Uputstvo za korisnika

Informacija

Ovaj softver za baze podataka razvijen je u saradnji sa sistemom Ujedinjenih nacija i predstavlja adaptiranu verziju UNICEF-ove ChildInfo tehnologije.

r7

Sadržaj

UVOD **6**

POGLAVLJE .....

1 ..... **12**

POČETAK RADA 12
Sistemski zahtevi **12**
Instaliranje aplikacije DevInfo v5.0 ..... **13**

POGLAVLJE .....

2 ..... **14**

POČETNA STRANA 14

POGLAVLJE .....

3 ..... **19**

IZBOR PARAMETARA PODATAKA 20
Izbor indikatora **20**
Izbor vremenskih perioda **22**
Izbor oblasti **23**

POGLAVLJE .....

4 ..... **26**

PREGLED PODATAKA 26
Pregled podataka **27**
Sortiranje podataka 29
Filtriranje podataka 30
Pregled izvora 32
Pregled jedinica 33
Pregled podgrupa 34
Pregled statistike 35

POGLAVLJE

5 ..... **36**

ČAROBNJACI ZA PREZENTACIJE **36**

KREIRANJE TABELA 37
Korak 1 38
Korak 2 40
Korak 3 42
Korak 4 44
Korak 5 45
Korak 6 46
Korak 7 47
KREIRANJE GRAFIKONA 49
Korak 1 49
Korak 2 50
Korak 3 51
Korak 4 52
KREIRANJE MAPA 53
Korak 1 54
Korak 2 61
Korak 3 62
Korak 4 72
Korak 5 72

POGLAVLJE

6 ..... **73**

GALERIJA **73**

PREGLED OBJEKATA U GALERIJI 74
KREIRANJE POWERPOINT PREZENTACIJE 75

POGLAVLJE

7 ..... **76**

IZVEŠTAJI **76**

KREIRANJE IZVEŠTAJA 76

POGLAVLJE

8 79

KALKULACIJE **79**

PROCENAT 80
Korak 1: Brojilac 81
Korak 2: Imenitelj 82
Korak 3: Sačuvaj pod imenom 83
Korak 4: Prethodni pregled kalkulacija 84
Korak 5: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka 85
100 MINUS 86
Korak 1: Indikator 87
Korak 2: Sačuvaj pod imenom 87
Korak 3: Prethodni pregled kalkulacija 88
Korak 4: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka 89
KOMPOZITNI INDEKS 90
Korak 1: Indikator 91
Korak 2: Težine 92
Korak 3: Sačuvaj pod imenom 93
Korak 4: Prethodni pregled kalkulacija 94
Korak 5: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka 95
SUBTOTAL 96
Korak 1: Indikator 97
Korak 2: Nivoi 98
Korak 3: Prethodni pregled kalkulacija 99
Korak 4: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka 100
JEDINICA KONVERZIJE 101
Korak 1: Indikator 102
Korak 2: Faktori konverzije jedinice 103
Korak 3: Sačuvaj pod imenom 104
Korak 4: Prethodni pregled kalkulacije 105
Korak 5: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka 106
FORMULA KOJU DEFINIŠE KORISNIK 107
Korak 1: Indikator 108
Korak 2: Sačuvaj pod imenom 109
Korak 3: Prethodni pregled kalkulacija 110
Korak 4: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka 111

PRILOG **112**

OPCIJE NA LINIJI ZA MENI 112
Meni za datoteke **112**
Otvori 112
Sumarni pregled baze podataka 112
Prioriteti korisnika 114
Izlaz 120
Meni za pomoć **120**
Podrška 120

I N D E K S **122**

Uvod

DevInfo (DI) 5.0 je napredni sistem za upravljanje bazama podataka koji služi za praćenje zadataka na razvoju čovečanstva. Sistem su odobrile Ujedinjene nacije radi izveštavanja o napretku na ostvarivanju milenijumskihh ciljeva. Uz pomoć aplikacije DevInfo, bukvalno sa samo nekoliko poteza, možete doći do činjenica koje vam omogućavaju da:

- analizirate podatke neophodne prilikom donošenje odluka na bazi dokumentata;
- vršite praćenje i ocenu na bazi dobijenih rezultata;
- povežete različite nivoe planiranja – nacionalni, pod-nacionalni i regionalni;
- zalaganjem za određene teme doprete do velike i raznovrsne publike.

Ovaj uvod daje kratak pregled aplikacije i sadrži:

1. Nova svojstva aplikacije DI 5.0
2. Pregled sadržaja
3. Korisnički interfejs

1. Nova svojstva aplikacije DI 5.0

Nova svojstva aplikacije DI 5.0 nude više opcija za upite nad podacima i omogućavaju praćenje i uspešnu promociju na osnovu dobijenih rezultata. Nova svojstva sadrže:

- Jednostavan korisnički interfejs za nesmetanu navigaciju.
- Online pristup podacima i upite.
- Polje za grupisanje u pregledu podataka radi bolje organizacije i analize podataka.
- Poboljšana svojstva čarobnjaka za tabele: funkcija agregiranja, više mogućnosti za unakrsno tabelisanje.
- Poboljšana svojstva čarobnjaka za mape: opcije sa tačkastim prikazom i temom za grafikon, pomeranje labela, umetanje manjih mapa i izvoz za rastersku sliku.

- Mogućnost izveštavanja čuvanjem šablona za izveštaje i već pripremljenih formata izveštaja u celoj bazi podataka.

2. Pregled sadržaja

Ovo uputstvo ima osam poglavlja, prilog i indeks. Ono daje postupno objašnjenje kako se vrši upit nad podacima i generisanje izveštaja. Ključni koraci su grafički ilustrovani kako bi se aplikacija DI 5.0 bolje razumela i efikasno koristila u ostvarivanju zadatih ciljeva.

Poglavlje1, **"Getting Started"** (Početak rada) navodi sistemske zahteve i postupak instalacije.

Poglavlje 2, **"The Homepage"** (Početna strana) vas upoznaje sa početnom stranom aplikacije DI 5.0 i objašnjava različite načine pristupanja podacima.

Poglavlje 3, **"Searching Data"** (Pretraživanje podataka) objašnjava korake za upite nad podacima uz pomoć glavnih parametara: indikator, vreme i oblast.

Poglavlje 4, **"Viewing Data"** (Pregled podataka) vam približava opcije za prilagođavanje pregleda podataka. Podučava vas kako da koristite statističke opcije i kako da dobijete više informacija iz pregleda podataka.

Poglavlje 5, **"Presenting Data"** (Prezentacija podataka) objašnjava korake za kreiranje profesionalne prezentacije uz pomoć programa čarobnjaka: tabele, grafikoni i mape. Tu možete naučiti da koristite napredne opcije sa čarobnjacima.

Poglavlje 6, **"Gallery"** (Galerija) vas vodi kroz postupak pregleda tabela, grafikona i mapa u galeriji. Naučite da kreirate PowerPoint prezentaciju u čarobnjaku za galerije.

Poglavlje 7, **"Reports"** (Izveštaji) navodi korake za primenu šablona za izveštaje u različitim bazama podataka.

Poglavlje 8, **"Calculate"** (Kalkulacije) vas vodi kroz postupak za korišćenje pomoćnih programa u čarobnjaku za kalkulacije.

"Appendix 1" (Prilog 1) objašnjava opcije menija na početnoj strani.

3. Korisnički interfejs

Interfejs za aplikaciju DI 5.0 sadrži različite linije sa alatima i dugmadima koji vas spontano vode kroz aplikaciju. Standardni interfejs sadrži sledeće elemente:

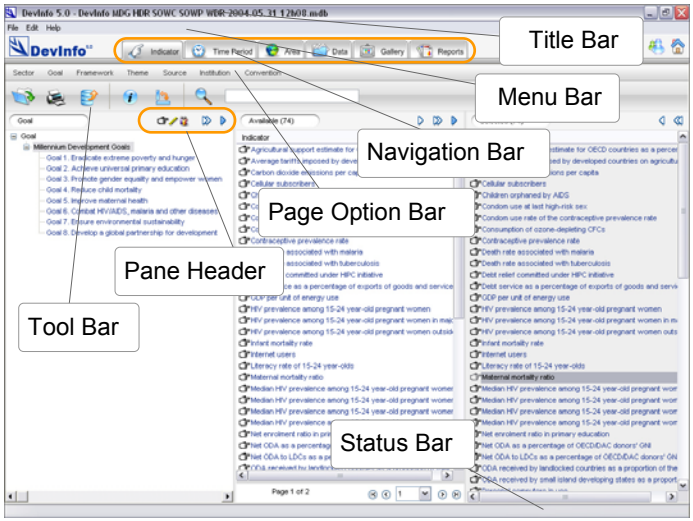

Slika 1 Elementi interfejsa

Title Bar (linija za naziv): Prikazuje naziv aplikacije sa imenom tekuće baze podataka u nastavku.

Menu Bar (linija za menije): Prikazuje opcije menija: File (datoteka), Edit (uređivanje), i Help (pomoć). Sve ove opcije su objašnjene u prilogu 1 (strana 112).

Navigation Bar (navigaciona linija): Prikazuje tabulatorske znake (tabove) za strane u aplikaciji DI 5.0. Navigaciona linija ima šest tabova: **Indicator (indikator)**, **Time (vreme)**, **Area (oblast)**, **Data (podaci)**, **Gallery** (**galerija**) i **Reports (izveštaji)**. Klikom na tab dobijate pregled odgovarajuće stranice. U svakom trenutku možete preći na drugu stranicu klikom na odgovarajući tab. Na navigacionoj liniji postoje dva dugmeta.

Otvara ekran **User Preference** (prioriteti korisnika) gde možete da izmenite opcije ekrana. Detaljno je objašnjen na strani 114.

Home (početak) vam omogućava da pristupite početnoj strani sa

bilo koje druge strane.

Page Option Bar (linija za opciju strane): Prikazuje raspoložive opcije za izabranu stranu. Na slici 1, na liniji za opciju strane prikazane su opcije za stranu sa indikatorima—sektor, cilj, okvir, tema, izvor, institucija i konvencija.

Tool Bar (linija alata): prikazuje dugmad pomoću kojih možete obaviti posebne zadatke. Dugmad koja su aktivna za tu stranu su obojena, dok su neaktivna dugmad u sivim tonovima.

Open - otvori ekran za izbor raznih baza podataka.

Print – štampaj sadržaj prozora sa selekcijom u PDF datoteku.

Export - izvezi sadržaj izabranog prozora u sledeće formate datoteka: MS Excel Spreadsheet (xls), Comma Separated Value (csv), Portable Digital File (pdf), Hyper Text Markup Language (html) i eXtensible Markup Language (xml). U pregledu podataka takođe je moguć izvoz u bazu podataka (mdb) ili u format sa tabelama za unos podataka aplikacije DevInfo.

Otvori ekran **Information** (informacije) za prikaz meta podataka o označenim elementima.

Promena sa horizontalnog na vertikalni pregled i obrnuto vrši se pomoću prozora **View** (pregled).

Search - pretraži ključnu reč koja se nalazi na tekstualnoj liniji. Elementi koji odgovaraju kriterijumu za pretraživanje prikazani su na raspoloživom prozoru.

Otvori **Sort** - ekran za sortiranje kojim birate elemente za sortiranje i redosled sortiranja tekstova u pregledu podataka. Objašnjeno na strani 29.

Primeni kriterijume za **Filter** (filtriranje) kod provere zapisa sa podacima. Detaljnije objašnjene se nalazi na strani 30.

Na donjoj tabeli je prikazana lista za proveru alata koji su raspoloživi za svaku stranu:

	Tabovi za strane			
Ikona	Indikator	Vreme	Oblast	Podaci
	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓
	✓		✓	✓
	✓		✓	
	✓		✓	
				✓
				✓

Pane Header: Zaglavlje prozora identifikuje sadržaj prozora i prikazuje broj elemenata u tom prozoru.

Napomena
Broj elemenata je prikazan samo za prozore raspoloživo i selektovano.

Status Bar: Statusna linija prikazuje kako napreduje radnja koja je u toku. Ona takođe prikazuje sistemsko vreme i datum.

Prikazuje stanje zvučnika.

Prikazuje "**Offline**" kod pristupa lokalnoj bazi podataka.

Prikazuje "**Online**" kada se bazi podataka pristupa sa udaljenog servera.

Izbor

Izbor se odnosi na pojavljivanje elementa u prozoru za selektovano. Da biste izabrali, izaberite opciju:

- **Kliknite dva puta** na elemenat u prozoru za raspoloživo.
- **Kliknite i dovucite** elemenat iz prozora za raspoloživo **i spustite ga** u prozor za selektovano.
- Da biste izabrali elemente markirane u prozoru za raspoloživo:

- **Kliknite na** na zaglavlju prozora za raspoloživo

  ili

- **Izaberite** opciju *Selektuj markirano* (Select Highlighted) iz menija sa desnim klikom.

- Za izbor svih elemenata u prozoru za raspoloživo:
  - **Kliknite na** na zaglavlju prozora za raspoloživo.

    ili

  - **Izaberite** opciju *Izaberi sve (Select All)* iz menija sa desnim tasterom miša.

Brisanje izabranog

Brisanje se odnosi na uklanjanje elementa iz prozora za selektovano. Da biste obrisali, izaberite opciju:

- **Kliknite dva puta** na elemenat u prozoru za selektovano.
- Da biste uklonili elemente markirane u prozoru za selektovano:
  - **Kliknite** na zaglavlju prozora za selektovano

    ili

  - **Izaberite** opciju *Ukloni markirano* (Remove Highlighted) iz menija sa desnim klikom.

    ili

  - Pritisnite taster *Delete* (obriši).

- Da biste uklonili sve elemente izlistane na prozoru za selektovano:
  - **Kliknite na** na zaglavlju prozora za selektovano.

    ili

  - **Izaberite** opciju *Ukloni sve (Remove All)* iz menija sa desnim tasterom miša.

POGLAVLJE 1

Početak rada

Sistem baze podataka **DevInfo 5.0** sadrži sledeće elemente:

- Indikator
- Vremenski period
- Geografska oblast
- Podgrupa, raspoređena u kategorije: pol, lokacija, starosna grupa i ostalo.
- Jedinica
- Izvor
- Vrednost podataka

Sistem omogućava pristup indikatorima koji su raspoređeni po sektorima, ciljevima, temama i drugim šemama za upravljanje podacima.

Aplikacija **DevInfo 5.0** je integrisana sa programom Microsoft Office i koristi se za jednostavnu prezentaciju podataka, prikazanih u tabelama, grafikonima i mapama.

Sistemski zahtevi

Za instalaciju ove softverske aplikacije potrebno je da budu ispunjeni sledeći preporučeni hardverski zahtevi:

- Pentium IV
- 512 MB RAM memorije
- 1 GB slobodnog prostora na disku.
- Rezolucija ekrana 1024 x 768
- Microsoft Windows XP
- Microsoft Office XP
- Microsoft Internet Explorer 6.0

Instaliranje aplikacije DevInfo v5.0

Da bi ste instalirali softversku aplikaciju na svom računaru, postupite na sledeći način:

- Ubacite CD sa DevInfo v5.0 User Interface u CD-ROM jedinicu.
- Sačekajte da se pojavi opcija **auto-run** kojom se otvara instalacioni (**setup**) ekran.
- Sledite instrukcije na ekranu da biste završili instalacionu proceduru.
- Kliknite dva puta na na desktopu da biste aktivirali aplikaciju.

Napomena
Računari koji imaju instaliran operativni sistem Windows 98 treba ponovo da se startuju nakon instaliranja aplikacije DI 5.0.

Ako se set-up program ne učita automatski:

- Izaberite opciju **Start | Run**.
- Otkucajte d:\setup pri čemu d predstavlja oznaku vaše CD-ROM jedinice i pritisnite dugme *Enter.*
- Postupite prema instrukcijama na vašem ekranu da biste završili instalaciju.
- Kliknite dva puta na na desktopu da biste aktivirali aplikaciju.

POGLAVLJE 2

Početna strana

Ovo je početna strana aplikacije DI 5.0. Primetićete da se odmah pored slike nalazi kolona sa dugmadima (Slika 2.1). Postavite pokazivač miša na bilo koje dugme da bi ste otkrili opcije menija.

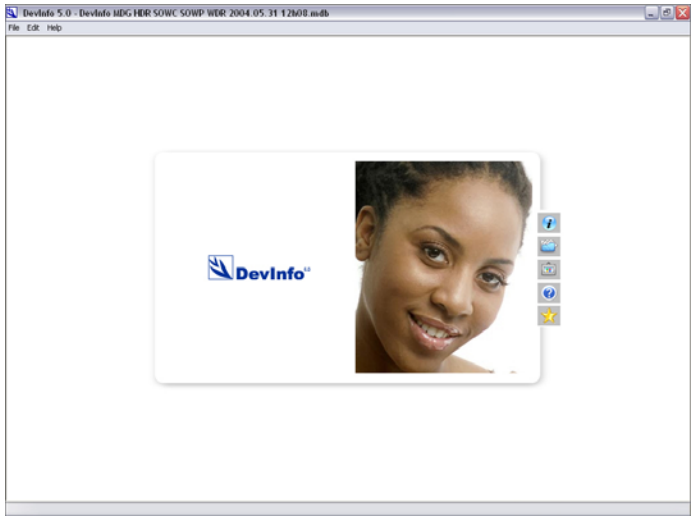

Slika 2.1 Početna strana

Meni **Information** ima dve opcije: Proizvod i Organizacija.

Product (Proizvod): otvara programski definisan pretraživač za Internet i prikazuje informacije o aplikaciji DI 5.0.

Organization (Organizacija): otvara programski definisan pretraživač za Internet i prikazuje informacije o Ujedinjenim nacijama.

Meni **Data (podaci) ima četiri opcije**: Indicator (indikator), Time (vreme), Area (oblast) i Data (podaci).

Indicator: otvara stranu sa indikatorima i omogućava vam da pregledate i izaberete indikatore.

Time: otvara stranu sa vremenskim periodima i omogućava vam da pregledate i izaberete vremenske periode.

Area: otvara stranu sa oblastima i omogućava vam da pregledate i izaberete oblasti.

Pažnja

Da bi videli sve podatke, kliknite na opciju Data u meniju Data.

Data: otvara stranu sa podacima i omogućava vam da ih pregledate. Možete da pregledate sve podatke upisane u bazi ili da generišete pregled podataka na osnovu izbora indikatora, vremena i oblasti.

Meni **Gallery** (Galerija) ima dve opcije: prezentacije i slike.

Presentations (Prezentacije): otvara direktorijum sa prezentacijama u galeriji i omogućava vam da pregledate prezentacije u aplikaciji DI 5.0—Table (tabela), Graph (grafikon) i Map (mapa).

Images (Slike): otvara direktorijum sa slikama i omogućava vam da pregledate slike koje se pojavljuju unutar fleš (flash) animacije.

Meni **Help (Pomoć) ima tri opcije**: Content (sadržaj), Tour (tura) i Support (podrška).

Content: uspostavlja vezu sa pdf datotekom Priručnika za korisnika.

Tour: tura za obilazak aplikacije DevInfo.

Support: otvara programski definisan program za elektronsku poštu sa ubačenom E-mail adresom DevInfo tima za podršku u tekstualno polje “To”.

Others (Ostalo): Prikazuje sve ostale linkove.

Da biste otvorili bazu podataka, izaberite opciju **File | Open**. Pojavljuje se ekran za otvaranje baze podataka. Primetićete da na njemu postoje dva tabularna znaka (tabovi): Online i Offline (Slika 2.2).

Napomena

Ukoliko kliknete na neki pod-meni u okviru opcije Data, a da prethodno niste izabrali bazu podataka, dobićete poruku; “Select Database” (izaberi bazu podataka).

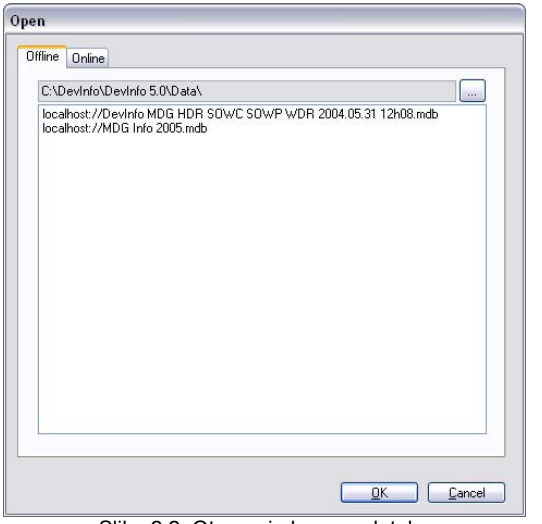

Slika 2.2 Otvaranje baze podataka

Ekran sa tabularnim znakom **Offline** izlistava baze podataka koje su raspoložive na programski definisanoj lokaciji vašeg lokalnog hard diska. Da biste selektovali, osvetlite željenu bazu podataka sa liste i kliknite **OK**.

Kliknite ... da pretražite i izaberete bazu podataka sa željene lokacije.

Za izbor **Online** baze podataka:

- Kliknite na tabularni znak Online da biste pregledali Online ekran

(Slika 2.3).

- Kliknite na strelicu na dole i izaberite bilo koju online konekciju raspoloživu sa padajuće liste. Na ekranu se pojavljuje lista baza podataka raspoloživih na specificiranom serveru.
- Osvetlite željenu bazu podataka i kliknite **OK**.

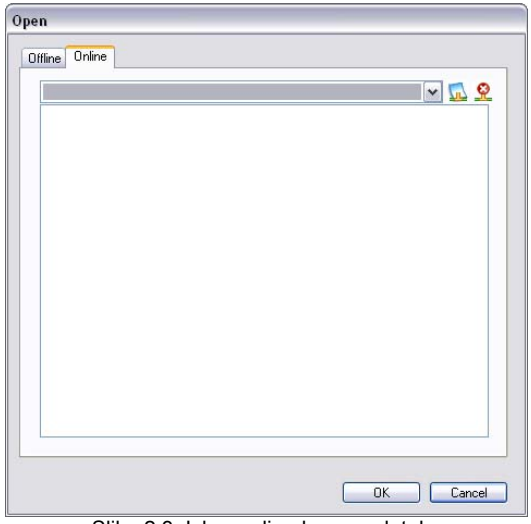

Slika 2.3 Izbor online baze podataka

Kliknite na da se povežete sa serverom koji nije na listi. Unesite podatke u ekran za novu konekciju (Slika 2.4).

Kliknite na polje **Connection Details** (podaci o konekciji) da biste odabrali tip baze podataka sa padajuće liste.

Unesite ime konekcije (**Connection Name)** da biste konekciji dodelili ime.

Unesite adresu Internet protokola (IP) za ime servera (**Server Name)**.

Napomena
Kada sledeći put otvorite aplikaciju, automatski se selektuje baza podataka koju ste poslednji put koristili.

Unesite ime baze podataka (**Database name)** aplikacije DevInfo koja se nalazi na serveru.

Unesite korisničko ime (**User Name)** i lozinku (**Password)** za pristup bazi podataka.

Kliknite na **Test** da verifikujete korisničko ime i lozinku na naznačenom serveru. Nakon verifikacije, program šalje poruku o uspeloj konekciji (“connection successful”).

Kliknite **Save** da sačuvate konekciju za buduću upotrebu.

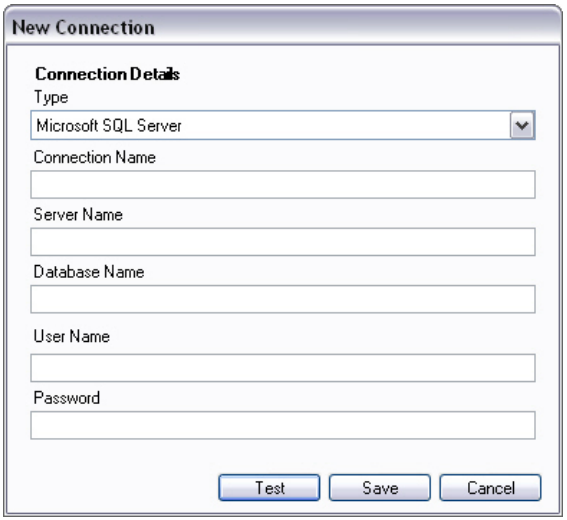

Slika 2.4 Nova konekcija

Kliknite na da sa padajuće liste izbrišete neku konekciju sa serverom.

POGLAVLJE 3

Parametri podataka

Napomena
Parametar podatka definiše određenu karakteristiku vrednosti podatka.

Postoje tri parametra podataka koji definišu vrednost podataka: indikator, vreme i oblast.

Ovi parametri vam pomažu da vršite upite nad bazom podataka i generišete pregled podataka (Data View). Zatim možete pripremiti tabele, grafikone ili mape.

Parametri se mogu birati bilo kojim redom i mogu se menjati u svako doba.

Postupak selektovanja i brisanja selekcije je sličan za sve parametre.

Izbor parametara podataka

Izbor indikatora

Napomena

Indikator predstavlja pokazivač ili merilo uz pomoć koga se prati napredak ka ostvarenju željenog cilja. U aplikaciji DI, indikatori su povezani sa jedinicama i podgrupama sa kojima formiraju I-U-S kombinacije.

Indikatori se mogu izabrati na strani sa indikatorima. Na početnoj strani, usmerite pokazivača miša na i selektujte **Indicator** iz menija podataka. Primetićete da je strana sa indikatorima podeljena na tri prozora (Slika 3.1).

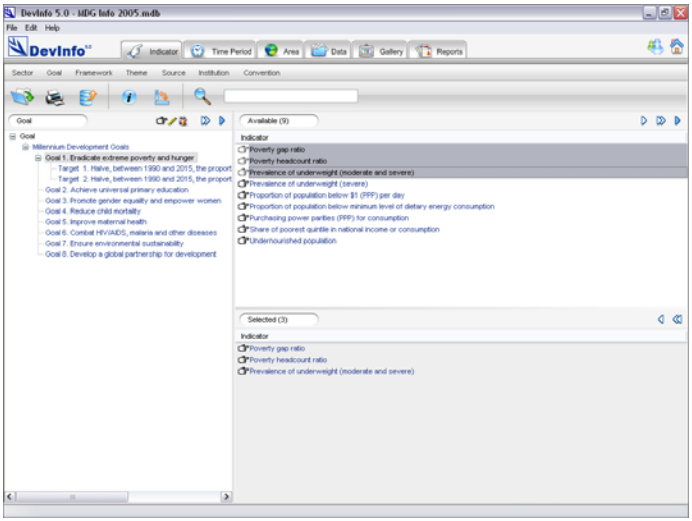

Slika 3.1 Strana sa indikatorima

Pažnja

Izaberite opciju **File | User Preferences | Indicator** da biste izabrali pregled programski definisane klasifikacije za stranu sa indikatorima.

Napomena

Ukoliko osvetlite čvor koji ima više pod-čvorova, na prozoru za raspoloživo se prikazuju indikatori povezani sa označenim pod-čvorom.

Levi prozor daje pregled stabla sa metodom klasifikacije indikatora (IC). IC metod je prikazan na zaglavlju prozora. Programski definisana IC kategorija je cilj (Goal).

Kliknite na Goal ili na znak levo od opcije Goal da biste pregledali specifične ciljeve u okviru opcije Goal. Osvetlite specifične ciljeve da biste pregledali sve indikatore povezane sa tim odredištem na prozoru za raspoloživo.

Pažnja

Za traženje i lociranje indikatora koristite

Odaberite jedan ili više indikatora da generišete pregled podataka. Da biste selektovali, dovucite označeni indikator iz prozora za raspoloživo i spustite ga u prozor za selektovano ili postupite na način opisan na strani 11.

Indikator se pojavljuje na prozoru za raspoloživo.

Programski definisano stanje je da prozor za raspoloživo prikazuje kombinacije indikator-jedinica-podgrupa (I-U-S). Kliknite na da pregledate samo indikatore. Kliknite na dugme da vratite pregled I-U-S kombinacija.

Napomena
Opcija Auto Select se nadovezuje na izbor nekog od parametra. Na primer, ako ste već selektovali vreme, opcija auto-select bira indikatore za odabrani vremenski period.

Kliknite na na prozoru sa ciljevima (Goal) da biste automatski selektoval (**Auto Select**) sve indikatore u prozoru za ciljeve za koje postoje raspoloživi podaci.

Kliknite na na prozoru za raspoloživo da biste automatski selektovali (**Auto Select)** sve indikatore na prozoru za raspoloživo za koje postoje raspoloživi podaci.

Da biste sa prozora za selektovano uklonili indikatore, osvetlite indikatore i kliknite na ili postupite na način opisan na strani 11.

Klasifikacija indikatora
Indikatori su razvrstani u sedam kategorija:

Pažnja
Kliknite na zaglavlja kolona u prozorima za selektovano i raspoloživo da biste brzo sortirali indikatore prema rastućem ili opadajućem redosledu.

U kategoriji **Sector** indikatori su razvrstani na bazi njihove funkcionalnosti. Uobičajeni sektori su Zdravstvo, Obrazovanje, Demografija i sl.

U kategoriji **Goal** indikatori su organizovani na osnovu dogovorene svrhe ili cilja. Uobičajeni ciljevi su Milenijumski ciljevi razvoja, Ciljevi nacionalnog planiranja i sl.

U kategoriji **Framework** indikatori su organizovani na osnovu sistematskog formata ili logičke strukture. Uobičajeni okviri su okvir održivog načina života prema definiciji DFID i okvir za bezbednost hrane, prema definiciji IFAD.

U kategoriji **Theme** indikatori su grupisani na osnovu šireg konteksta. Uobičajene teme su Siromaštvo, Pol i sl.

U kategoriji **Source** indikatori se vezuju za ustanovu koja dostavlja podatke za određeni indikator. Uobičajeni izvori su Vlada, Ne-vladine organizacije i sl.

U kategoriji **Institution** indikatori se vezuju za organizaciju. Uobičajene institucije su UN, međunarodne NVO, Vlada i sl.

U kategoriji **Convention** indikatori se klasifikuju na bazi zvaničnih multilateralnih sporazuma UN, dogovorenih sa velikim brojem zemalja. Najčešće konvencije su Konvencija o pravima deteta, Konvencija o Bio Diverzitetu i Bečka konvencija o zakonu o sporazumima.

Izbor vremenskog perioda

Kliknite na tabularni znak za vremenski period (Time period) na navigacionoj liniji da pristupite strani sa vremenskim periodima. Ovde možete izabrati vremenske periode za generisanje pregleda podataka.

Primetićete da strana sa vremenskim periodom ima dva prozora: selektovano i raspoloživo (Slika 3.2).

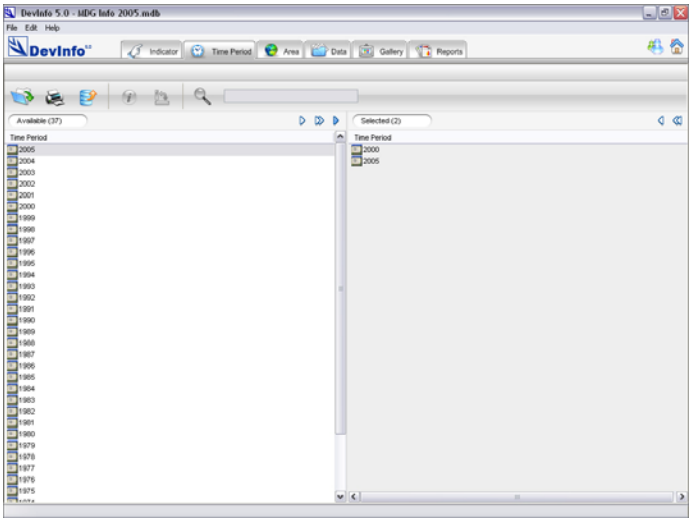

Strana 3.2 Strana sa vremenskim periodom

Da biste izabrali jedan ili više vremenskih perioda, dovucite jedan ili više označenih vremenskih perioda iz prozora za raspoloživo u prozor za selektovano ili koristite druge načine selekcije opisane na strani 11.

Da biste uklonili vremenski period iz prozora za selektovano, označite vremenski period i kliknite na ili koristite druge načine za

brisanje selekcije, opisane na strani 11.

Kliknite na zaglavlje kolone u prozoru za raspoloživo ili selektovano da biste sortirali vremenske periode.

Izbor oblasti

Klliknite na tabularni znak za oblast (Area) na navigacionoj liniji da pristupite strani sa oblastima i odaberete ih. Ovde se mogu birati geografske oblasti za generisanje pregleda podataka. Ukoliko ste selektovali indikator/vreme, na pregledu podataka će se prikazati postojeći podaci za odabrane oblasti, za selektovane indikatore i vremenske periode.

Primetićete da prozor sa oblastima ima dve opcije: Name (naziv) i Map (mapa) (Slika 3.3). Oblasti se mogu birati po nazivu ili sa mape.

Izbor oblasti po nazivu

Strana sa nazivom je podeljena u tri prozora: stablo sa oblastima, prozor za raspoloživo i prozor za selektovano.

Pažnja

Kliknite na da izaberete nivo oblasti sa padajuće liste. Uz pomoć dugmeta Select highlighted ovde se biraju oblasti za definisani nivo.

Napomena

Svaka oblast ima jedinstvenu ID oznaku. Oblasni ID služi za povezivanje naziva oblasti i datoteke sa mapama za tu oblast.

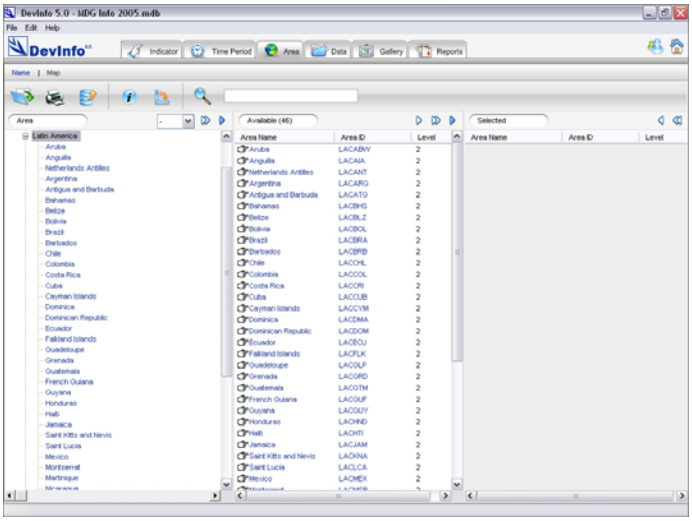

Slika3.3 Strana sa oblastima

Na levom prozoru je prikazano stablo sa oblastima. Kliknite na naziv oblasti ili na levo od oblasti da biste otkrili podnivoe za datu

oblast. Na primer, čvor Afrika se može proširiti da bi se prikazale države u Africi.

Oblasti koje se nalaze u osvetljenom čvoru su prikazane na prozoru za raspoloživo. Na tom prozoru se nalazi lista sa nazivima oblasti, oblasnim ID oznakama i nivoom na kojem se ta oblast nalazi.

Izaberite oblasti da biste generisali pregled podataka na bazi izabranih oblasti. Da biste selektovali, dovucite oblast iz prozora za raspoloživo i spustite je u prozor za selektovano ili koristite druge načine selekcije opisane na strani 11.

Oblast se pojavljuje u prozoru za selektovano.

Izbor oblasti po mapi

Kliknite na tabularni znak za mapu na liniji za opciju strane da biste pregledali ekran sa mapom (Slika 3.4).

Pažnja

U pregledu mape kliknite na da prozore raspoloživo i selektovano postavite u horizontalni položaj. Na ovaj način dobijate bolji pregled mape.

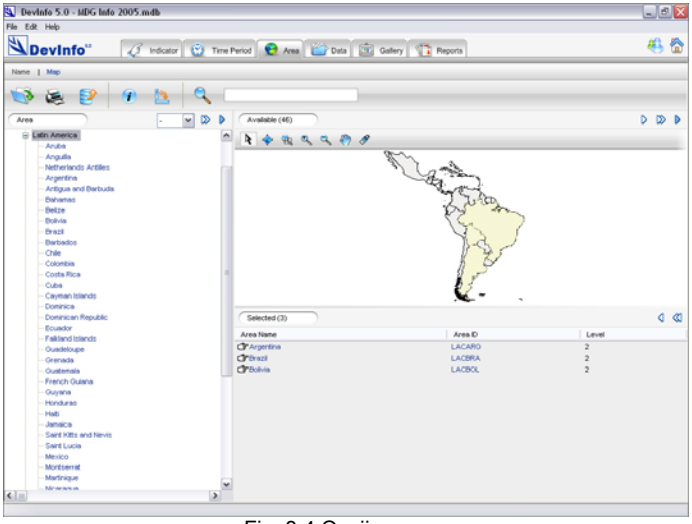

Fig. 3.4 Opcija mape

U pregledu mape, na prozoru za raspoloživo je prikazana mapa za čvor koji je izabran na stablu sa oblastima. Liinija alata za mape na prozoru za raspoloživo vam omogućava da obavite sledeće zadatke:

- Vraćanje funkcije miša u režim pokazivača. Usmerite ga na oblast i kliknite da odaberete oblast. Selektovana oblast se markira (osvetli) i pojavi se na prozoru za selektovano.

Pregledate datoteku sa mapom u punoj veličini.

Uvećate selektovanu oblast na veličinu prozora.

Aktivirate zumiranje (povećanje) za fiksnu vrednost.

Deaktivirate zumiranje za fisknu vrednost.

Krećete se po određenoj lokaciji u datoteci sa mapom.

Prikažete labelu (naziv oblasti) na mapi.

POGLAVLJE 4

Pregled podataka

Strana sa podacima vam omogućava da pregledate podatke upisane u izabranoj bazi podataka.

Možete pregledati sve zapise u bazi podataka ili ograničeni broj zapisa iz baze definisanjem parametara podataka: indikator, vreme i oblast. Koraci za izbor parametara podataka su objašnjeni u poglavlju 3 (strane 19-25).

Strana sa podacima ima devet opcija (Slika 4.1):

View (Pregled): Prikazuje zapise podataka. Sadrži sledeće elemente podataka: vremenski period, oblasni ID, naziv oblasti, indikator, vrednost podataka, jedinica, podgrupa i izvor.

Source (Izvor): Pregled raspoloživih izvora i onih selektovanih za pregled podataka. Izvore podataka je moguće ukloniti ili dodati nove.

Unit (Jedinica): Pregled raspoloživih jedinica i onih izabranih za pregled podataka. Jedinice je moguće ukloniti ili dodati nove.

Subgroup (Podgrupe): Pregled raspoloživih podgrupa i onih izabranih za pregled podataka. Podgrupe je moguće ukloniti ili dodati nove.

Statistics (Statistika): Pregled osnovne statistike za upisane podatke: broj, opseg, srednja vrednost i standardna odstupanja.

Calculate (Kalkulacija): Vrši kalkulacije sa podacima u pregledu: procenat, 100 minus, kompozitni indeks, subtotal, jedinica konverzije i formula koju definiše korisnik. Opcije kalkulacija su detaljno objašnjene u poglavlju 8 (strane 78-111.

Table (Tabela): Otvara vizarda (čarobnjaka) za tabele i kreira prezentaciju sa tabelom.

Graph (Grafikon): Otvara čarobnjaka za grafikone i kreira prezentaciju sa grafikonima.

Map (Mape): Otvara čarobnjaka za mape i kreira prezentaciju sa mapama.

Pregled podataka

Pažnja

Selektujte Data opciju na meniju za podatke na početnoj strani da biste pregledali sve upisane podatke za odabranu bazu.

Da biste generisali pregled podataka, kliknite na tabularni znak za podatke na navigacionoj liniji, nakon biranja parametara podataka: indikator, vreme i oblast.

Primetićete da postoji osam kolona na ekranu sa podacima: vremenski period, oblasni ID, naziv oblasti, indikator, vrednost podataka, jedinica, podgrupa i izvor (Slika 4.1).

Pažnja

Kliknite na zaglavlje bilo koje kolone za brzo sortiranje podataka prema rastućem ili opadajućem redosledu.

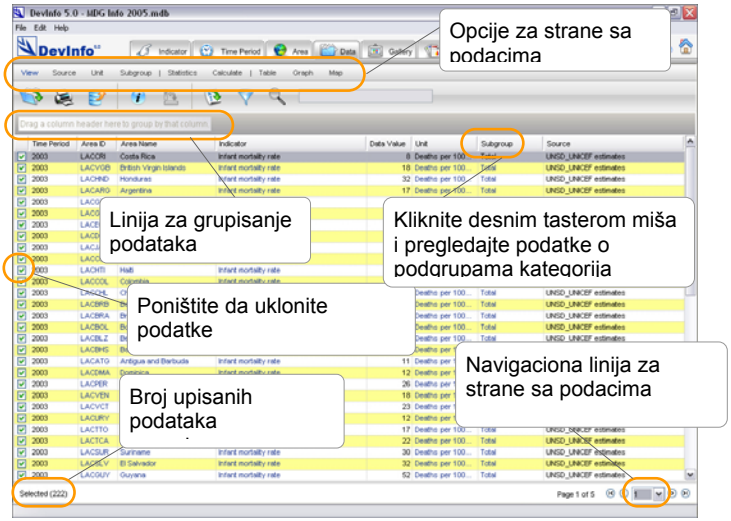

Slika 4.1 Pregled podataka

Pažnja

Dugme za izvoz vam omogućava da izvezete podatke iz pregleda podataka u sledeće formate datoteka: XLS, CSV, PDF, HTML, XML, format excel tabela za bazu podataka i baze podataka.

Opciju **meni nakon klika na desni taster miša** možete koristiti da povećate kolonu sa podgupama i pregled kategorija podgrupa. Podgrupe su raspoređene u četiri kategorije: uzrast, pol, lokacija i ostalo.

“ Selected (220)” prikazuje ukupan broj potvrđenih podataka.

Primetićete da se sa leve strane zapisa sa podacima nalazi polje za potvrdu. Poništite potvrdu na odgovrajućem polju da biste uklonili

zapise iz pregleda podataka. Podaci koje ste uklonili se neće uzeti u obzir prilikom generisanja tabele, grafikona ili mape.

Da biste povratili obrisane podatke, kliknite na i selektujte **Reset** (resetuj) na ekranu za filtriranje.

Navigaciona linija za stranu sa podacima

Ako se na pregledu nalazi previše podataka, stranice tog pregleda se numerišu. Rad sa ovim pregledom podataka obavlja se putem navigacione linije za pregled podataka.

Pažnja

Ako ne želite numeraciju strana, poništite potvrdu na polju **Paging-Liners per Page** na tab kartici za opšta podešavanja na ekranu za prioritete korisnika.

“ Page 2 of 5 ” prikazuje trenutnu lokaciju strane..

Kliknite na da dođete na prvu stranu pregleda podataka.

Kliknite na da se vratite na prethodnu stranu sa podacima.

Kliknite na da prikažete sledeću stranu sa podacima.

Kliknite na da dođete na poslednju stranu pregleda.

Ukoliko želite da otvorite određenu stranu, kliknite na 2 i odaberite željenu stranu sa padajuće liste.

Linija za grupisanje podataka

Linija za grupisanje podataka vam pomaže da organizujete pregled podataka.

Da biste grupisali pregled podataka, dovucite i spustite zaglavlja kolona u polje za grupisanje. Redosled grupisanja možete promeniti tako što ćete dovući elemente koji se nalaze na liniji za grupisanje i rasporediti ih po svojoj želji.

Dovucite elemenat za grupisanje nazad na ekran sa podacima da biste vratili unapred definisani pregled podataka.

Sortiranje podataka

Kliknite na da otvorite ekran za sortiranje i organizujete pregled podataka (Slika 4.2). Opcija za sortiranje vam omogućava da definišete kreiterijume sortiranja i rasporedite elemente iz raznih kolona u pregledu podataka prema kriterijumu sortiranja. Ukoliko imate pregled podataka sa više stranica, funkcija sortiranja se primenjuje na tekući pregled podataka.

Pažnja

Koristite da promenite redosled po kojem primenjujete funkciju sortiranja..

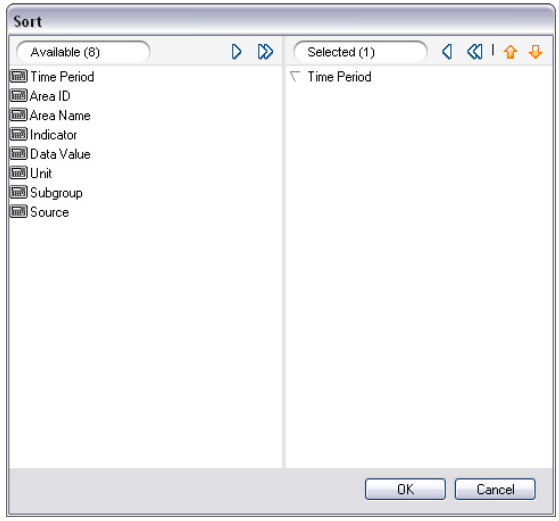

Slika 4.2 Opcija strane Sortiranje

Za sortiranje možete definisati više kriterijuma. Da biste definisali kriterijum za sortiranje, kliknite dva puta na elemenat u prozoru za raspoloživo. Kliknite na **OK** da primenite kriterijum sortiranja i pregledate sortirane podatke u pregledu.

Filtriranje podataka

Kliknite na da otvorite ekran za primenu filtera i pregledate podatke koji se javljaju u pregledu (Slika 4.3). Kao i kod sort opcije, ukoliko pregled podataka sadrži više stranica, opcija filtriranja se primenjuje na podatke koji se nalaze na tekućoj strani.

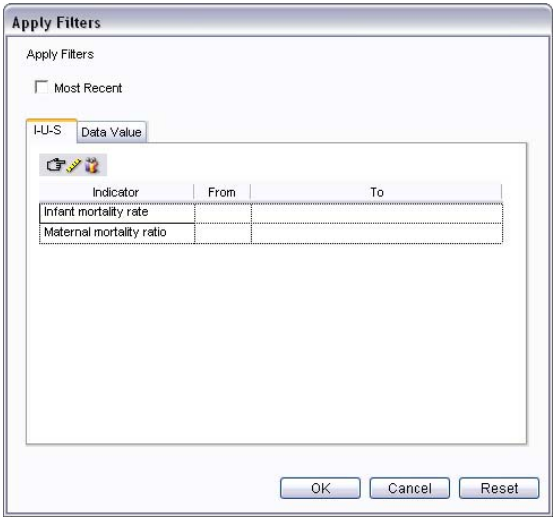

Slika 4.3: Opcije sa stranom: primena filtera

Obeležite polje levo od opcije **Most Recent** (najnovije) radi filtriranja i pregleda podataka za najskoriji vremenski period za kombinaciju I-U-S i datu oblast.

Prozor alata za filtriranje ima dve kartice: I-U-S i Data Value (vrednost podatka).

Kliknite na tabularni znak I-U-S i definišite minimalni i maksimalni opseg za svaku I-U-S kombinaciju. Podaci se filtriraju na osnovu definisanog opsega. Programski definisan pregled je da se prikazuju samo indikatori. Kliknite na da pregledate I-U-S kombinaciju.

Tabularni znak za vrednost podatka (Data Value) vam omogućava da filtrirate podatke na osnovu njihovih vrednosti (Slika 4.4).

Pažnja

Ako ste definisali kriterijum za istovremeno filtriranje I-U-S kombinacije i tab.znaka za vrednost podataka, primeniće se samo kriterijum za filtriranje I-U-S kombinacije.

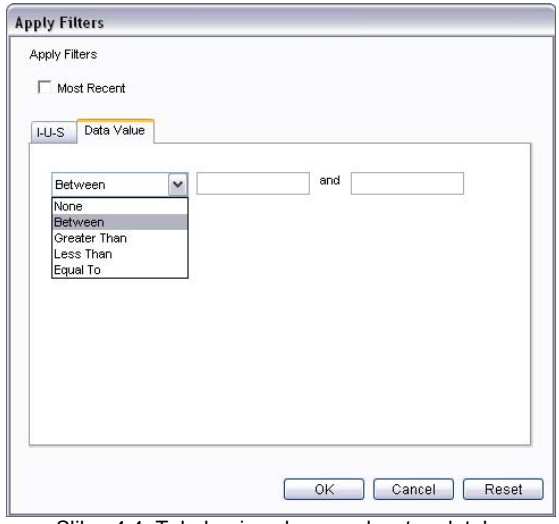

Slika 4.4 Tabularni znak za vrednost podataka

Kliknite na tekstualno polje da izaberete sledeće opcije sa padajuće liste:

- Između (dve vrednosti)
- Veće od (definisane vrednosti)
- Manje od (definisane vrednosti)
- Jednako (definisanoj vrednosti)

Kliknite na **OK** da primenite definisane filtere.

Kliknite na **Cancel** da odbacite filtere i izađete iz ekrana sa filterima.

Kliknite na **Reset** da se vratite na programski definisan pregled podataka.

Pregled izvora

Pažnja

Moguće je selektovati različite izvore za različite podgrupe ili jedinice istog indikatora.

Kliknite na tabularni znak za izvor na liniji sa opcijama strane da biste uredili izvore podataka iz pregleda.

Primetićete da je strana sa izvorima podeljena na dva prozora (Slika 4.5).

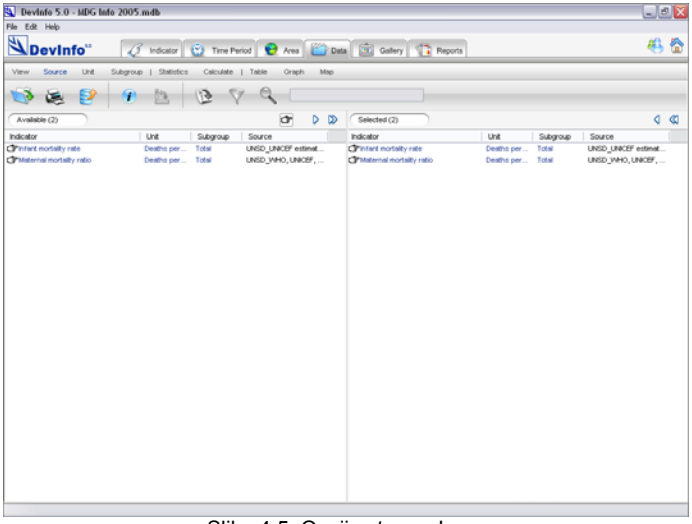

Slika 4.5 Opcija strane: Izvor

Pažnja

Označeni izvori se klasifikuju kao preporučeni izvori.

Na prozoru za raspoloživo izlistane su I-U-S kombinacije i njihov izvor podataka. Prozor za selektovano prikazuje izvore podataka za I-U-S kombinacije koje se pojavljuju u pregledu podataka.

Da biste u pregled podataka uključili izvor, kliknite dva puta na izvor iz prozora za raspoloživo. Izvor se pojavljuje u prozoru za selektovano.

Kliknite na tabularni znak **View** da biste pregledali podatke za definisane izvore.

Pregled jedinica

Pažnja

Kliknite na da biste se prebacili iz pregleda indikatora i jedinice, na pregled samo jedinice i obratno.

Klliknite na tabularni znak Unit (jedinica) da biste definisali jedinice koje treba uključiti u pregled podataka.

Primetićete da tabularni znak Unit ima dva prozora: prozor raspoloživo i prozor selektovano (Slika 4.6).

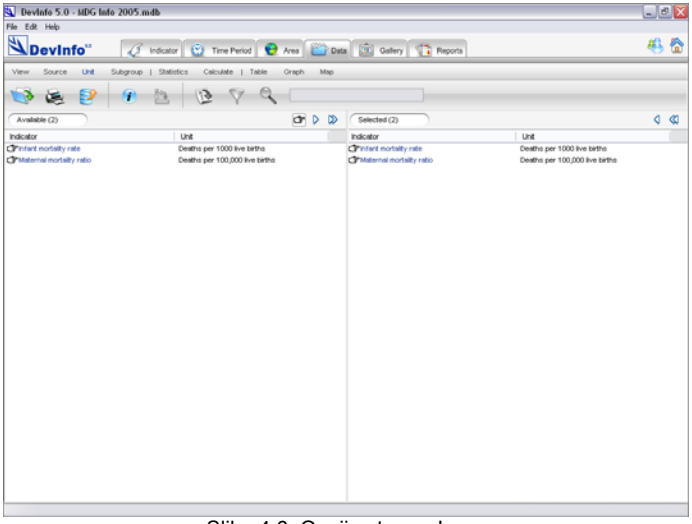

Slika 4.6 Opcija strane: Izvor

Da biste selektovali, kliknite dva puta na jedinicu u prozoru za raspoloživo. Jedinica se pojavljuje u prozoru za selektovano.

Kliknite na tabularni znak **View** da biste pregledali podatke u definisanoj jedinici.

Pregled podgrupa

Kliknite na tabularni znak za podgrupe (Subgroup) da biste definisali podgrupe za indikatore koje treba uključiti u pregled podataka.

Primetićete da tabularni znak Subgroup ima dva prozora: prozor raspoloživo i prozor selektovano (Slika 4.7).

Pažnja

Kliknite na da biste se prebacili sa pregleda indikatora i podgrupe samo na pregled podgrupe I obratno.

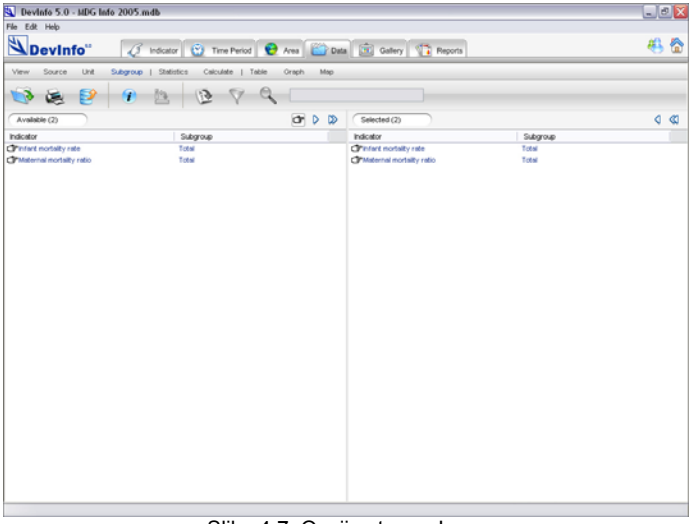

Slika 4.7 Opcija strane: Izvor

Napomena

Podgrupe se odnose na subpopulacije grupisane u četiri kategorije: pol, lokacija, uzrast i ostalo.

Da biste selektovali, kliknite dva puta na podgrupu u prozoru za raspoloživo. Podgrupa se pojavljuje u prozoru za selektovano.

Kliknite na tabularni znak **View** da biste pregledali podatke u definisanoj podgrupi.

Pregled statistike

Pažnja

Koristite funkciju za grupisanje podataka da grupišete kolone na strani za statistiku.

Kliknite na tabularni znak statistike da biste videli osnovne statističke vrednosti za I-U-S kombinacije koje se nalaze u pregledu podataka.

Ekran sa tabularnim znakom Statistics daje više korisnih statističkiih vrednosti (Slika 4.8).

Pažnja

Ovaj statistički pregled je koristan za podelu mape na logičke celine.

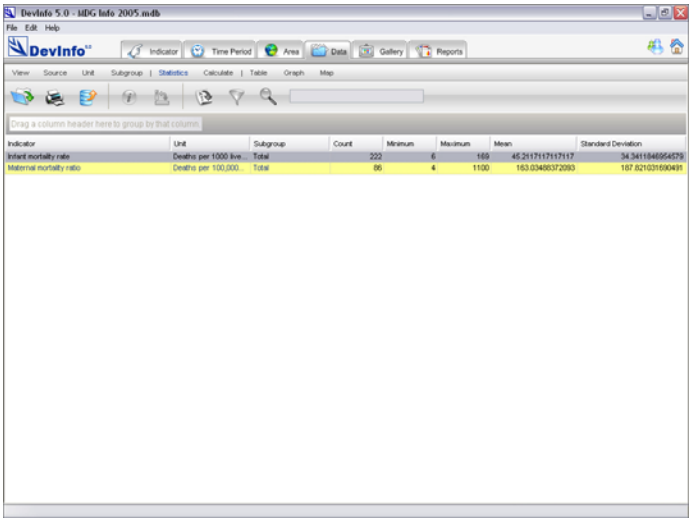

Slika 4.8 Statistika

Napomena

Standardno odstupanje pokazuje odstupanje od proseka za grupu merenja. Na primer., ukoliko je standardno odstupanje za odnos polova vrlo visok u podnacionalnim oblastima u jednoj zemlji, to znači da postoji visok stepen nestalnosti u odnosu polova u svim regionima. Pri normalnoj raspodeli, 68% svih merenja predstavlja jednu standardnu devijaciju u odnosu na prosek, a 95% svih merenja spada u dve standardne devijacije u odnosu na prosek.

Count: Prikazuje broj podataka sa jedinstvenom I-U-S kombinacijom.

Minimum: Prikazuje minimalnu vrednost podataka za datu I-U-S kombinaciju.

Maximum: Prikazuje maksimalnu vrednost podataka za datu I-U-S kombinaciju.

Mean: Prikazuje prostu aritmetičku srednju vrednost za opseg vrednosti podataka u datoj I-U-S kombinaciji.

Standard Deviation: Prikazuje standardno odstupanje za datu I-U-S kombinaciju.

POGLAVLJE 5

Čarobnjaci za prezentacije

Aplikacija DI 5.0 ima ugrađene čarobnjake za prezentacije, uz pomoć kojih pripremate profesionalne prezentacije i izveštaje.

Čarobnjaci vas vode kroz niz koraka i pomažu vam pri odlučivanju o sadržaju i formi prezentacija i izveštaja. Rezultat se čuva uporedo sa karticama za podatke i izvorima podataka.

Čarobnjake možete koristiti za kreiranje prezentacija u tri vrste formata: tabele, grafikoni i mape.

Table (Tabela): Pomaže vam da pripremite i sačuvate prezentaciju sa tabelom u sedam koraka.

Graph (Grafikon): Pomaže vam da pripremite i sačuvate prezentaciju sa grafikonom u četiri koraka.

Map (Mapa): Pomaže vam da pripremite i sačuvate prezentaciju sa mapom u pet koraka.

Kreiranje tabela

Pre kreiranja tabele, proverite da li pregled sadrži podatke koje želite da prikažete u obliku tabele.

Kliknite na taster Table na liniji sa opcijom za stranicu sa podacima da biste aktivirali čarobnjak za tabele.

Čarobnjak za tabele sadrži sedam koraka. U koracima 1 do 5 možete menjati parametre za redove i kolone i format tabele. Korak 6 daje prethodni pregled tabele. Korak 7 omogućava da definišete naziv tabele i da je sačuvate u galeriji.

Kada otvorite čarobnjaka za tabele, on automatski primenjuje unapred zadate parametre za redove, kolone i ostale elemente za formatiranje tabele. On automatski prelazi na korak 6 u okviru čarobnjaka za tabele (Slika 5.1).

Pažnja

Koristite opciju filter za dalje filtriranje vaših podataka pre kreiranja tabele.

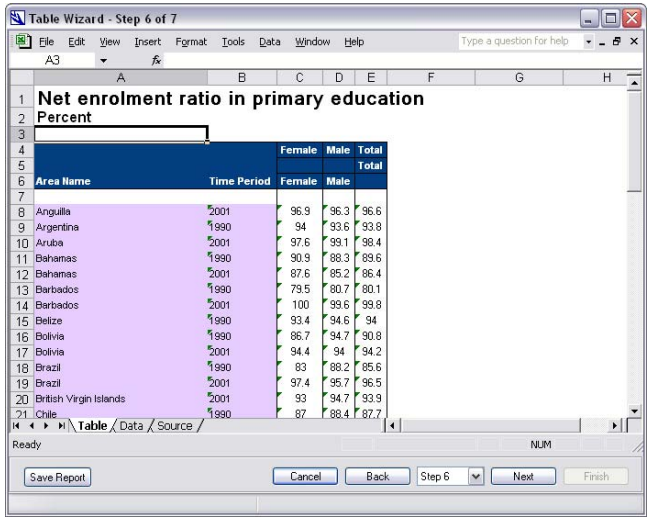

Slika 5.1 Tabela

Kliknite na **Next** da pređete na korak 7 i sačuvate tabelu u galeriji, sa unapred definisanim parametrima za formatiranje i prezentaciju.

Ako vam se ne dopada primenjeni format tabele, možete se vratiti na korake 1 do 5 i uneti potrebne izmene.

Kliknite na **Back** da se vratite na prethodni korak. Takođe možete kliknuti na „kombo“ polje i izabrati željeni korak sa padajuće liste.

Počinjemo sa korakom 1.

Korak 1

U koraku 1, možete definisati elemente za redove i kolone koje želite u tabeli. Takođe možete ubaciti ukupne stavke – zbir, broj i srednja vrednost i izvršiti klasifikaciju podataka.

Primetićete da je ekran u koraku 1 podeljen u četiri prozora (Slika 5.2).

Pažnja

Moguće je koristiti podgrupu ili njene elemente, kao što su uzrast, pol, lokacija,i sl. To vam omogućava više opcija za unakrsnu tabelaciju.

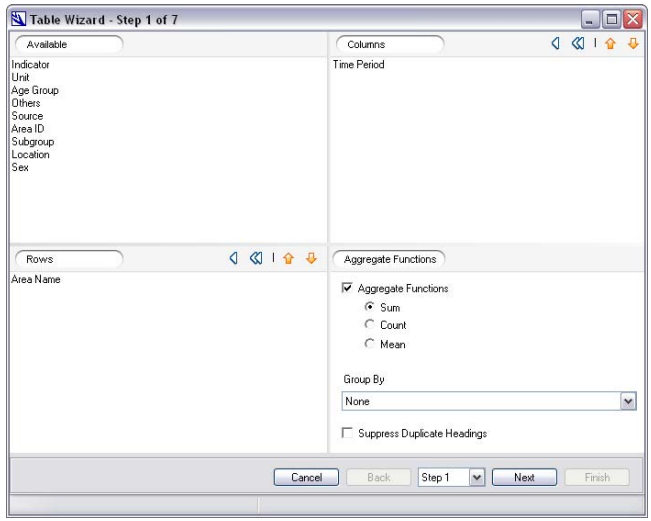

Slika 5.2 Korak 1

Available Pane (Prozor raspoloživo): sadrži listu elemenata koje možete selektovati za redove i kolone. Možete birati sledeće elemente:

- Indicator (Indikator)
- Time Period (Vremenski period)
- Unit (Jedinica)
- Subgroup (Podgrupa)
- Area ID (Oblasni ID)
- Area Name (Naziv oblasti)
- Age Group (Starosna grupa)

- Sex (Pol)
- Location (Lokacija)
- Others (Ostalo)
- Source (Izvor)

Column Pane (Prozor sa kolonama): Prikazuje elemente selektovane za kolonu(e) u tabeli.

Row Pane (Prozor sa redovima): Prikazuje elemente selektovane za redove u tabeli.

Pažnja

Dugmad za pomeranje naviše ili naniže po redovima li kolonama vam pomažu da izmenite redosled elemenata

Da biste definisali elemente koji će se naći u redu ili koloni, dovucite i spustite elemente iz prozora raspoloživo u odgovarajuće prozore.

Aggregates Function Pane (Prozor za Agregatne funkcije): Daje opcije za grupisanje podataka i generisanje sumarnih statistika, kao što je zbir, broj ili srednja vrednost.

Potvrdite polje levo od **Aggregate Function** da biste aktivirali meni za agregatne funkcije. Možete odabrati neku od tri raspoložive funkcije: zbir, broj ili srednja vrednost. Kliknite na radio taster levo od ovih opcija da izaberete željenu funkciju za ukupnu vrednost.

Možete definisati kriterijum za grupisanje podataka i primenu agregatne funkcije. Kliknite na tekstualno polje ispod funkcije groups (grupe) i selektujte kriterijum za grupisanje sa padajuće liste.

Napomena

Padajuća lista za izbor kriterijuma za grupisanje sadrži elemente selektovane za redove u tabeli.

Potvrdite polje levo od funkcije **Suppress Duplicate Headings** (skloni dupla zaglavlja) da sakrijete neko zaglavlje tabele koje se ponavlja. Opcija se odnosi samo na zaglavlja kolone. Na primer, ako tabela sadrži dva indikatora sa istim jedinicama, jedinice se kombinuju i prikazuju u jednoj ćeliji.

Kliknite na **Next** da primenite promene i pređete na korak 2.

Korak 2

U koraku 2, možete definisati naziv tabele, fusnote i izabrati šifru boje za podatke (Slika 5.3).

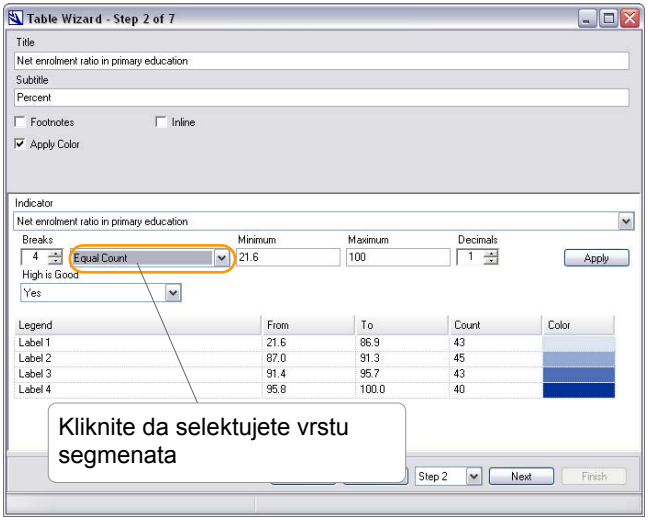

Slika 5.3 Korak 2

Napomena
Čarobnjak za tabele vam omogućava da odredite boju za najviše 10 segmenata tabele.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Title** (naslov) da unesete naziv tabele.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Subtitle** (podnaslov) da unesete podnaslov tabele.

Potvrdite polje levo od opcije **Footnote** (fusnota) da prikažete fusnote. Fusnote će se pojaviti u dnu tabele.

Pažnja
Vrednost podataka koji ima fusnotu unutar linije će se pojaviti sa crvenim kvadratom u gornjem desnom uglu.

Potvrdite polje levo od opcije **Inline** (fusnota unutar reda) da vam se fusnota pojavi u ćeliji zajedno sa vrednošću podatka.

Potvrdite polje levo od opcije **Apply Color** (primeni boju) da rasporedite podatke u segmente i odredite boju za svaki segment. Podatke možete grupisati i primeniti boju za svaki indikator u pregledu podataka.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Indicator** da biste

pregledali i selektovali indikator za određivanje segmenata tabele i šemu za boje.

Da biste izabrali broj segmenata, unesite željeni broj segmenata u tekstualno polje ispod opcije **Breaks (Segmenti)**. Maksimalan broj segmenata je deset, a minimalan dva.

Kliknite na tekstualno polje uz segmente da biste izabrali način segmentiranja (**method of break)**. Na raspolaganju su sledeće vrste segmenata:

Pažnja

Izaberite opciju sa jednakim brojem elemenata da razvrstate vrednosti podataka za indikator."Koeficijent siromaštva po glavi" u četiri četvrtine kako biste ustanovili koje zemlje spadaju u četvrtu četvrtinu.

Equal count (Isti broj) : Vrednosti podataka su raspoređene po definisanim segmentima tako da svaki segment u okviru kategorije ima približno isti broj oblasti. Promena kolona 'From' (Od) i 'To' (Do) nije dozvoljena. Izaberite metod istog broja elemenata ukoliko želite da podelite oblasti na osnovu klasifikacije kvintila.

Pažnja

Izaberite opciju za kontinuirani presek kada želite da ustanovite koji podregioni u zemlji su najbliži nacionalnom proseku za dati indikator. Ručnim putem možete promeniti vrednost "To" da biste odredili odgovaraljuće granice u toj kategoriji.

Equal size (Jednaka veličina): Vrednosti podataka su raspoređene po definisaim segmentima tako za sve segmente jedne kategorije važi ista razlika između vrednosti „From" (Od) – donja granica za kategoriju i vrednosti „To" (do) – gornja granica za kategoriju.

Continuous (Kontinuirani): Vrednost za kolonu 'To' (Do) su promenljive. Promenom kolone 'To' u jednom segmentu kategorije, kolone 'From' i 'To' u svim segmentima se automatski preračunavaju kako bi se obezedio kontinuitet. Kontinuirani metod je koristan ukoliko želite da ručno podesite krajnje vrednosti za kategoriju i u isto vreme zadržite kontinuitet u segmentima te kategorije.

Pažnja

Ako želite da grupišete podatke o koeficijentu smrtnosti u trudnoći u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju, koristite diskontinuirani metod kako biste mogli da obradite širok spektar vrednosti za jedan indikator po regionima.

Discontinuous (Diskontinuirani): Vrednosti "To" i "From" su promenljive. Promenom bilo koje od ovih vrednosti, ne preračunavaju se krajnje granične vrednosti u jednom segmentu. Ovaj metod je veoma koristan za vrednosti podataka po grupama koje su široko raspoređene.

Unapred zadate vrednosti su prikazane na tekstualnom polju ispod opcija **Minimum** i **Maximum**. Minimalne i maksimalne vrednosti za grupu podataka se mogu podesiti. Vrednosti koje su ovde definisane utiču na način određivanja segmenata.

Definišite broj decimala u tekstualnom polju ispod opcije **Decimal**. Gornje i donje granice segmenata se prilagođavaju broju decimala, pa se vrednosti podataka mogu naći u jednom ili drugom segmentu zavisno od broja decimalnih mesta.

Opcija **High is good** (Visoka vrednost je dobra) vam omogućava da primenite obrnutu šemu boja za indikatore koji mere nivo negativnog faktora.

Na primer indikator “Illiteracy rate” (stopa nepismenosti) je u obrnutoj vezi sa pismenosti. Kada odlučujete kako ćete odrediti segmente za te indikatore, možete podesiti opciju High is good na **No** kako biste primenili obrnutu šemu sa bojama.

Kliknite na **Apply** da primenite broj i vrste segmenata koji su gore definisani.

Donji deo ekrana daje prethodni pregled raspona vrednosti segmenata, broj i boju za svaki segment.

Opciju **Legend labels** (oznake za legendu) možete urediti kliknuvši na tekstualno polje u koloni legende.

Svaki segment podataka možete obojiti drugačije. Kliknite na opciju **Color tab** (tab za boju) za određeni segment i izaberite željenu boju iz ekrana sa paletom boja.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 3.

Korak 3

U koraku 3, možete definisati kriterijum za grupisanje redova sa podacima i raspored kolona (Slika 5.4).

Pažnja

Definišite nivo rasporeda klasifikacije u tekstualnom polju iznad prozora za izbor načina klasifikacije.

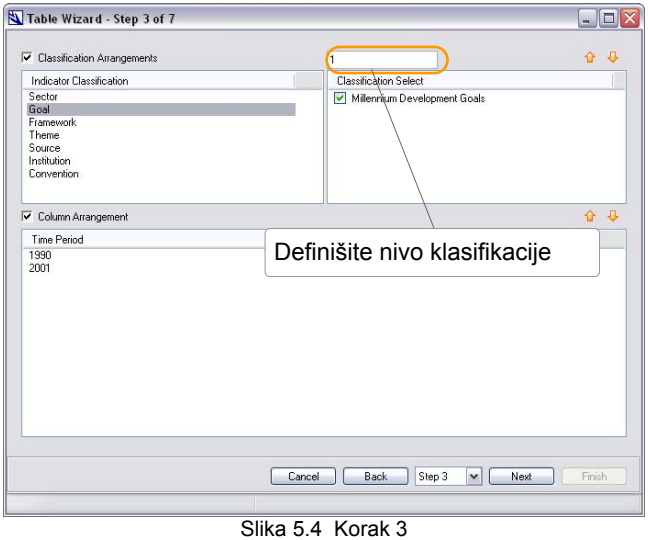

Slika 5.4 Korak 3

Pažnja

Koristite da promenite redosled i klasifikacije i rasporeda kolona.

Potvrdite polje levo od opcije **Classification Arrangement** (Raspored klasifikacije) da biste gurpisali redove sa podacima po kategorijama za klasifikaciju indikatora (IC). Možete izabrati neki od sedam IC kriterijuma: sektor, cilj, okvir, tema, izvor, institucija i konvencija.

Označite vrstu IC-a u levom prozoru da biste pregledali rapoložive kategorije u prozoru za izbor načina klasifikacije. Polja za potvrdu koja se nalaze levo od svake klasifikacije pomažu vam da kontrolišete vidljivost kriterijuma za klasifikaciju u tabeli.

Na primer, da biste organizovali indikatore po Milenijumskim ciljevima razvoja (MDGs), označite ‘Goal’(cilj) na IC prozoru i potvrdite polje koje se nalazi levo od MDGs na ekranu za izbor načina klasifikacije. Indikatori će se grupisati po MDGs. Da biste grupisali indikatore po MDGs i odgovarajućim specifičnim ciljevima, unesite “2” u tekstualno polje iznad ekrana za izbor načina klasifikacije.

Potvrdite polje levo od **Column Arrangement** (raspored kolona) da biste promenili redosled po kome se one pojavljuju u tabeli.

Kliknite **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4

U koraku 4, možete definisati redosled sortiranja elemenata u tabeli. Primetićete da ekran Sort ima dva prozora: prozor za raspoloživo i prozor za selektovano (Slika 5.5).

Pažnja

Koristite da izmenite redosled sortiranja elemenata.

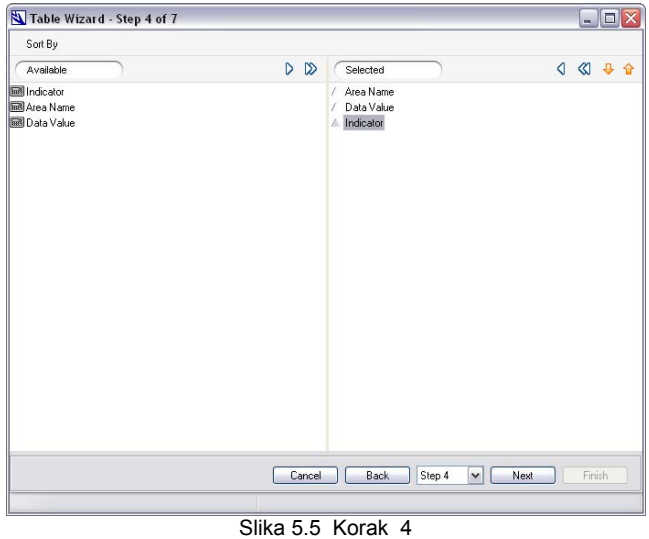

Slika 5.5 Korak 4

Uporedo sa vrednošću podataka, kolona za raspoloživo izlistava elemente selektovane u polju za redove iz koraka 1.

Da biste izabrali elemenat za sortiranje, dovucite ga i spustite iz prozora za raspoloživo u prozor za selektovano. Strelica ispred elementa pokazuje redosled sortiranja. Kliknite na strelicu da izmenite redosled.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 5.

Korak 5

U koraku 5, možete definisati način formatiranja elemenata u tabeli (Slika 5.6).

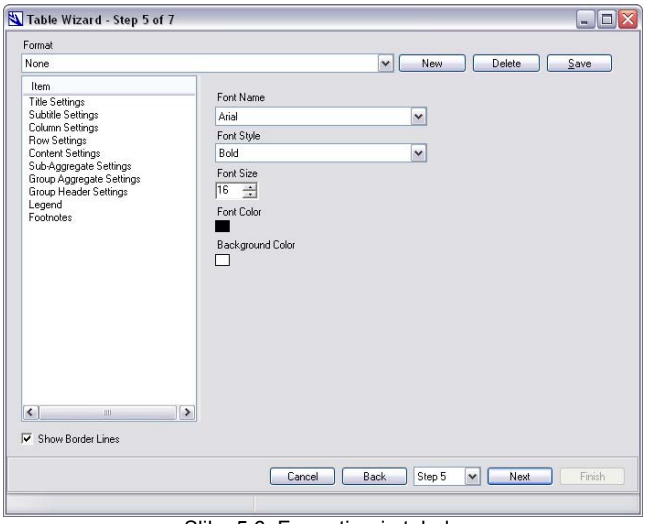

Slika 5.6 Formatiranje tabele

Da biste primenili temu za stil, kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Format** i izaberite temu za stil iz padajuće liste. Zatim možete promeniti parametre za temu tako što ćete osvetliti elemente za foramtiranje u prozoru **Item** (elemenat) i podesiti parametre.

Da biste kreirali namensku temu, klknite na **New (novo),** unesite naziv teme u padajućem prozoru i kliknite **OK**. Naziv teme će se pojaviti na tekstualnoj liniji za format. Izaberite namensku temu sa polja za format da biste izmenili način formatiranja.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Font Name** (naziv fonta) da biste izabrali željeni tip slova sa padajuće liste.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Font Style** (stil fonta) da biste izabrali neki od raspoloživih oblika sa padajuće liste.

Unesite veličinu slova u tekstualno polje ispod opcije **Font Size (veličina fonta)**. Na raspolaganju su vam takođe i dugmad sa strelicama za pomeranje sadržaja i izbor željene veličine slova.

Kliknite na tabularne znake ispod opcije **Font Color** da promenitu boju slova.

Kliknite na tabulatorske znake za boju ispod opcije **Background Color** (boja pozadine) da izmenite boju u pozadini tabele.

Potrvrdite polje levo od opcije **Show Border line** (prikaži granične linije) da učinite vidljivim pomoćne linije u tabeli. Poništite potvrdu da sakrijete linije.

Kliknite na **Delete** da izbrišete postojeću temu za format.

Kliknite na **Save** da sačuvate izmene u formatiranju odabrane teme za format.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 6.

Korak 6

U koraku 6 možete pregledati rezultate promena učinjenih u koracima 1 do 5. Rezultat se prezentira u vidu radne sveske programa Microsoft Excel. Primetićete da u radnoj svesci postoje tri lista (Slika 5.7).

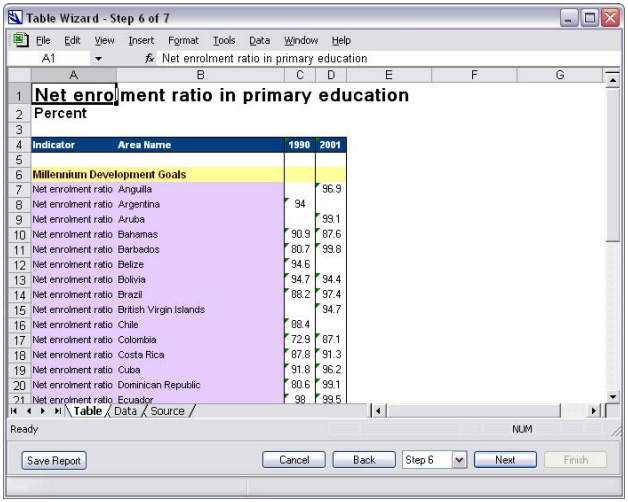

Fig. 5.7 Korak 6

Table sheet (kartica sa tabelom) prikazuje tabelu kreiranu uz pomoć čarobnjaka za tabele.

Data sheet (kartica sa podacima) prikazuje pregled podataka korišćen prilikom kreiranja tabele.

Source sheet (kartica sa izvorima) prikazuje listu izvora podataka. On takođe daje ime i lokaciju tekuće datoteke.

Ovde se mogu izvršiti još neke promene u tabeli pre no što se ona sačuva u galeriji.

Kliknite na **Save Report** (sačuvaj izveštaj) da sačuvate I-U-S kombinacije i opcije sa formatom tabele kao šablon.Ove parametre možete primeniti u bazi podataka DevInfo za brzo generisanje tabele.

Klliknite na **Next** da pređete na korak 7.

Korak 7

U koraku 7, možete sačuvati tabelu u galeriji (Slika 5.8).

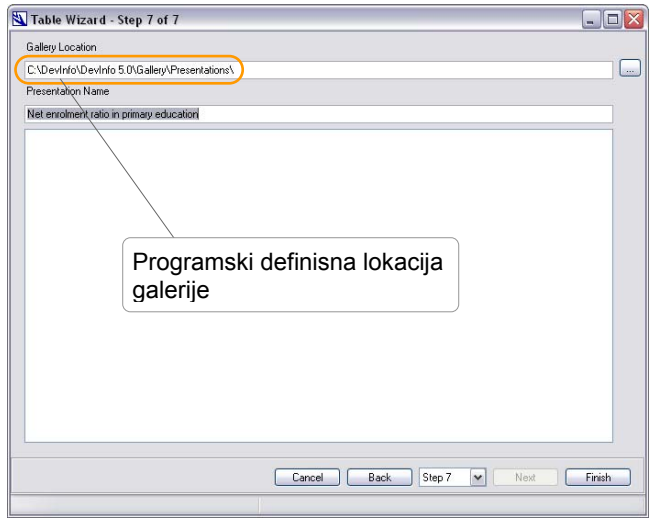

Slika 5.8 Korak 7

Definišite ime tabele. Programski je definisano da se tabela čuva u

direktorijumu za prezentacije. Kliknite na ... da pretražite i sačuvate tabelu na drugoj lokaciji.

Kliknite **Finish** da sačuvate tabelu i izađete iz čarobnjaka za tabele.

Kreiranje grafikona

Čarobnjak za grafikone vam omogućava da kreirate grafikone na osnovu pregleda podataka. Kliknite na opciju Graph da aktivirate čarobnjaka za grafikone.

Kreiranje grafikona se odvija u četiri koraka.

Korak 1

U koraku 1, možete izabrati elemente za X i Y osu (Slika 5.9).

Pažnja

Kliknite na da odredite prioritet elemenata sa X i Y-osom.

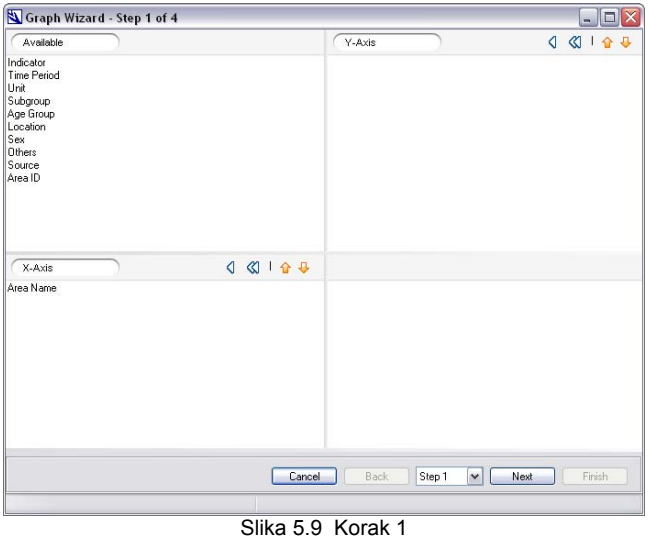

Slika 5.9 Korak 1

Dovucite i spustite elemente iz polja za raspoloživo u polja sa X i Y osom.

Korak 2

U koraku 2, možete definisati naslov i podnaslov osnovne tabele korišćene za kreiranje grafikona (Slika 5.10).

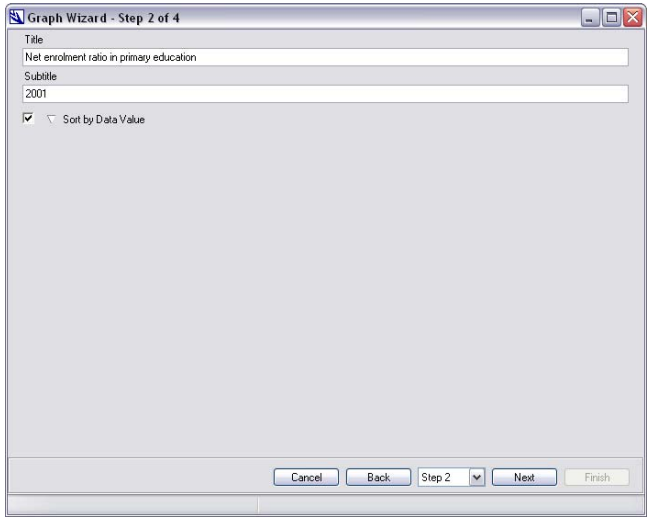

Slika 5.10 Korak 2

Potvrdite polje levo od opcije **Sort by Data Value** (sortiraj po vrednosti podataka) da sortirate tabelu po vrednostima podataka iz prve kolone. Redosled sortiranja možete promeniti klikom na dugme sa strelicom pored polja za potvrdu.

Kliknite na **Next** da počnete postupak definisanja tipa grafikona. Ovde stupa na scenu čarobnjak za grafiku programa MS Excel koji vam omogućava da izaberete neke od više vrsta grafikona i drugih parametara.

Korak 3

U koraku 3, čarobnjak za grafikone iz Excel-a priprema grafikon na osnovu unetih parametara. Prethodni pregled grafikona je moguć u okviru radne sveske MS Excel (Slika 5.11).

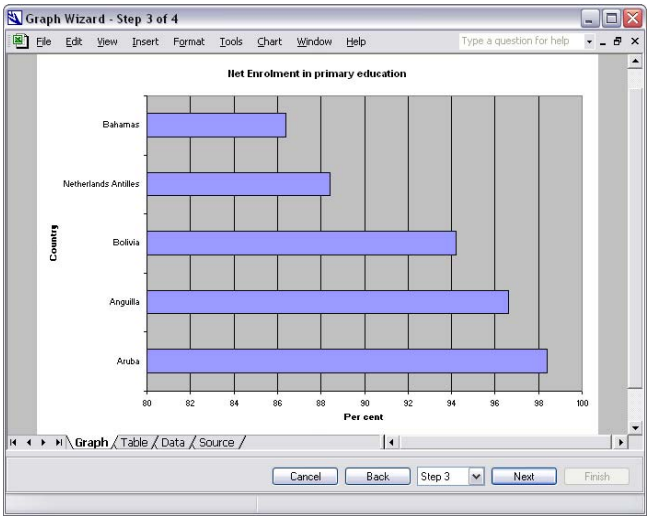

Slika 5.11 Korak 3

Ekran za prethodni pregled sadrži četiri Excel tabele (spreadsheats):

Graph sheet prikazuje grafikon.

Table sheet prikazuje tabelu korišćenu za izradu grafikona.

Data sheet prikazuje pregled podataka na kojima se bazira tabela.

Source sheet prikazuje izvore podataka i tekuću bazu podataka.

Grafikon se ovde može dodatno menjati.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4

Korak 4 je završni korak u čarobnjaku za grafikone. Ovde se grafikon smešta u galeriju (Slika 5.12).

Pažnja

Kliknite na ... da pretražite i sačuvate grafikon na nekoj drugoj lokaciji.

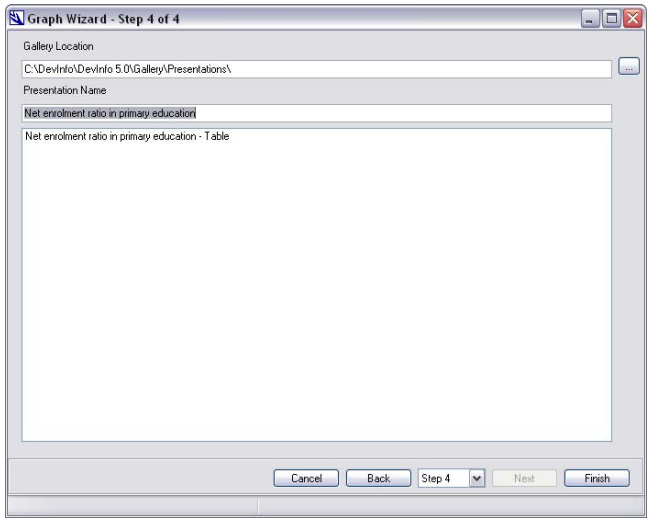

Slika 5.12 Korak 4

Definišite ime grafikona da biste ga sačuvali u galeriji.

Grafikon se može pregledati u galeriji, a može se i kopirati u druge aplikacije programa MS Office pomoću alata raspoloživih u galeriji.

Kreiranje mapa

Čarobnjak za mape vam omogućava da povežete podatke i geografske jedinice radi kreiranja tematske mape. Mapa vam pomaže da vizuelno sagledate podatke i prenosite informacije o trendovima razvoja u okviru geografskih oblasti (države, regioni i sl.) ili administrativnih jedinica (sub-nacionalnih).

On sadrži napredne funkcije za izradu geo-statističkih analiza. Možete kreirati široki spektar tematskih mapa uz pomoć gradienata, boja, šema i grafikona, bilo odvojeno ili u kombinaciji.

Slojevi sa karakteristikama, kao što su putevi i reke se mogu pridružiti tematskoj mapi i tako poboljšati njen vizuelni efekat. Takođe možete da prebacite tematsku mapu na trodimenzionalni globus (rasterska slika) crtanjem regiona i predela.

Napomena
DevInfo projektuje tematske mape na rasterske slike iz NASA aplikacije WorldWind.

Kreiranje mapa u čarobnjaku za mape se sastoji iz pet koraka. Kliknite na dugme za mape na pregledu podataka da aktivirate čarobnjaka za mape.

Po otvaranju, čarobnjak za mape automatski primenjuje unapred definisanu šeme za boje na vrednosti podataka za selektovane indikatore i generiše prethodni pregled mape (Slika 5.13).

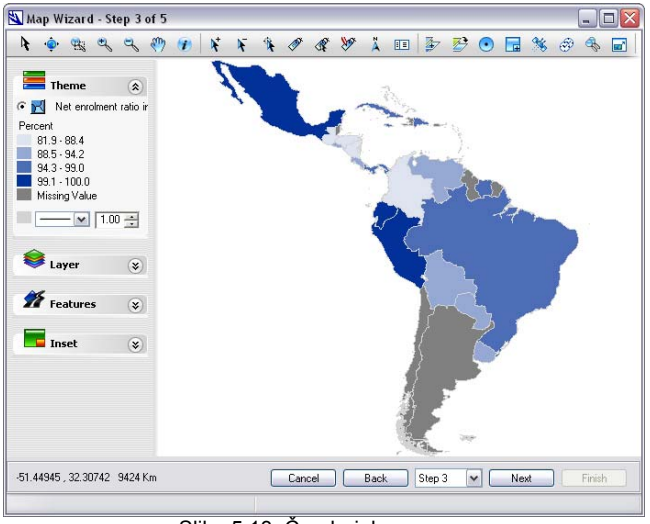

Slika 5.13 Čarobnjak za mape

Kliknite na **Next** da prihvatite mapu koju sugeriše sistem i pređite na korak 4 da biste videli prethodni pregled mape u Excel-u.

Da biste uneli izmene u mapu, kliknite na polje GO TO (idi na) i izaberite korak 1 sa padajuće liste.

Korak 1

U koraku 1, možete izmeniti temu, odrediti naziv legende i definisati metod statističke klasifikacije i broj segmenata. Takođe možete promeniti tekst legende i boju okvira.

Napomena
Maksimalan broj segmenata je 10 a minimalan broj dva.

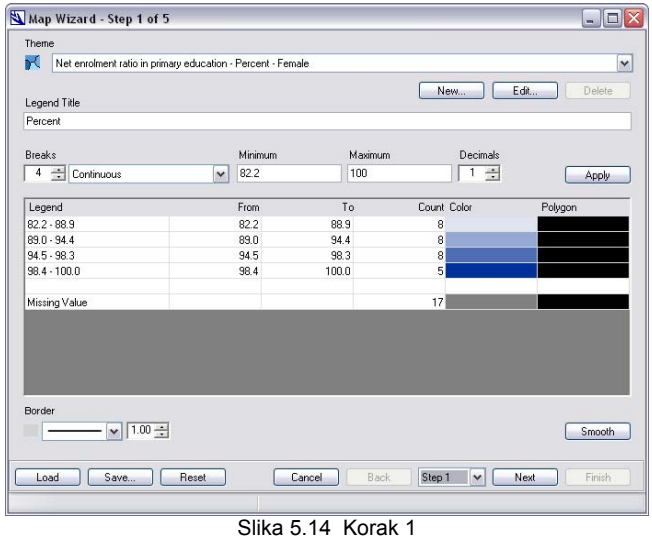

Slika 5.14 Korak 1

Napomena
Jedinstvenost teme se definiše kombinacijom Indikator-Jedinica-Podgrupa i vrstom teme. Za istu I-U-S kombinaciju moguće je kreiratii više tema koje moraju biti različite po vrsti.

Programski je definisano da modul za mapiranje generiše temu za boje na bazi jedinstvene I-U-S kombinacije.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Theme** da izaberete temu iz padajuće liste.

Da biste promenili izabranu temu, kliknite **Edit.**

Da biste dodali novu temu, kliknite **New.**

Kreiranje nove teme ili uređivanje postojeće obavlja se pomoću dijalog polja za temu (Slika 5.15).

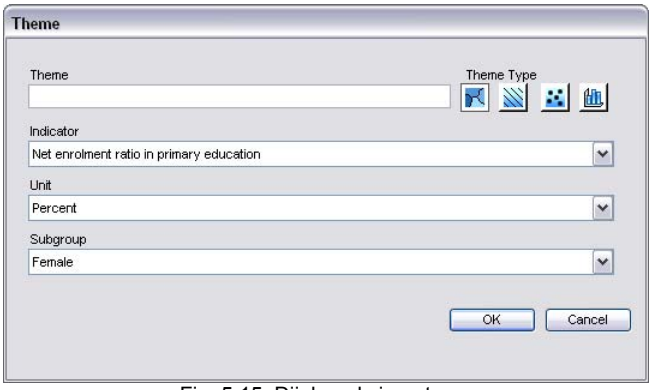

Fig. 5.15 Dijalog okvir za temu

Unesite naziv teme u tekstualno polje ispod opcije **Theme**. Izaberite I-U-S kombinaciju za tu temu klikom na padajuće liste ispod opcija **Indicator**, **Unit** i **Subgroup**.

Zatim odaberite neke od raspoloživih oznaka:

Color (boja) da različitim bojama ili obojenim gradientima prikažete opsege podataka. Upotrebite temu za boju da prezentirate podatke u segmentu, kao što je stopa smrtnosti odojčadi i sl.

Hatch (skica) da pomoću različitih oblika prikažete nizove podataka. Koristite Hatch mustre da predstavite nominalne podatke, kao što su podgrupe – muški i ženski.

Dot Density (tačkasti prikaz) da podatke predstavite brojem tačaka koje odgovaraju vrednosti podataka. Koristite tačkasti prikaz da prikažite apsolutne brojeve. Ova tema nije pogodna za procentualni prikaz.

Chart (grafika) da na mapi prikažete podatke koji su grafički predstavljeni u koloni. To je efikasan metod za poređenje različitih vrednosti.

Kreiranje teme za boju

Da biste kreirali temu za boju, kliknite na .

Kliknite na **OK** da biste primenili temu za boju i zatvorili ekran sa temom.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Legend Title** da unesete naziv legende.

Unesite broj segmenata koje želite da koristite da biste prikazali vrednosti podatka u tekstualnom polju ispod opcije **Breaks** (preseci).

Definišite način formiranja segmenata. Kliknite na padajuću listu pored polja za presek teksta i izaberite neku od četiri opcije za segmentiranje: isti broj, jednaka veličina, kontinuirani i diskontinuirani. Segmenti su detaljno opisani na strani 41.

Vrednosti **Minimum**, **Maximum** i **Decimal** se generišu iz selektovanih podataka. Ove vrednosti možete urediti da biste definisali uobičajene raspone i broj decimala.

Kliknite na **Apply** da primenite promene.

Promene možete pregledati u opsegu vrednosti prikazanom u donjim kolonama (Slika 5.14).

Kolona **Legend** prikazuje naziv legende. Kliknite na unapred zadati naziv da biste ga prilagodili.

Kolona **From** (Od) prikazuje minimalnu vrednost u opsegu.

Kolona To (Do) prikazuje maksimalnu vrednost u opsegu.

Kolona **Count** (broj) prikazuje broj oblasti u svakom opsegu.

Kolona **Color** (boja) prikazuje unapred definisanu šemu sa bojama koja se primenjuje za svaki opseg. Da biste izmenili boju, kliknite na dugme za boju i izaberite željenu boju iz palete boja sa ekrana.

U redu **Missing Data** (nedostajući podaci) izlistan je broj oblasti koje su izabrane na strani za oblasti ali za koje ne postoje raspoložive vrednosti podataka. Boju za oblasti sa podacima koji nedostaju možete izabrati klikom na dugme za boju.

Kliknite na opciju **Smooth** (podesi) da kreirate gradientu boja od

prve do poslednje u opsegu Izaberite boju prvog i poslednjeg spektra boja da biste primenili gradientu boja za među-spektar.

Oblik granica (**Border)** geografskih oblasti se takođe može menjati.

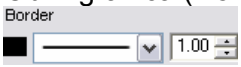

Kliknite na tabularni znak ispod opcije **Border** (granica) da promenite unapred zadatu boju granica.

Kliknite na polje **Border outline (izgled granica)** da izaberete željeni stil iz padajućeg menija.

Da biste promenili debljinu granica, kliknite na 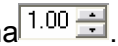

. Dugmad sa strelicama vam omogućavaju da definišete debljinu.

Izmene unete u broj segmenata, legende segmenata i boje legende mogu se sačuvati.

Kliknite na 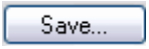

da sačuvate izmene.

Napomena
Dugmad load, save i reset su raspoloživa samo za stranu sa temom za boju.

Kliknite na

da otvorite ekran sa legendama (Sllika 5.16) i zaberete raspoložive opcije. Potvrdite polja levo od opcija **Labels**, **Color** i **Legend** da primenite sve ili neke od ovih opcija.

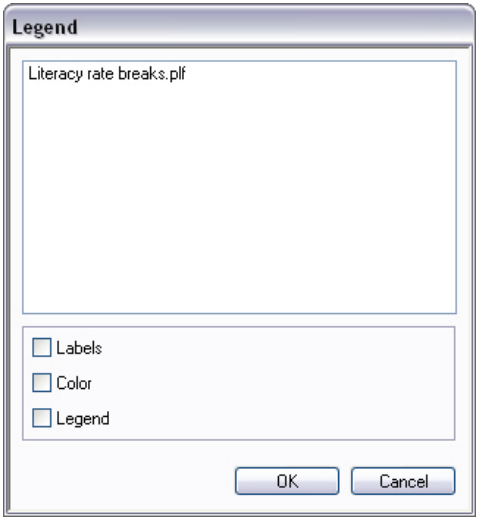

Slika. 5.16 Ekran sa legendom

Kliknite na Reset da poništite sve izmene u odnosu na unapred definisane parametre.

Kreiranje teme za skicu (Hatch tema)

Da biste kreirali temu za skicu, kliknite na . Primetićete da tema za skicu ima iste opcije u koraku 1 kao i tema za boju (Slika 5.17).

Napomena

U prethodnom pregledu mape, Hatch mustra će prekriti temu za boju.

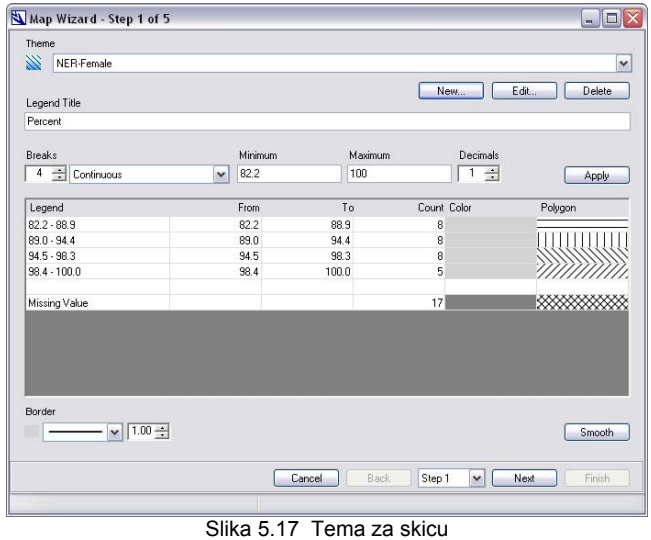

Slika 5.17 Tema za skicu

Jedina razlika je što u temi za skicu možete da promenite i boju i uzorak (model) skice.

Da biste promenili model poligona, kliknite na ćeliju u koloni sa poligonom da biste izabrali željeni uzorak (model) sa padajuće liste.

Boju željenog modela takođe možete promeniti klikom na tabularni znak za boju.

Kreiranje teme za gustinu tačaka

Da biste kreirali temu za gustinu tačaka, kliknite na .

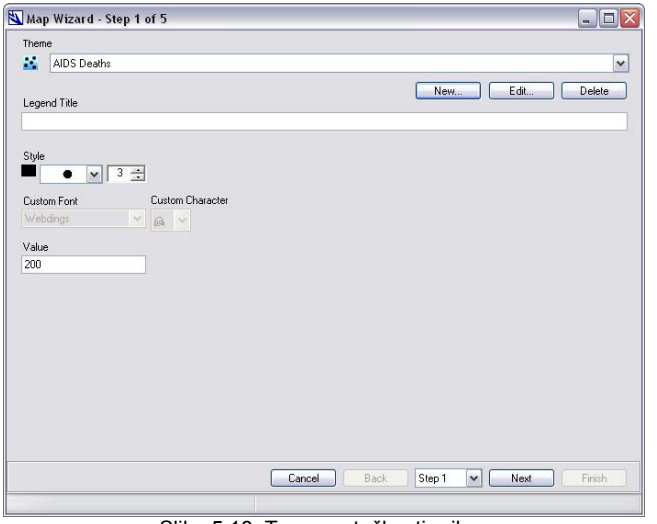

Slika 5.18 Tema za tačkasti prikaz

Pažnja

Teme za tačkasti prikaz su podešene za prikaz izdvojenih numeričkiih vrednosti kao što je broj stanovnika. Ako jedna tačka predstavlja populaciju od 1000 stanovnika, a u regionu ima 50 tačaka, onda ukupan broj stanovnika u tom regionu iznosi približno 50000. Vrednost podatka definiše broj tačaka i nije u vez sa veličinom tačke. Veličinu može odrediti korisnik da bi mapa bila jasnija.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Legend Title** da definišete naziv legende sa tačkama (Slika 5.18).

Kliknite na tabularni znak za boju ispod opcije **Style** da otvorite pomoćni ekran za boju i izaberete željenu boju.

Kliknite na da unesete želejnu veličinu slova za marker.

Kliknite na da izaberete drugačiju vrstu markera iz padajuće liste.

Ukoliko želite da koristite namenski marker, kliknite na strelicu na dole ispod opcije **Style** (stil) i izaberite poslednju stavku iz padajućeg menija (Slika 5.19). Oblik slova i karaktera se može promeniti klikom i izborom sa padajuće liste ispod opcije **Custom font** (namenski font), odnosno **Custom Character** (namenski

karakter).

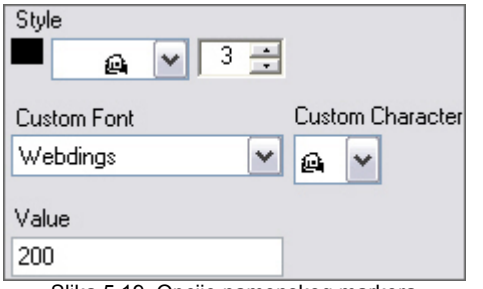

Slika 5.19 Opcije namenskog markera

Da biste izmenili unapred zadate vrednosti podataka koje predstavljaju tačke, kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Value** (vrednost) i unesite željenu vrednost.

Pažnja

Temu za grafikone možete koristiti da prikažete podatke o podgrupama. Proporcionalne linije (polja) su pogodne za prikazivanje i komparaciju numeričkih vrednosti.

Kreiranje teme za grafikone

Da biste kreirali temu za grafikone, kliknite na . Ekran sa temom za grafikone vam omogućava da promenite opcije za prikaz grafikona (Slika 5.20).

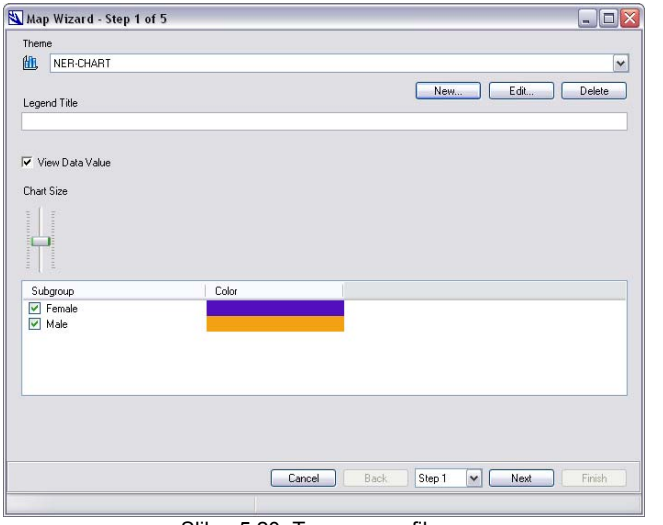

Slika 5.20 Tema za grafikone

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Legend Title** (naziv legende) da biste definisali naziv legende.

Potvrdite polje levo od **View Data Value** (pregledaj vrednost podataka) da biste pregledali vrednost svakog polja. Poništite potvrdu da uklonite vrednost podataka.

Kliknite i dovucite slajder ispod opcije **Chart size** (dimenzija grafikona) da biste modifikovali veličinu polja.

Programom je definisano da se za svaku podgrupu koja je u vezi sa selektovanim indikatorom kreira polje.

Potvrdite polje levo od opcije **Subgroup** (podgrupa) da bi se na mapi prikazala podgrupa. Poništite potvrdu da uklonite podgrupu. Kliknite na polje sa bojama pored svake podgrupe da promenite boju svakog polja sa podgrupom.

Pošto ste definisali teme, kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2

U koraku 2, možete dodati naslov, podnaslov i izjavu. Takođe možete izmeniti oblik slova za razne elemente na mapi

Pažnja

U naslov i podnaslov možete uneti informacije kao što su indikator, jedinica i podgrupa, kao i vreme koje se odnosi na podatke prikazane na mapi.

Napomena

Izjava daje važne informacije koje se tiču korišćenja mape. Takođe se može dodati naziv, organizacija, lokacija I datum izrade mape.

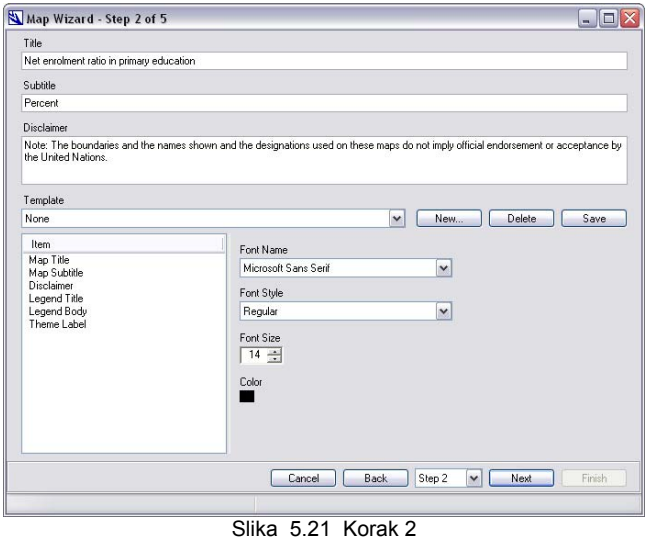

Slika 5.21 Korak 2

Unesite naziv mape u tekstualno polje ispod opcije **Title**.

Unesite podnaslov mape u tekstualno polje ispod opcije **Subtitle**.

Unesite izjavu u tekstualno polje ispod opcije **Disclaimer**.
Da biste izabrali neku od raspoloživih tema za stil, kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Template** (šablon) i izaberite temu sa padajuće liste.

Da biste dodali temu za namenski stil, kliknite na **New**. Unesite naziv za novu temu za stil i unesite željene izmene u elemente mape izlistane na prozoru sa elementima.

Prozor sa elementima (**Item**) izlistava elemente mape kojima možete promeniti izgled. Označite elemenat kome želite da izmenite zadate parametre za stil.

Da biste izmenili tip slova, izaberite željeni font sa padajuće liste ispod opcije **Font Name** (naziv fonta).

Da biste izmenili oblik slova, izaberite željeni stil za font iz padajuće liste ispod opcije **Font Style**.

Da biste izmenili veličinu slova, kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Font Size** (veličina slova) i unesite željenu dimenziju fonta.

Kliknite **Next** da pređete na korak 3.

Korak 3

U koraku 3 imate prethodni pregled mape. Na prethodnom pregledu se vide izmene unete u koraku 1 i 2.

Primetićete da prozor sa korakom 3 sadrži vertikalni panel na levoj strani i horizontalnu liniju alata u vrhu ekrana (Slika 5.22).

Pažnja

Kliknite na da maksimalno uvećate ekran sa mapom.

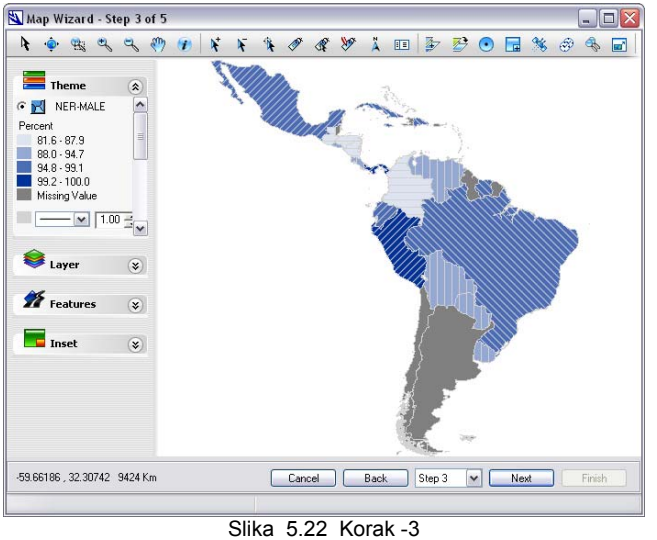

Slika 5.22 Korak -3

Levi prozor sadrži četiri panela—Theme (tema), Layer (sloj), Features (karakteristike) i Inset (isečak). Kliknite na zaglavlje panela ili na da proširite i prikažete opcije panela.

Theme Panel (Panel za temu)

Panel **Theme** prikazuje legendu sa svim temama koje ste kreirali u koraku 1. Možete primeniti temu sa panela. Potvrdite polje levo od naziva teme. Na ekranu se vide efekti teme.

Kod tema za grafikon i za boju, možete promeniti opciju boje za elemente teme. Da biste promenili boju za spektar tema ili za polje sa grafikonom, kliknite na odgovarajući tabularni znak za boju levo od spektra, odnosno podgrupe

Kod Hatch teme možete promeniti Hatch mustru za svaki opseg. Kliknite na tabularni znak za hatch mustru da biste je promenili.

Brojač u donjem levom uglu ekrana vam daje geografsku širinu i dužinu na kojoj se nalazi pokazivač miša. On takođe očitava približnu veličinu tematske mape koju gledate.

Napomena

Osnovni slojevi su Poligon i sloj sa tačkama koji definišu administrativne granice/lokaciju oblasti. Osnovni slojevi su složeni na osnvu parametara za temu, dok su slojevi sa karakteristikama i namenski slojevi složeni po osnovu boje i šeme koju odredi korisnik.

Layer Panel (Panel za sloj)

Panel za sloj prikazuje nazive konturnih mapa osnovnog sloja i namenskog (korisničkog) sloja. Osnovni slojevi su u legendi za slojeve prikazani običnim ikonama. , dok su slojevi sa karakteristikama i namenskim karakteristikama predstavljeni ikonama u boji. .

Predstavlja konturne datoteke **Polygon** (poligon). Najčešći primeri poligona su administrativne granice, jezera i nacionalni parkovi.

Predstavlja konturne datoteke **Point** (tačka). Najčešći primeri za tačke su sela, bolnice i servisni centri.

Predstavlja konturne datoteke **Line** (linija). Najčešći primeri linijskih kontura su reke, železničke mreže i putevi.

Kliknite na dugme levo od sloja sa karakteristikama ili namenskog sloja da izmenite parametre za taj sloj.

Kod sloja **Polygon,** možete podesiti boju kojom je obojen, transparentnost i način (stil) bojenja. Takođe možete promeniti boju, formu (stil) i širinu granica,

Kod sloja **Line**, možete promeniti boju, formu (stil) i širinu granice.

Kod poligona **Point,** možete promeniti boju, stil i veličinu markera.

Redosled slojeva utiče na izlged mape obzirom da su slojevi složeni odozdo na gore. Označite sloj i koristite opcije na polju alata za sloj ili desni taster miša da biste izmenili redosled slojeva (Slika 5.23).

Pažnja

Kliknite na da uvećate osvetljeni prozor. Sloj se prikazuje na ekranu za prethodni pregled.

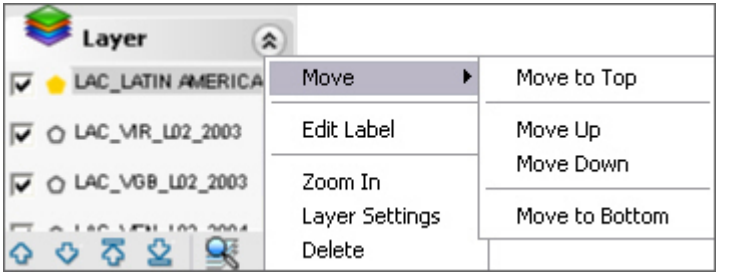

Slika 5.23 Polje alata za sloj

Da biste pomerili osvetljeni sloj za jedno mesto naviše, možete izabrati jedan od sledećih koraka:

Kliknite na na polju alata za sloj.

Odaberite **Move | Move Up** (pomeri naviše) iz opcije sa desnim tasterom miša.

Da biste pomerili osvetljeni sloj za jedno mesto naniže, možete izabrati jedan od sledećih koraka:

Kliknite na na polju alata za sloj.

Odaberite **Move | Move Down** (pomeri naniže) iz opcije sa desnim tasterom miša.

Da biste osvetljeni sloj doveli na vrh svih slojeva, možete izabrati jedan od sledećih koraka:

Kliknite na na polju alata za sloj.

Odaberite **Move | Move To Top** (pomeri na vrh) iz opcije sa desnim tasterom miša.

Da biste osvetljeni sloj doveli na dno svih slojeva, možete izabrati jedan od sledećih koraka:

Kliknite na polju alata za sloj.

Odaberite **Move | Move To Bottom (**pomeri na dno) iz opcije sa desnim tasterom miša.

Pažnja

Nakon korišćenja bilo kog alata, kliknite na kako se efekat tog alata ne bi primenio i na druge oblasti..

Feature Panel (Panel sa karakteristikama)

Panel sa karakteristikama prikazuje unapred definisane karakteristike koje su povezane sa oblastima u bazi podataka. Karakteristike mogu biti datoteka za mape sa poligonom, linijom ili tačkom..

Dugmad na liniji alata vam omogućavaju da uradite sledeće:

Promenite opciju miša na režim sa pokazivačem.

Pregledate datoteku sa mapom u celoj veličini (**full extent)**.

Zoom in frame – uvećate izabrane oblasti do veličine ekrana.

Zoom in – uvećate za fiksnu vrednost.

Zoom out - ukinete uvećanje za fiksnu vrednost.

Pažnja

Kada koristite dugme sa informacijama, oblast je i dalje označena. Klikntie na da ukinete markiranje.

Pan – krećete se po određenoj lokaciji u okviru datoteke sa mapom.

Information – dobijete informacije u vezi sa označenom zonom.

Ekran za informacije (Slika 5.24) daje podatke kao što su: oblasni ID, naziv oblasti, vrednost podataka, naziv indikatora, jedinica, podgrupa i vremenski period

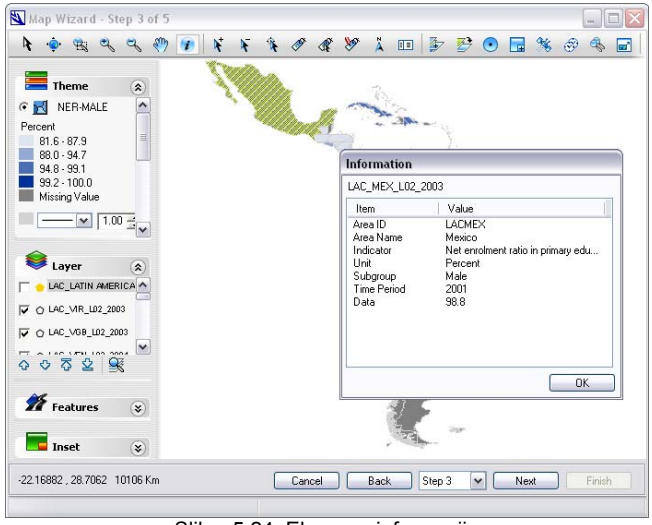

Slika 5.24 Ekran za informacije

Select to Highlight – odaberite oblasti na mapi koje ćete označiti

(markirati).

Remove highlighting – ukinite markiranje oblasti.

Zoom to highlight areas – uvećajte da osvetlite oblasti. Granice mape pokrivaju označene oblasti.

Labels – da prikažete i uklonite labele (oznake) za mape sa ekrana.

Label Nudge – da premestite neraspoređene labele. Dovucite labelu kojoj želite da promenite mesto. Linija koja vas vodi automatski povezuje labelu i oblast (Slika 5.25).

Napomena

Unapred definisana lokacija labele zauzima centralni deo oblasti. Ovo ponekad može predstavljati problem za oblasti gde je centar pozicioniran izvan oblasnih granica. Nudge opcija vam pomaže da razrešite ovaj problem

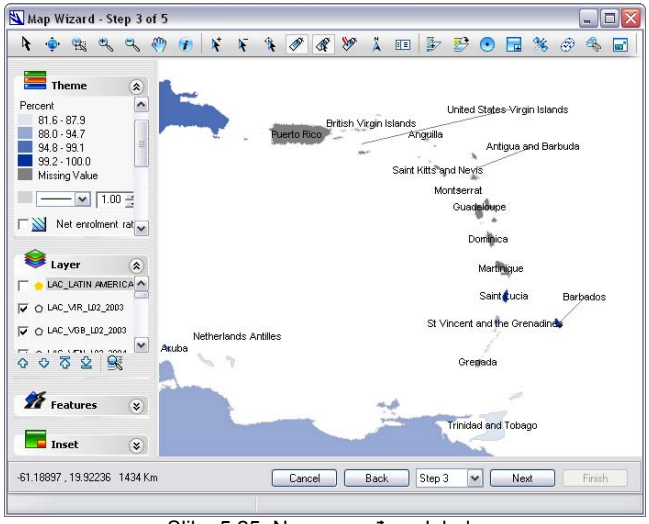

Slika 5.25 Neraspoređene labele

Edit Label – da izmenite parametre za labele na tri nivoa.

Pažnja:

Promena parametara za labele za aktivnu selekciju vam pomaže da se fokusirate na oblasti pomoću posebnih parametara za labele.

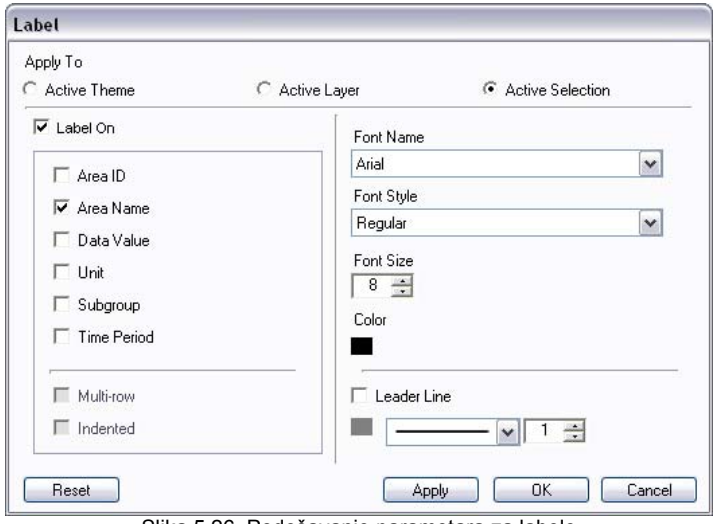

Slika 5.26 Podešavanje parametara za labele

- Nivo Active Theme (aktivna tema): podešavanje parametara za labele se primenjuje na aktivnu temu za boje i odražava se na sve osnovne slojeve.

- Nivo Active Layer (aktivni sloj): podešavanje parametara za labele se primenjuje na aktivni sloj. Da biste izabrali sloj, označite sloj na panelu za sloj.

- Active Selection (aktivna selekcija): podešavanje parametara za labele se primenjuje na oblasti selektovane pomoću tastera .

Ubacite u mapu pokazivač za sever.

Hide left panel – sklonite levi panel da biste dobili više mesta na ekranu. Ponovo kliknite na ovaj taster da biste ga vratili.

Add layers - dodajte slojeve, kao što su putevi, reke, zdravstveni centri i sela. Ekran za dodavanje slojeva (Slika 5.27) prikazuje raspoložive konturne datoteke u bazi podataka. Na njemu se nalazi spisak svih datoteka sa mapama za svaki raspoloživi sloj. Ovde su datoteke sa mapama raspoložive u dva sloja: kontinent i zemlja.

Pažnja

Zamena osnovnog sloja se koristi kada je datoteka sa mapama koja se odnosi na određenu oblast zastarela zbog promena administrativnih granica. Ako je ažurirana datoteka sa mapama raspoloživa, ona može da zameni staru datoteku koja se nalazi u bazi podataka.

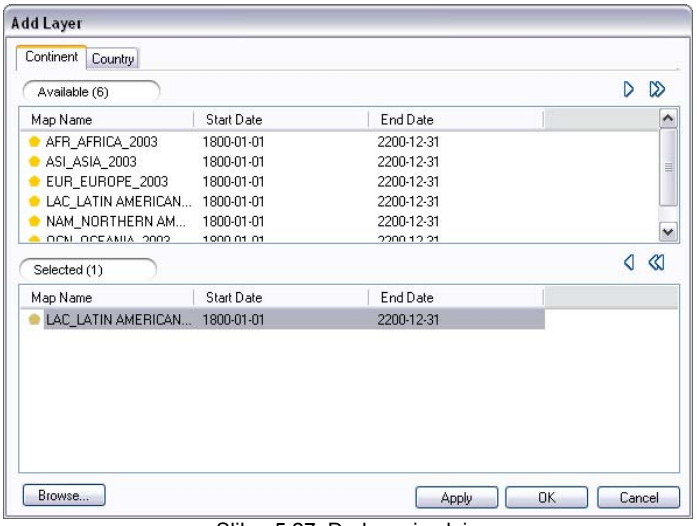

Slika. 5.27 Dodavanje sloja

Da biste izabrali konturnu datoteku, kliknite dva puta na željenu konturnu datoteku iz prozora za raspoloživo.

Kliknite na **OK** da dodate sloj i izađete iz ekrana.

Kliknite na **Apply** da dodate sloj i izaberete više slojeva sa ekrana.

Kliknite na **Cancel** da izađete iz ekrana za dodavanje slojeva ne birajući konturnu datoteku.

Kliknite na Browse... da pristupite eksternim konturnim datotekama i koristite ih.

Napomena
Baferi su koncentrični poligoni iscrtani oko mesta ili linije. Bafer za mapu je vrlo efikasan alat za analizu delovanja u okvru zone uticaja.

Zamenite osnovni sloj spoljnim slojem.

Kreirajte zone bafera na linijskom ili tačkastom sloju. Ekran za bafer vam omogućava da izmenite parametre za bafer.

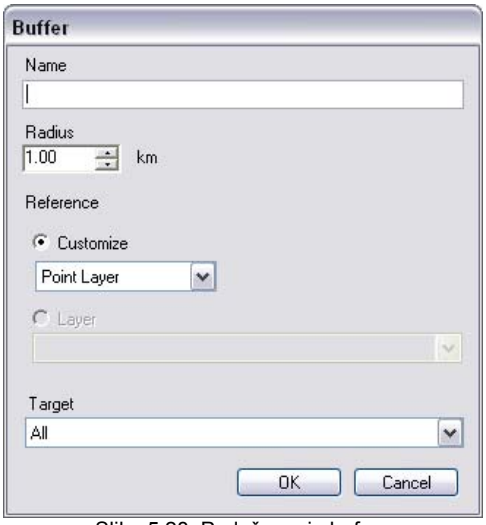

Slika 5.28 Podešavanje bafera

Pažnja

Kliknite na bafer sloj pošto ste izabrali opciju na liniji alata. Ekran za dijalog će prikazati broj traženih karakteristika unutar bafera. Ako je traženi sloj osnovni sloj, funkcije suma i srednja vrednost se takođe pojavljuju.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Name** da odredite ime bafera.

Kliknite i unesite oblast koja treba da bude pokrivena baferom u tekstualno polje ispod opcije **Radius**.

Kliknite na radio dugme pored opcije **Layer** da izaberete sloj na koji želite da primenite bafer.

Kliknite na radio dugme uz opciju **Customize** da kreirate sopstveni bafering. Možete da birate tačkasti ili linijski sloj iz padajućeg menija.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Target** da biste izabrali neki određeni sloj sa padajućeg menija gde želite da primenite bafer.

Pažnja

Inset slike su korisne da skrenu posebnu pažnju na određene oblasti. Mogu se koristiti za vizuelno prikazivanje podataka po vremenskim periodima

Od posebnih sektora na mapi kreirajte isečke (Inset) Ti isečci se ubacuju zajedno sa datotekom koja sadrži glavnu mapu . Možete ih pregledati u koraku 4. Inset panel (Slika 5.29) prikazuje sve isečke koje ste kreirali.

Slika 5.29 Labela za dodatnu sliku

Napomena
Nikakve radnje za mape se ne mogu izvoditi sa Inset slikama.

Potvrdite polje levo od naziva Inset slike da biste je prikazali na ekranu.

Raširite tematsku mapu na rastersku sliku. Slika se prebacuje u aplikaciju NASA's WorldWind.

Napomena
Rasterska slika je korisna za prikaz karakteristika koje stalno variraju, kao što su vrsta zemljišta, nadmorska visina ili temperatura.

Create Time Series – kreirajte mape za sve vremenske periode raspoložive u pregledu podataka. Polje sa vremenskim periodima (Slika 5.30) se pojavljuje na dnu prethodnog pregleda mape.

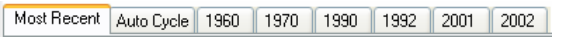

Slika 5.30 Polje sa vremenskim periodima

Tabularni znak **Most recent** prikazuje najnovije podatke.

Tabularni znak **Auto Cycle** vam omogućava da pregledate animiranu mapu za sve vremenske periode u nizu.

Tabularni znak se formira za svaki vremenski period za koji se prikazuju podaci u pregledu podataka.

Kreirajte mape sa nizovima oblasti za sve raspoložive nivoe oblasti u pregledu podataka. Tabularni znak sa nizovima oblasti (Slika 5.31) se pridružuje prethodnom pregledu mape.

Slika 5.31 Polje sa nizovima oblasti

Tabularni znak **All** vam omogućava da pregledate sve nivoe na jednoj mapi.

Tabularni znak **Auto Cycle** vam omogućava da pregledate animiranu mapu za svaki nivo oblasti u nizu.

Tabularni znak se kreira za svaki nivo oblasti.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4

Korak 4 daje prethodni pregled mape u formatu MS Excel.

Slika 5.32 Prethodni pregled mape

Radna sveska u Excel programu (Slika 5.32) sadrži tabele sa pregledom podataka i izvora.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 5.

Korak 5

U koraku 5, možete dati ime prezentaciji sa mapom koju ste kreirali.

Programski je definisano da se mapa čuva u Galeriji. Kliknite na ... da sačuvate mapu na željenoj lokaciji.

Kliknite **Finish** da sačuvate prezentaciju i izađete iz čarobnjaka za mape.

POGLAVLJE 6

Gallery (Galerija)

U aplikaciji DevInfo 5.0 Galerija se koristi za upravljanje prezentacijama sa tabelama, grafikonima i mapama kreiranim u aplikaciji. Objekti se mogu organizovati u različitim direktorijumima u okviru galerije i preneti direktno u elektronsku prezentaciju MS PowerPoint.

Galerija se aktivira na jedan od sledećih načina:

Na početnoj strani, usmerite pokazivača miša na i kliknite na prezentacije u meniju za galeriju (Slika 6.1).

Kliknite na tabularni znak za stranu sa galerijom koja se nalazi na navigacionoj liniji.

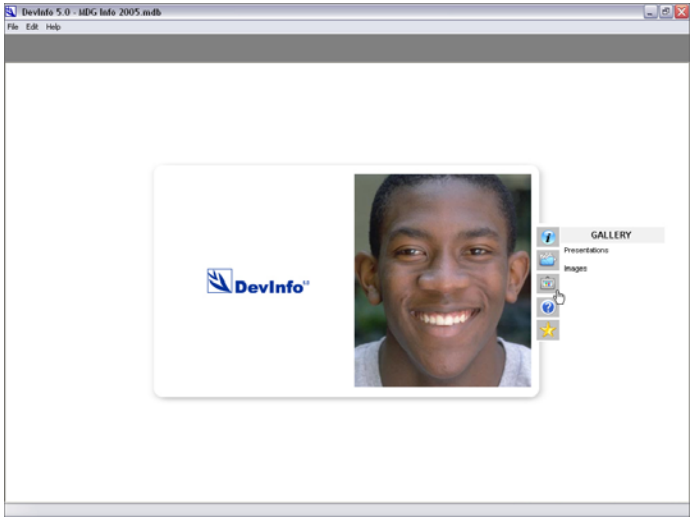

Slika 6.1 Meni za galeriju na početnoj strani

Pregled objekata u Galeriji

Primetićete da je ekran sa galerijom podeljen u dva prozora (slika 6.2).

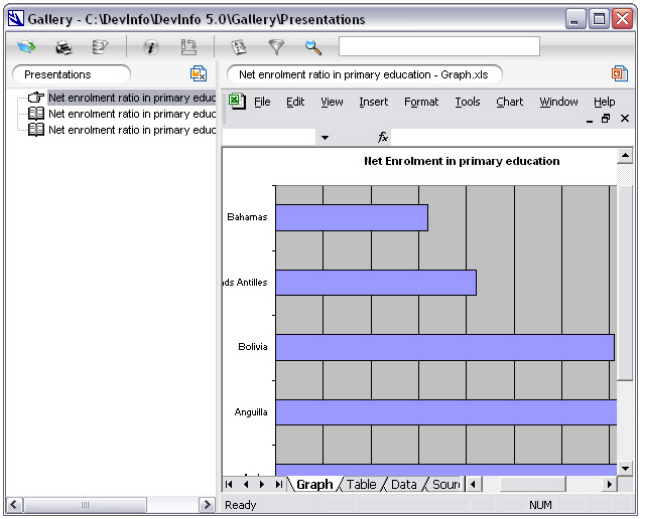

Slika 6.2 Ekran sa galerijom

Pažnja

Kliknite na znak da locirate objekte za prezentaciju.

Prozor na levoj strani izlistava elemente raspoložive u direktorijumu za prezentacije. Osvetlite objekat za prezentaciju koji će se prikazati na desnom prozoru

Programski definisana lokacija:
C:\DevInfo\DevInfo 5.0\Gallery\Presentations

Kliknite na da otvorite objekte za prezentaciju smeštene na raznim lokacijama.

Kliknite na da izbrišete prezentaciju iz direktorijuma.

Kreiranje PowerPoint prezentacije

Objekte za prezentaciju možete kopirati direktno u program MS PowerPoint u direktorijumu galerije.

Kliknite na da kopirate izabrane objekte za prezentaciju u prezentaciju sa slajdovima.

Kliknite na **New** na ekranu da kopirate prezentaciju u novu datoteku.
Kliknite na **Open** da je kopirate u postojeću prezentaciju.

Izborom opcije New/Open (Novo/otvori), ekran za prezentaciju se deli u tri prozora (Slika 6.3).

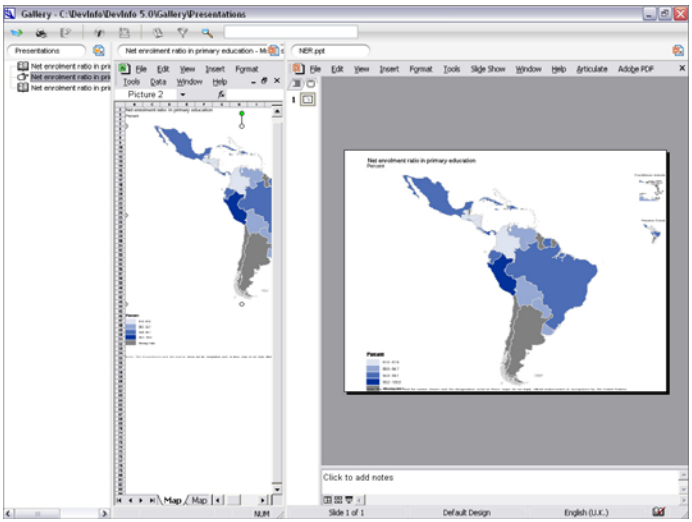

Slika 6.3 Ekran za prezentaciju

Krajnji desni prozor prikazuje objekat za prezentaciju u programu MS PowerPoint.

Kliknite na da zatvorite ekranski prozor za slajdove.

POGLAVLJE 7

Izveštaji

Kreiranje izveštaja

Čarobnjak za izveštaje (Reports) pojednostavljuje postupak kreiranja prezentacione tabele u aplikaciji DevInfo. On vam pomaže da pri kreiranju izveštaja u tabelarnom formatu primenite opcije za formatiranje tabele i I-U-S kombinacije. Na taj način možete generisati standardne izveštaje primenom sačuvanih opcija za formatiranje u drugim bazama podataka

Kliknite na tabularni znak **Reports** (Izveštaji) na navigacionoj liniji da otvorite ekran za izveštaje. Ekran za izveštaje izlistava sve formate koje ste već kreirali. (Slika 7.1).

Pažnja

Koristite opciju Izveštaji da sačuvate formate za tabele koje se generišu u redovnoj proceduri.

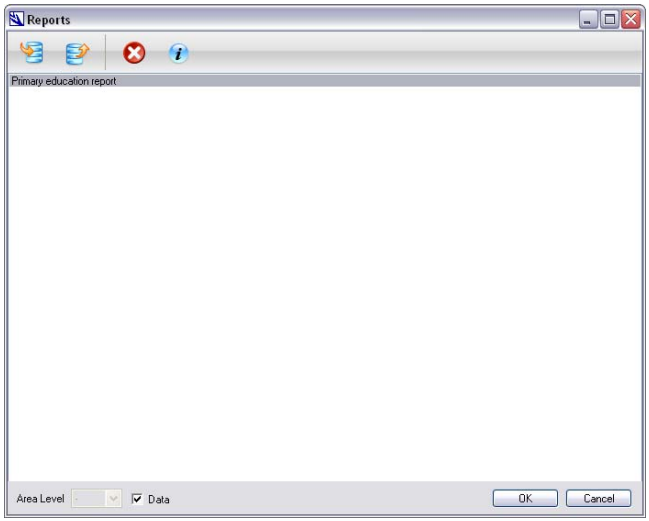

Slika 7.1 Ekran za izveštaje

Programski je definisano da se formati izveštaja čuvaju na sledećoj lokaciji:
C:\DevInfo\DevInfo 5.0\Reports

Kliknite na da uvezete formate izveštaja sa željene lokacije.

Kliknite na da izvezete formate izveštaja na željenu lokaciju. Datoteke sa izveštajima se čuvaju u formatu .xml.

Kliknite na da obrišete sačuvane izveštaje.

Označite izveštaj na ekranu i kliknite na da uparite I-U-S kombinacije u izveštaju sa onima u bazi podataka koju ste izabrali. Rezultat procesa uparivanja se prikazuje na radnom listu programa MS Excel (Slika 7.2).

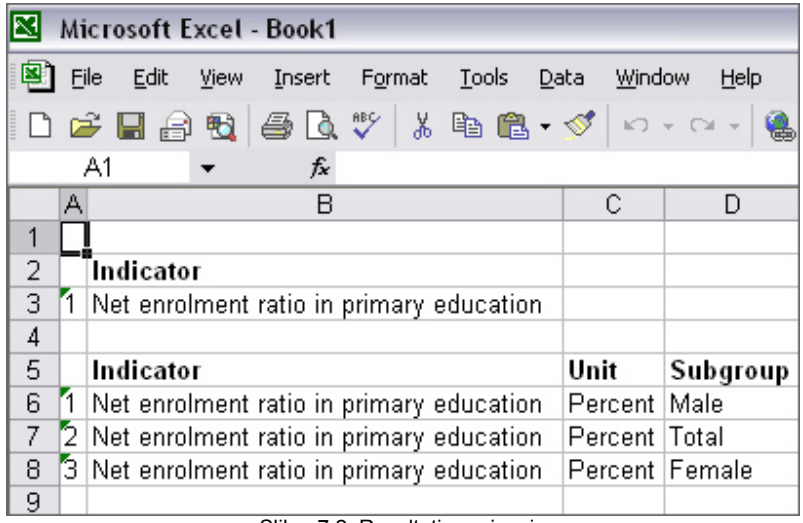

Slika 7.2 Rezultati uparivanja

Prvi segment izveštaja prikazuje listu indikatora koji se nalaze u izveštaju i u tekućoj bazi podataka.

Drugi segment prikazuje I-U-S kombinaciju koja se nalazi u izveštaju i u tekućoj bazi podataka.

Za kreiranje tabele uzimaju se u obzir samo uparene I-U-S kombinacije.

Za generisanje tabele možete izabrati nivo oblasti. Kliknite na tekstualno polje pored opcije **Area Level** i izaberite željeni nivo oblasti iz padajućeg menija.

Potvrdite polje levo od opcije **Data** da biste formirali tabelu na bazi pregleda podataka koje ste generisali.

Kliknite na **OK** u izveštaju da biste generisali tabelu. Tabela je prikazana u koraku 6 čarobnjaka za tabele (Slika 7.3).

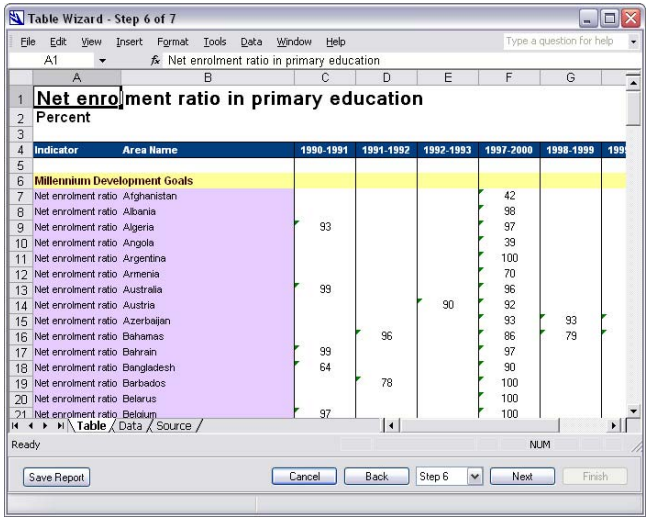

Slika 7.3 Prethodni pregled tabele u vizardu za izveštaje

Kliknite na **Next** da pređete na korak 7. U koraku 7, unesite željeno ime i kliknite na **Finish** da sačuvate tabelu u galeriji.

POGLAVLJE 8

Kalkulacije

Čarobnjak za kalkulacije vam omogućava da vršite kalkulacije sa podacima koje ste tražili iz baze podataka. Raspoloživi podaci ponekad nisu prikazani u odgovarajućem formatu.

Operacija Calculate ima šest opcija (Slika 8.1)

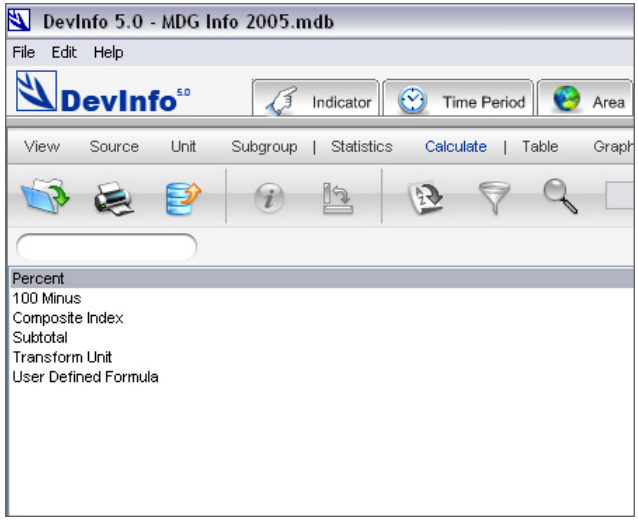

Slika 8.1 Opcije za kalkulacije

Percent: Pretvara apsolutne brojeve u procente.

100 Minus: Izračunava obrnute vrednosti indikatora.

Composite Index: Kreira kompozitni indeks.

Subtotal: Kreira totale na nacionalnom nivou iz podataka za sub-nacionalni nivo.

Transform Unit: Vrši konverziju jedinice mere za indikator.

User-Defined Formula: Primenjuje vašu formulu na date podatke.

Procenat

Opcija za izračunavanje procenta vam omogućava da apsolutne brojeve pretvorite u procente. Bazira se na sledećoj formuli:

100 x brojilac / imenitelj

Pretpostavimo da imamo pregled podataka za sledeće (Slika 8.2):

Neto ODA (Official Development Assistance – Zvanična pomoć za razvoj) raspoređena po Evropskim zemljama.

Neto ODA po LDC (Least Developed Countries – najnerazvijenije zemlje) u Evropskim zemljama.

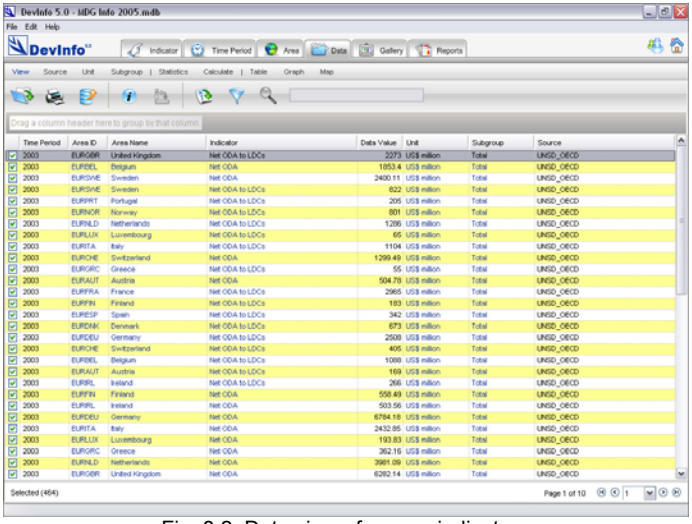

Fig. 8.2 Data view of source indicators

Želimo da pronađemo neto iznos ODA prema LDC u obiku procenta ukupne pomoći za razvoj (ODA) po Evropskim zemljama.

Opciju sa procentom možemo koristiti da generišemo procentualni iznos na bazi raspoloživih podataka.

Kliknite na **Calculate** na liniji sa opcijom za stranu sa podacima i kliknite dva puta na opciju **Percent**.

Opcija sa procentom sadrži pet koraka.

Korak 1: Numerator (Brojilac)

U koraku 1, definišite brojilac da biste izračunali procenat. Brojilac bi trebalo da bude Neto ODA prema LDC.

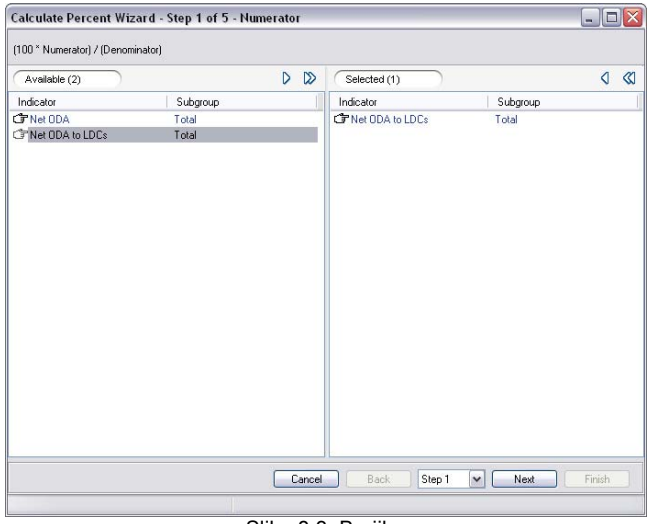

Slika 8.3 Brojilac

Da biste izabrali brojilac, kliknite dva puta na indikator u prozoru za raspoloživo. Indikator će se pojaviti na prozoru za selektovano (Slika 8.3).

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2: Denominator (imenitelj)

U koraku 2, izaberite imenitelj da biste izračunali procenat. Imenitelj bi trebalo da bude Neto ODA.

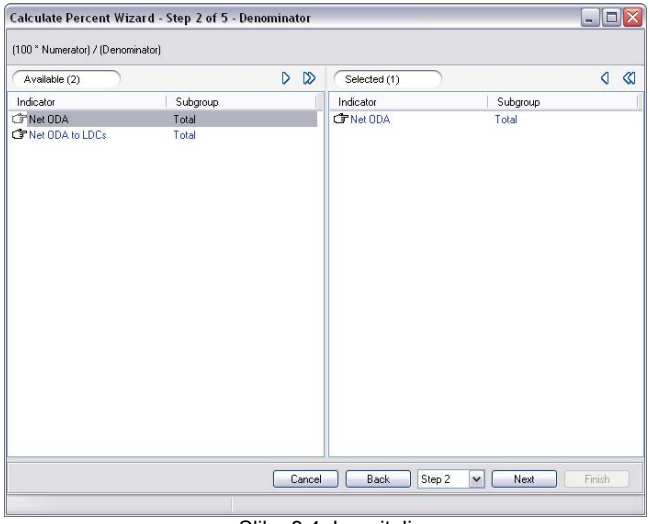

Slika 8.4 Imenitelj

Da biste izabrali imenitelja, kliknite dva puta na indikator u prozoru za rspoloživo. Indikator će se pojaviti u prozoru za selektovano. (Slika 8.4).

Kliknite na **Next** da pređete na korak 3.

Korak 3: Sačuvaj pod imenom

U koraku 3, možete definisati opcije za čuvanje novog indikatora (Slika 8.5).

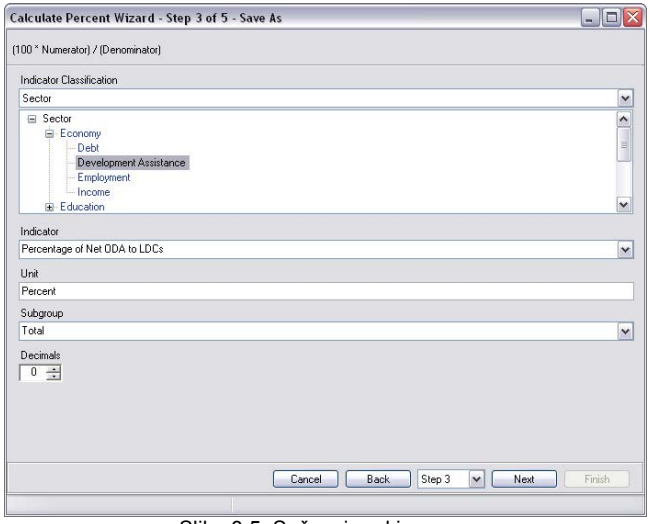

Slika 8.5 Sačuvaj pod imenom

Izaberite željeni sektor ili pod-sektor sa ekrana za sektor da biste klasifikovali indikator.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Indicator** da biste uneli ime indikatora. Ime možete izabrati i sa padajuće liste.

Unesite novu jedinicu u tekstualno polje ispod opcije **Unit**.

Kliknite na tekstualno polje ispod opcije **Subgroup** (podgrupa) da biste definisali podgrupu. Podgrupu možete uneti i sa padajuće liste.

Odredite broj decimalnih mesta za prikazivanje vrednosti vaših podataka u tekstu ispod opcije **Decimal**.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4: Prethodni pregled kalkulacija

U koraku 4 možete dobiti prethodni pregled kalkulacija prikazanih u Excel tabeli (Slika 8.6).

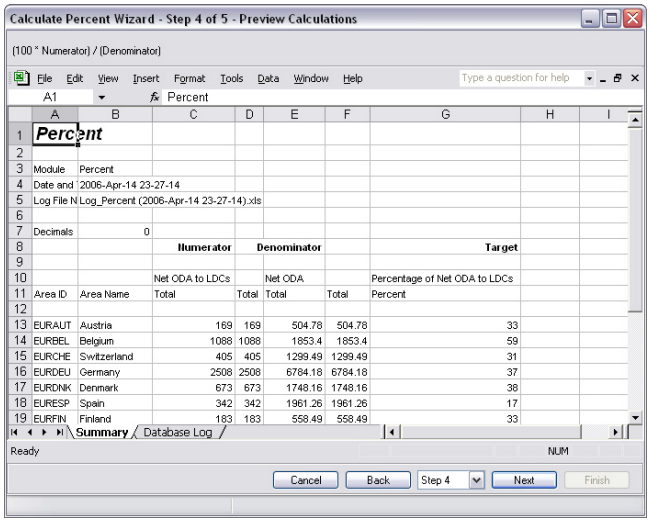

Slika 8.6 Prethodni pregled kalkulacija

Na tabeli su prikazani proračunati indikatori za sve oblasti u pregledu podataka.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 5

Korak 5: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

Korak 5 je poslednji korak u opciji za izračunavanje procenta. Ovde možete dobiti pregled Excel tabela za unos podataka za novi indikator (Slika 8.7).

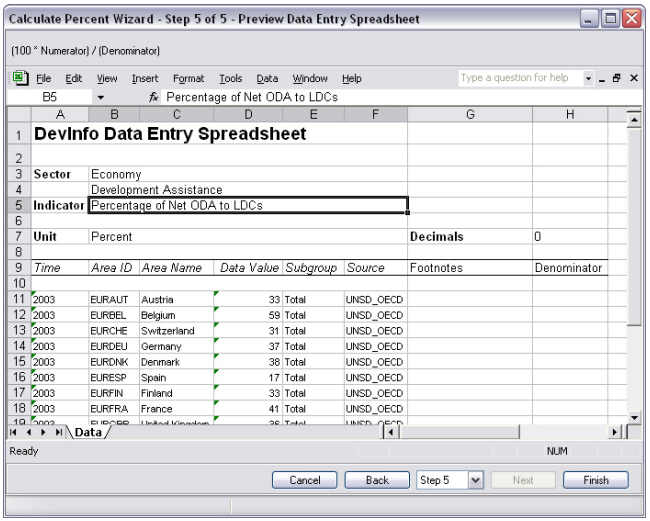

Slika 8.7 Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

Kliknite na **Finish** da sačuvate obračun podataka u novoj bazi podataka. Baza podataka se čuva na sledećoj lokaciji:

C:\DevInfo\DevInfo 5.0\Data folder

100 Minus

Opcija 100 Minus vam omogućava da izračunate obrnutu vrednost od raspoloživih indikatora. Na primer, ako imate podatke za stopu pismenosti, pomoću ove opcije možete izračunati stopu nepismenosti.

Indikator se izračunava na osnovu sledeće formule:

X = 100 – (vrednost podatka za indikator)

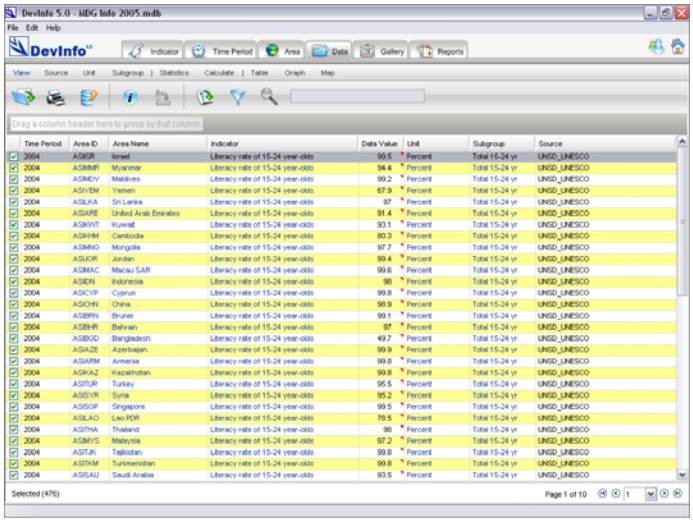

Slika 8.8 Pregled podataka za indikatore za izvor

Pregled podataka (Slika 8.8) sadrži stopu pismenosti stanovništva uzrasta 15-24 godina u nekim Azijskim zemljama.

Uz pomoć opcije 100 Minus možemo doći do stope nepismenosti za uzrast 15-24 godina pomoću sledeće formule:

X = 100 – stopa pismenosti za uzrast 15-24 godina

100 Minus sadrži četiri koraka.

Korak 1: Indikator

U koraku 1, definišite indikator. Kliknite dva puta na indikator u prozoru za raspoloživo. Indikator će se pojaviti na prozoru za selektovano (Slika 8.9).

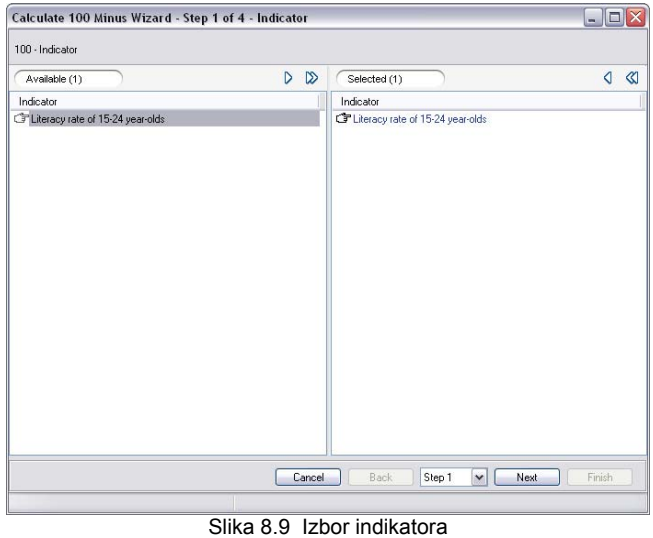

Slika 8.9 Izbor indikatora

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2: Sačuvaj pod imenom

U koraku 2, možete definisati klasifikaciju indikatora. Izaberite sektor i pod-sektor za indikator (slika 8.10).

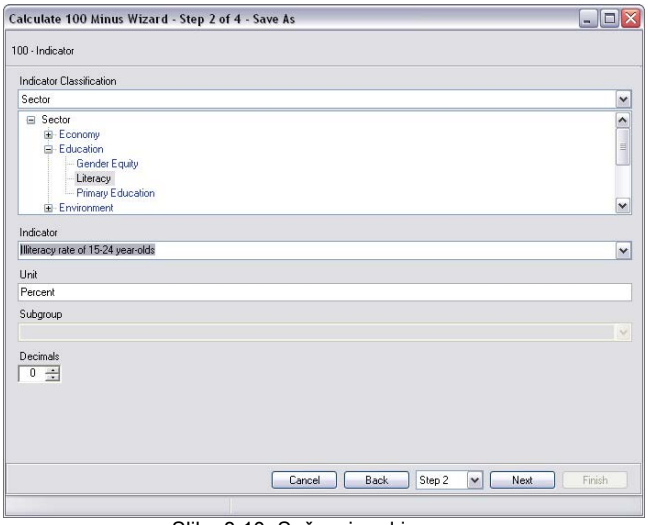

Slika 8.10 Sačuvaj pod imenom

Korak 3: Prethodni pregled kalkulacija

U koraku 3, možete izvršiti prethodni pregled kalkulacija u programu Excel (Slika 8.11).

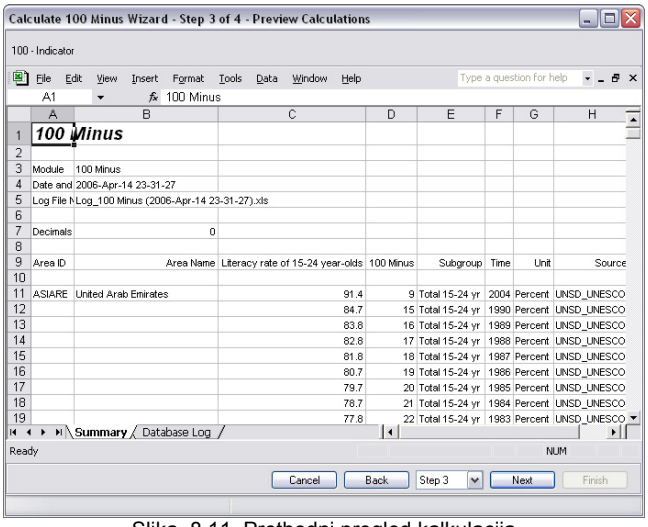

Slika 8.11 Prethodni pregled kalkulacija

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

U koraku 4, možete izvršiti prethodni pregled novog indikatora u pregledu Excel tabele za unos podataka (Slika 8.12).

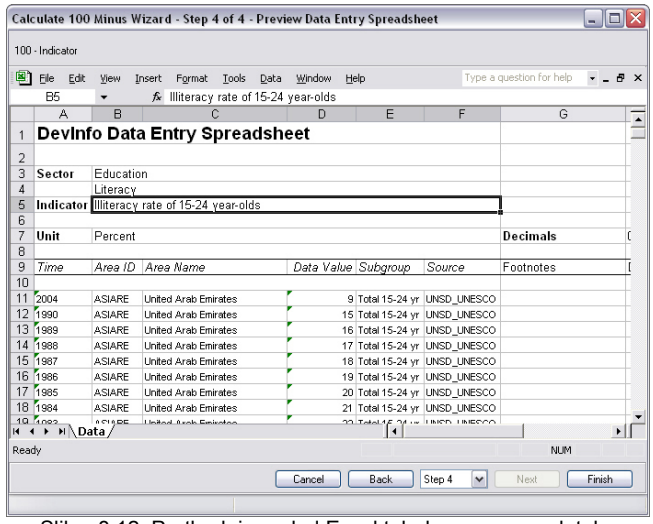

Slika. 8.12 Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

Kliknite na **Finish** da sačuvate izračunate podatke u novoj bazi podataka.

Kompozitni Indeks

Kompozitni indeks se dobija kombinacijom vrednosti nekoliko indikatora u jednu vrednost po određenoj skali. Indikatorima možete dodeliti težine i kreirati kompozitni indeks sa težinom.

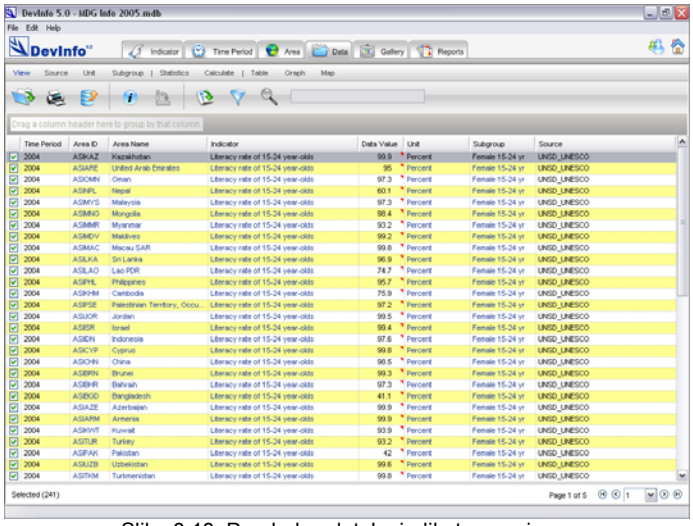

Slika 8.13 Pregled podataka indikatora za izvor

Pregled podataka (Slika 8.13) prikazuje raspoložive podatke za sledeće indikatore:

- Stopa pismenosti za uzrast 15-24 godina-procenat-žene 15-24 god
- Odnos dece od godinu dana vakcinisane protiv malih boginja - procenat-Total 1 god
- Odnos stanovništva koje ima ispod $1 (PPP) dnevno-procenat-Total

Opciju sa kompozitnim indeksom možete upotrebiti da izračunate ove indikatore i generišete jednu vrednost koja odražava ove različite elemente.

Korak 1: Indikator

U koraku 1, možete izabrati indikatore koje želite da kombinujete da biste dobili kompozitni indeks (Slika 8.14).

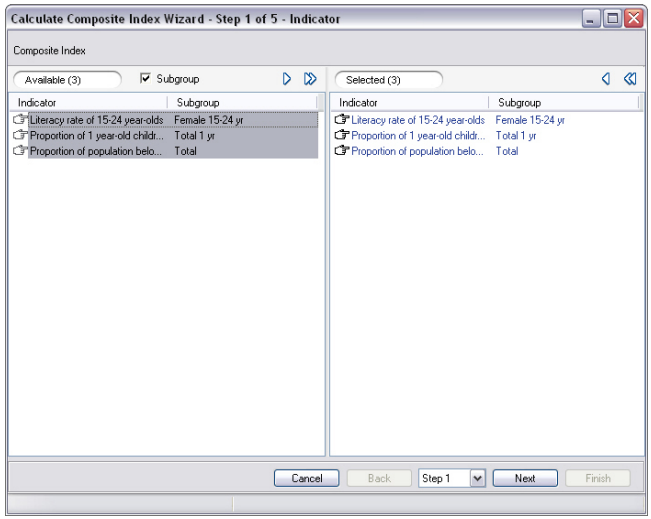

Slika 8.14 Indikator

Kliknite dva puta na indikatore da biste izabrali indikatore.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2: Težine

U koraku 2, svakom indikatoru možete dodeliti težine. Obratite pažnju da je svim indikatorima programski unapred dodeljena jednaka vrednost (Slika 8.15).

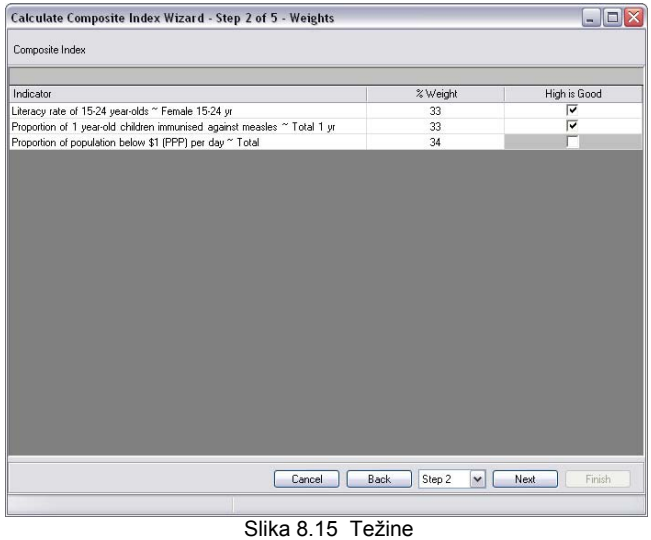

Slika 8.15 Težine

Težine se mogu menjati da bi odgovarale zahtevima iz vašeg konteksta.

Treba imati u vidu da zbir svih težina treba da iznosi 100.

Potvrdite ćeliju u koloni **High is Good** (Visoko je dobro) za indikatore gde je visoka vrednost bolja od niske. Poništite potvrdu za indikatore za koje važi obrnuto. U gornjem primeru, poništite potvrdu u polju za indikator ‘Odnos stanovništva sa $1 (PPP) dnevno“.

Kliknite **Next** da pređete na korak 3.

Korak 3: Sačuvajte pod nazivom

U koraku 3, možete definisati klasifikaciju indikatora. Izaberite sektor i pod-sektor za klasifikovanje indikatora (Slika 8.16).

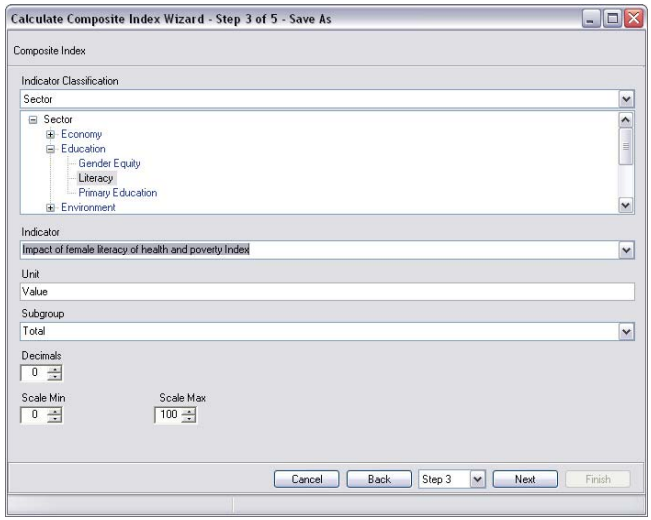

Slika 8.16 Sačuvaj pod nazivom

Definišite naziv indikatora, jedinicu i podgrupu u odgovarajućim tekstualnim poljima.

Definišite opseg indeksa u tekstualnim poljima **Scale Min** (min opseg) i **Scale Max** (max opseg). Na primer, možete pripremiti kompozitni indeks u opsegu od 0 do 1 ili 0 do 100.

Kliknite **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4: Prethodni pregled kalkulacija

U koraku 4, možete izvršiti prethodni pregled kalkulacija na osnovu kojih je generisan kompozitni indeks (Slika 8.17).

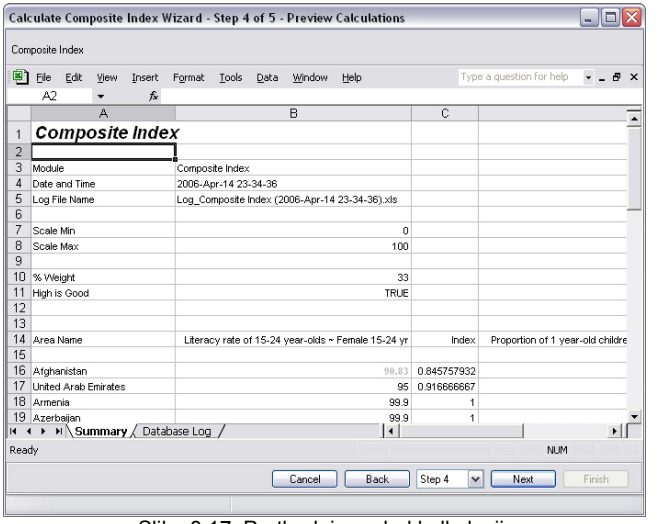

Slika 8.17 Prethodni pregled kalkulacija

Kliknite na **Next** da pređete na korak 5.

Korak 5: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

U koraku 5, možete izvršiti prethodni pregled excel tabele za unos podataka sa izračunatim vrednostima (Slika 8.18).

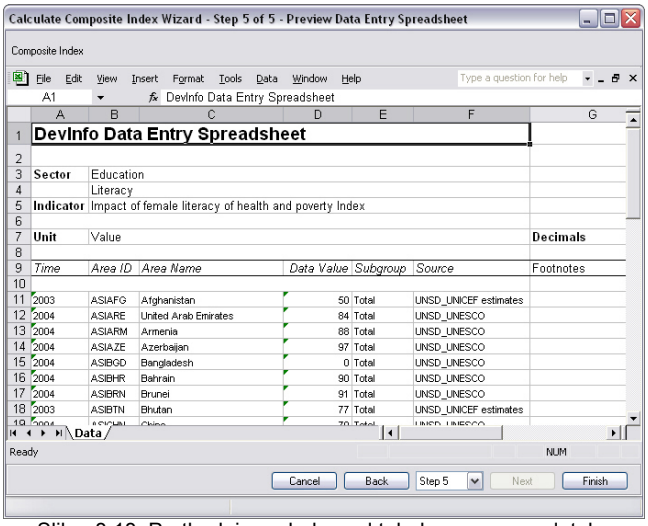

Slika 8.18 Prethodni pregled excel tabele za unos podataka

Kliknite na **Finish** da sačuvate indeks u novoj bazi podataka.

Subtotal (međuzbir)

Opcija subtotal vam omogućava da dobijete međuzbir vrednosti podataka idući od nižeg ka višem nivou geografskih oblasti. Na primer, ova opcija se može upotrebiti za dobijanje međuzbira na nacionalnom nivou na bazi međuzbira na pod-nacionalnom nivou. U nekim slučajevima, opcija može poslužiti za izračunavanje međuzbira podataka dobijenih popisom.

Napomena

Subtotal treba koristiti samo pošto se proveri da li se za jedinicu mere za izabrani indikator može izračunati međuzbir. Isto tako, pre primene opcije za izračunavanje međuzbira, neophodno je upoznati se sa metodologijom istraživanja.

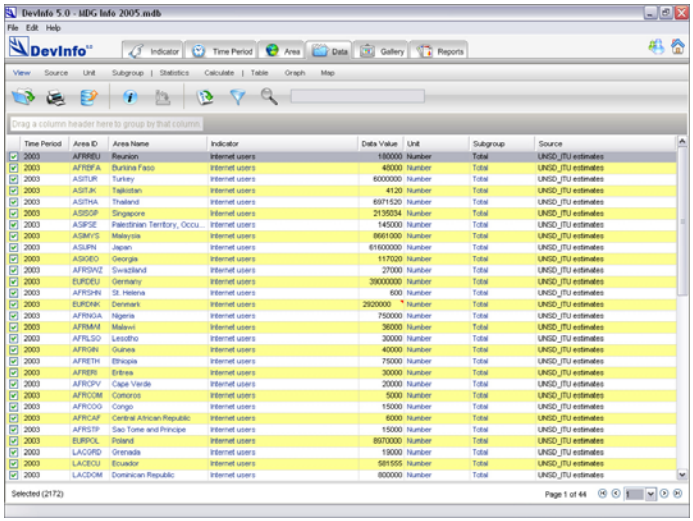

Slika 8.19 Pregled podataka za subtotal

Pregled podataka (Slika 8.19) sadrži broj Internet korisnika. Opciju subtotal možemo upotrebiti za dobijanje brojčanih podataka o korisnicima Interneta za svaki kontinent.

Opcija Subtotal se sastoji iz četiri koraka.

Korak 1: Indikator

U koraku 1, izaberite indikator za koji želite da izračunate međuzbir (Slika 8.20).

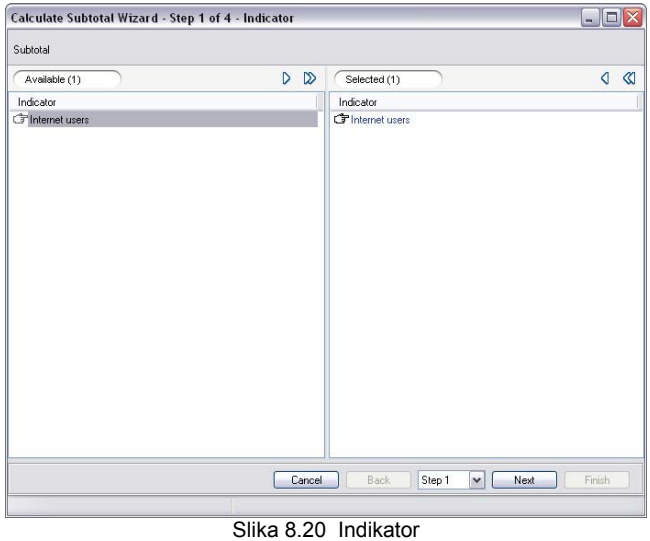

Slika 8.20 Indikator

Da biste selektovali, kliknite dva puta na indikator u prozoru za raspoloživo. Indikator se pojavljuje u prozoru za selektovano.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2: Nivoi

U koraku 2, možete odrediti nivo za koji želite da generišete iznose međuzbira (Slika 8.21).

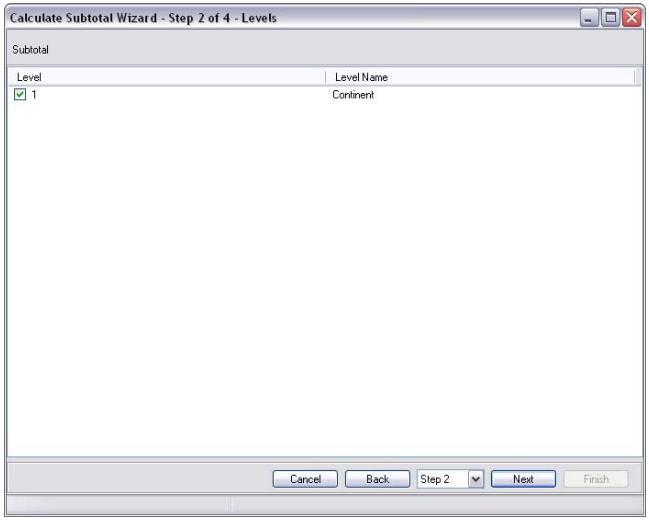

Slika 8.21 Nivo

Primetićete da je na ekranu raspoloživ nivo koji se nalazi iznad tekućeg nivoa podataka.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 3.

Korak 3: Prethodni pregled kalkulacija

Korak 3 prikazuje prethodni pregled (Slika 8.22) izračunatih vrednosti.

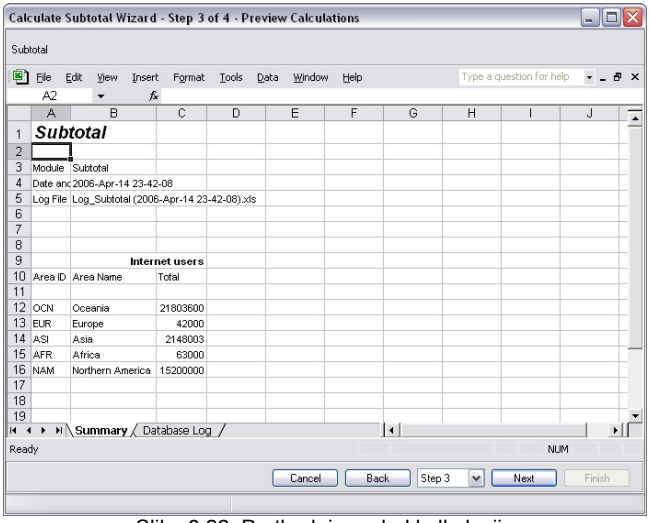

Slika 8.22 Prethodni pregled kalkulacija

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4: Prethodni pregled excel tabele za unos podataka

U koraku 4 možete izvršiti prethodni pregled Excel tabele za unos podataka sa izračunatim vrednostima u aplikaciji DevInfo (Slika 8.23).

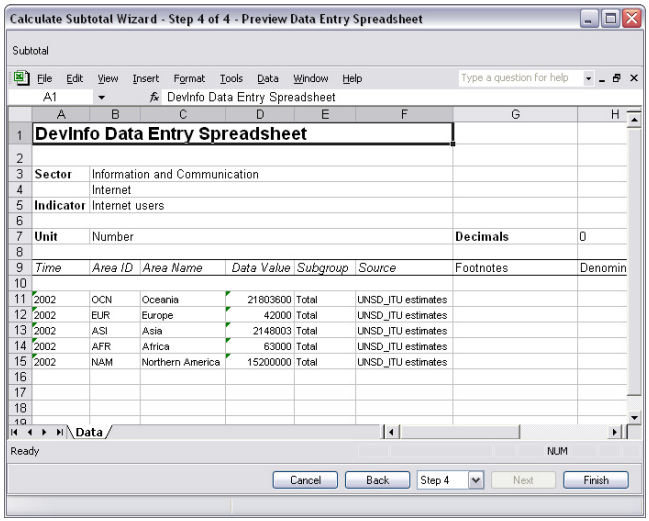

Slika 8.23 Prethodni pregled excel tabele za unos podataka

Kliknite na **Finish** da sačuvate izračunate podatke u bazi podataka.

Jedinica konverzije

Jedinica konverzije omogućava konverziju jedinice uz pomoć činioca. Na primer, ova opcija se može upotrebiti za pretvaranje “hiljade” u “millon” ili “broja” u “hiljadu”.

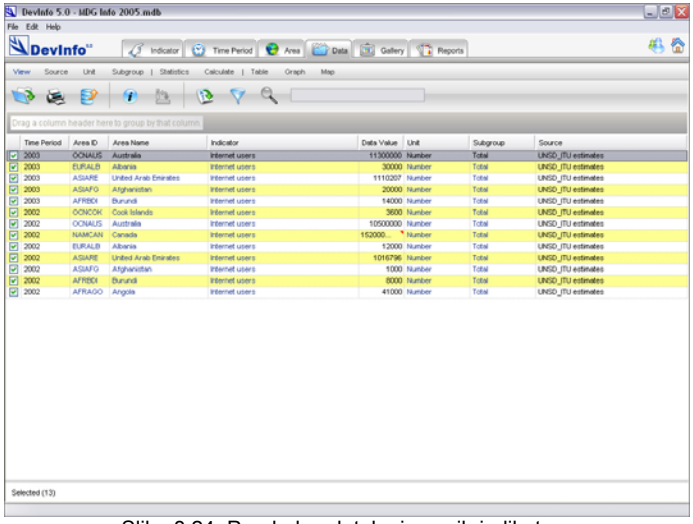

Slika 8.24 Pregled podataka izvornih indikatora

Pregled podataka (Slika 8.24) sadrži broj internet korisnika za odabrane zemlje. Sada ćemo upotrebiti jedinicu konverzije da dobijemo podatke o Internet korisnicima u hiljadama.

Opcija sa jedinicom konverzije se sastoji iz pet koraka.

Korak 1: Indikator

U koraku 1, definišite indikator za koji želite da izvršite konverziju jedinice (Slika 8.25).

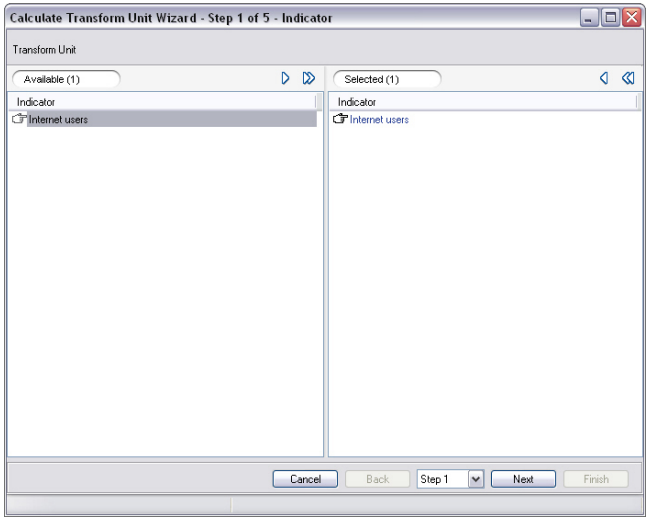

Slika 8.25 Indikator

Da biste selektovali, kliknite dva puta na indikator u prozoru za raspoloživo. Indikator se pojavljuje u prozoru za selektovano.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2: Faktori za konverzije jedinice

U koraku 2, definišite faktor konverzije i ciljanu jedinicu (Slika 8.26).

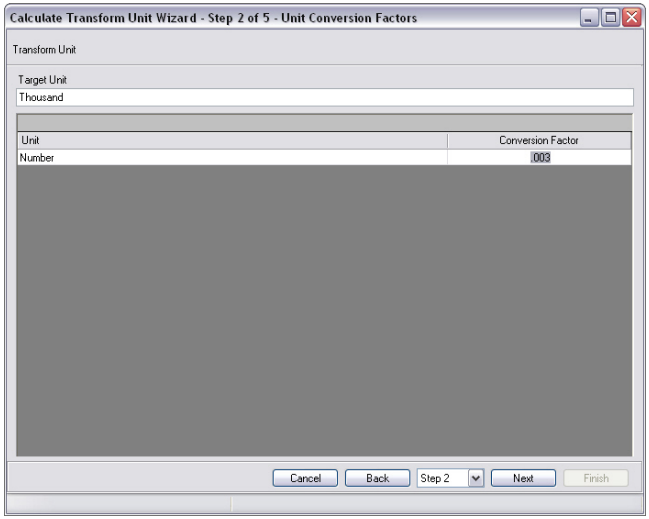

Slika 8.26 Faktori konverzije jedinice

Unesite željenu jedinicu u tekstualno polje ispod opcije **Target Unit (**ciljana jedinica).

Unesite faktor konverzije u kolonu **Conversion Factor**. Izvorna jedinica će se konvertovati u ciljanu jedinicu na bazi faktora konverzije.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 3: Sačuvaj pod imenom

U koraku 3, unesite detalje o klasifikaciji indikatora (Slika 8.27).

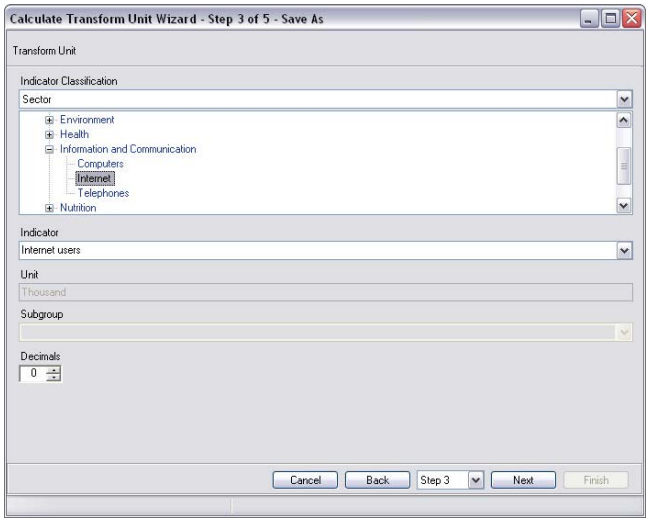

Slika 8.27 Sačuvaj pod imenom

Unesite podatke o klasifikaciji sektora u ekran sa sektorima.

Osvetlite sektor ili pod-sektor za klasifikovanje indikatora.

Primetićete da se jedinica odražava na novu jedinicu navedenu u koraku 2.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4: Prethodni pregled kalkulacije

U koraku 4 se prikazuje prethodni pregled izračunatih vrednosti (Slika 8.28).

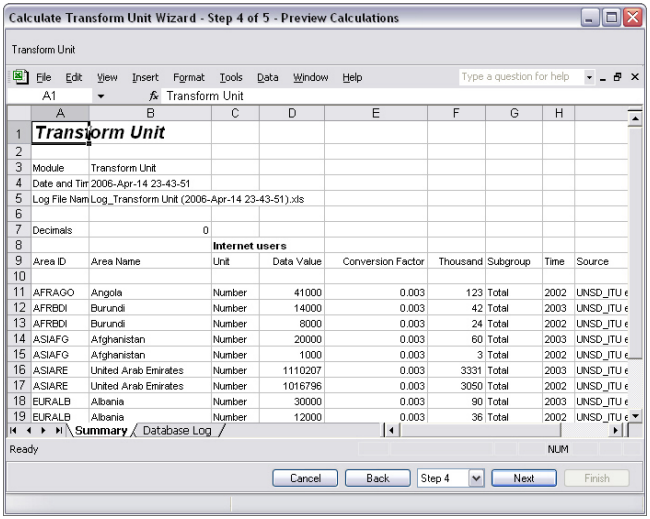

Slika 8.28 Prethodni pregled kalkulacije

Kliknite na **Next** da pređete na korak 5.

Korak 5: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

U koraku 5 se prikazuje prethodni pregled excel tabele za unos podataka sa izračunatim vrednostima u aplikaciji DevInfo (Slika 8.29).

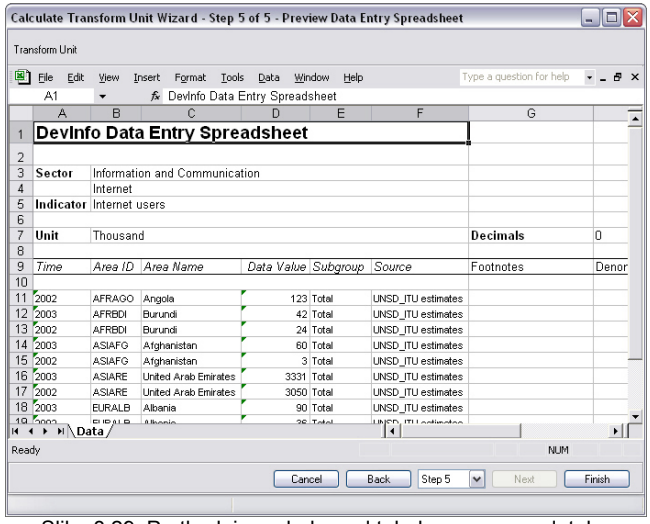

Slika 8.29 Prethodni pregled excel tabele za unos podataka

Kliknite na **Finish** da sačuvate izračunate podatke u novoj bazi podataka.

Formula koju definiše korisnik

Opcija sa korisnički-definisanom formulom predstavlja način izračunavanja podataka na bazi namenske formule.

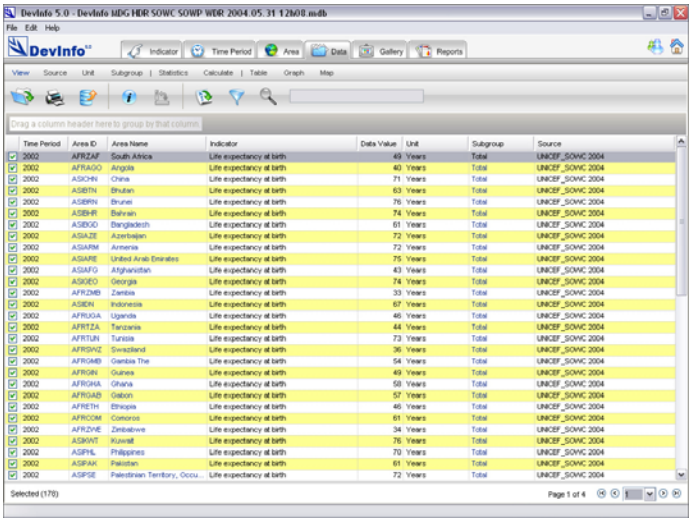

Slika 8.30 Pregled podataka izvornih indikatora

Pregled podataka (Slika 8.30) sadrži očekivano trajanje života pri rođenju (Life expectancy at birth), izražen u godinama u nekim Afričkim zemljama, za period 2000-2005. Opciju sa korisnički definisanom formulom možemo upotrebiti za izračunavanje indeksa **Life Expectancy Index** (indeks očekivanog trajanja života) pomoću formule

Life Expectancy Index = Life expectancy at birth - 25 / 85 - 25

Opcija sa korisnički definisanom formulom se sastoji iz četiri koraka.

Korak 1: Indikator

U koraku 1, unesite namensku formulu u polje za formulu (Slika 8.31).

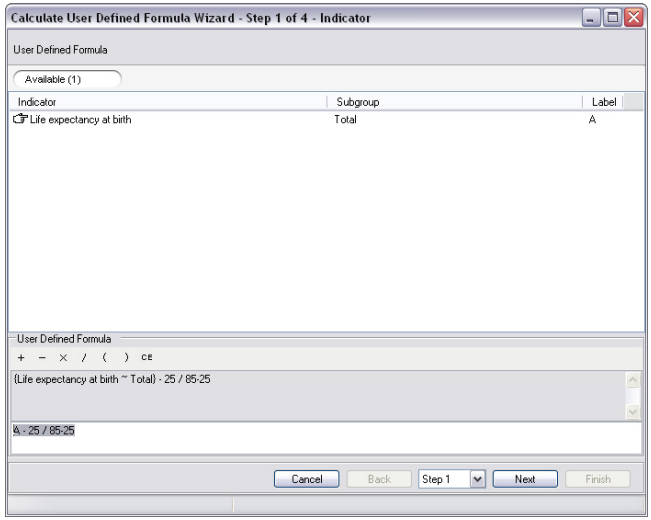

Slika 8.31 Indikator

Koristite raspoložive operatore ispod tekstualnog polja da biste formirali formulu. Primetićete da možete koristiti labele za dugačke nazive indikatora u tekstualnom polju. Na primer, umesto dugačkog naziva indikatora možete koristiti “A”. Ne ekranu ispod operatora prikazan je dugački naziv indikatora.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 2.

Korak 2: Sačuvaj pod nazivom

U koraku 2, možete dobiti opciju za klasifikaciju indikatora (Slika 8.32).

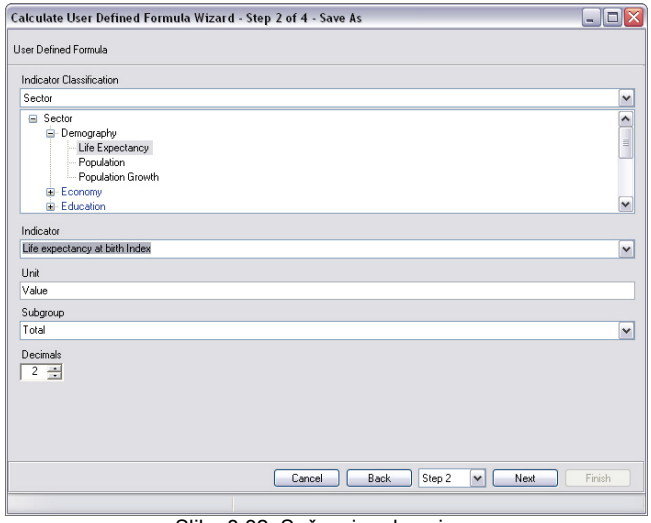

Slika 8.32 Sačuvaj pod nazivom

Osvetlite sektor ili pod-sektor da biste klasifikovali novi indikator.

Definišite naziv indikatora, jedinicu, podgrupu i broj decimalnih mesta za vrednost podataka.

Kliknite na **Next** da pređete na korak 3

Korak 3: Prethodni pregled kalkulacija

U koraku 3 može se prikazati prethodni pregled izračunatih vrednosti (Slika 8.33).

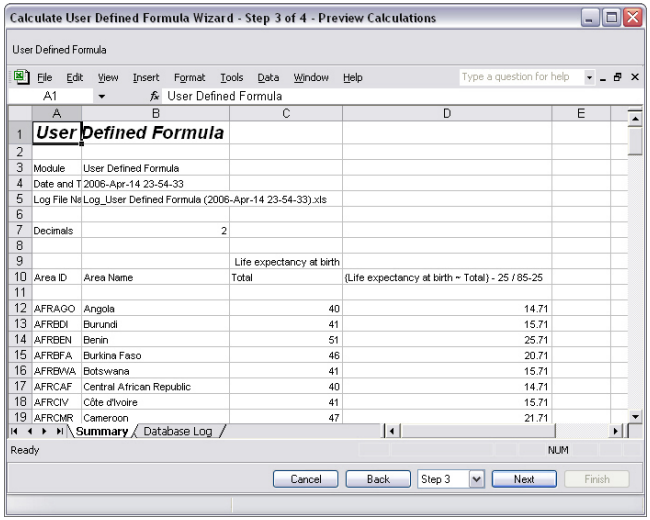

Slika 8.33 Prethodni pregled kalkulacije

Kliknite na **Next** da pređete na korak 4.

Korak 4: Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

U koraku 4 je dat prethodni pregled excel tabele za unos podataka sa izračunatim vrednostima u aplikaciji DevInfo (Slika. 8.44).

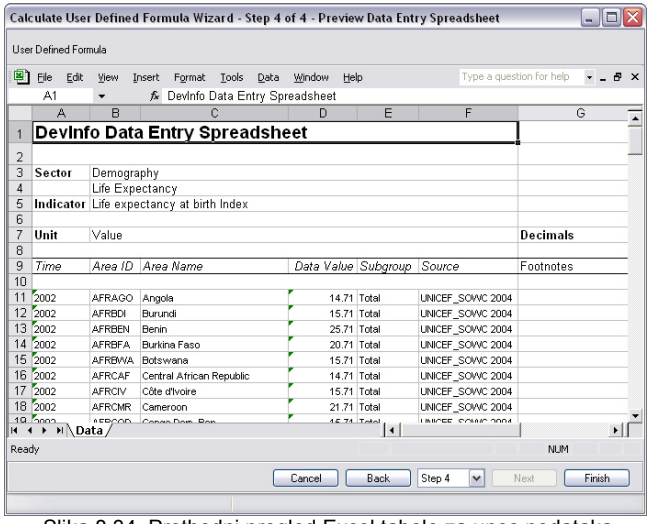

Slika 8.34 Prethodni pregled Excel tabele za unos podataka

Kliknite na **Finish** da sačuvate izračunate podatke u novoj bazi podataka.

PRILOG

Opcije na liniji za meni

File Menu (Meni za datoteke)

File menu je raspoloživ na svim stranama. On ima sledeće opcije sa pod-menijem (Slika A.1):

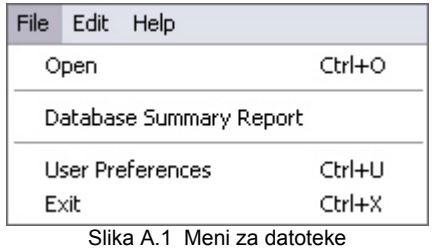

Slika A.1 Meni za datoteke

Open (Otvori)

Ovu opciju koristite da otvorite bazu podataka. Možete otvoriti offline bazu podataka (raspoloživu na lokalnom računaru) ili online bazu podataka (raspoloživu na mreži).

O ovim opcijama je bilo govora na strani 16.

Database Summary Report (Sumarni pregled baze podataka)

Ovu opciju možete koristiti da generišete sveobuhvatni sumarni izveštaj o bazi podataka.

Ovaj postupak sadrži jedan korak i obezbeđuje korisnu sumarnu dokumentaciju o bazi podataka koja se može sačuvati za buduće reference.

Izveštaj se generiše u vidu radne sveske programa MS Excel sa radnim listovima za različite elemente baze podataka (Slika A.2).

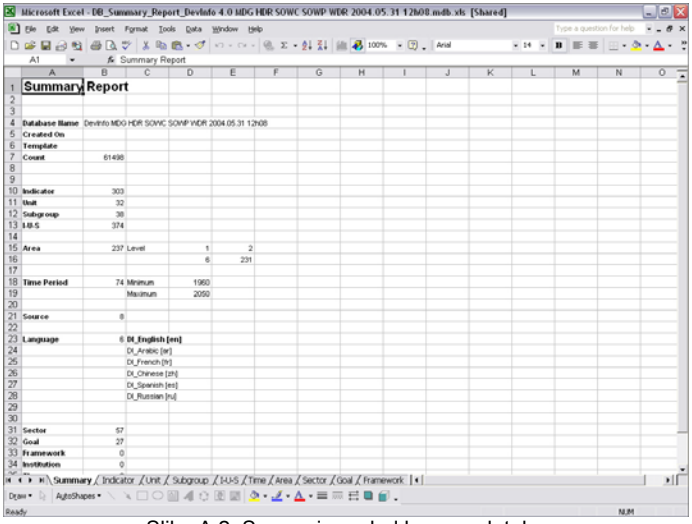

Summary Report

4	Database Name	Devinfo MDG HDR SOWC SOWP WDR 2004.05.31 12h08			
5	Created On				
6	Template				
7	Count	61498			
10	Indicator	303			
11	Unit	32			
12	Subgroup	38			
13	I-U-S	374			
15	Area	237	Level	1	2
16				6	231
18	Time Period	74	Minimum	1960	
19			Maximum	2050	
21	Source	8			
23	Language	6	DI_English [en]		
24			DI_Arabic [ar]		
25			DI_French [fr]		
26			DI_Chinese [zh]		
27			DI_Spanish [es]		
28			DI_Russian [ru]		
31	Sector	57			
32	Goal	27			
33	Framework	0			
34	Institution	0			

Slika A.2 Sumarni pregled baze podataka

- Pregled: daje sledeće informacije o bazi podataka: ime, datum formiranja i naziv šablona. U njemu se mogu naći kompletne informacije o: podacima, indikatoru, jedinici, podgrupi, I-U-S kombinaciji, oblasti, vremenskom periodu, izvoru, jeziku, sektoru, cilju, temi, okviru, instituciji i konvenciji.
- Indikator: izlistava sve indikatore u bazi podataka. Identifikuje indikatore koji su globalni i sadrže meta podatke.
- Jedinica: izlistava sve jedinice u bazi podataka. Identifikuje jedinice koje su globalne.
- Podgrupa: izlistava sve podgrupe. Identifikuje podgrupe koje su globalne.
- I-U-S: izlistava sve I-U-S (indikator-jedinica-sektor) kombinacije.
- Vremenski period: izlistava sve vremenske periode.
- Oblast: izlistava sve nazive oblasti, oblasne ID oznake, konturne datoteke, nivoe oblasti i nazive nivoa. Identifikuje oblasti koje su globalne. Daje početni i krajnji datum za sve konturne datoteke.
- Sektor: Izlistava sektore i pripadajuće pod-sektore i povezane I-U-S kombinacije.
- Cilj: izlistava stablo sa ciljevima i I-U-S kombinacijama koji pripadaju najnižem nivou svakog čvora.
- Okvir: izlistava sve nivoe u okviru i I-U-S kombinacije koje

pripadaju svakom nivou

- Institucija: izlistava institucije u okviru i I-U-S kombinacije koje pripadaju svakom nivou.
- Tema: izlistava teme u okviru i I-U-S kombinacija koje pripadaju svakom nivou.
- Konvencija: izlistava nivoe u konvenciji i I-U-S kombinacije koje pripadaju svakom nivou.
- Izvor: izlistava stablo sa izvorima i I-U-S kombinacijama koje pripadaju svakom nivou.
- Šablonski dnevnik**:** dnevnik operacija preduzetih u šablonu sa pečatom za datum i vreme. Identifikuje korisnika.
- Dnevnik baze podataka**:** Dnevnik operacija preduzetih u bazi podataka sa pečatom za datum i vreme. Identifikuje korisnika.

User Preferences (Prioriteti korisnika)

Izgled ekrana za prioritete korisnika u aplikaciji DI 5.0 se može promeniti. Primetićete da u opciji User Preference postoji šest tabularnih znakova (Slika A.3).

Pažnja

Da biste izbegli numerisanje strana, poništite potvrdu na polju Paging-Lines per Page na opštem tabularnom znaku ekrana za prioritete korisnika.

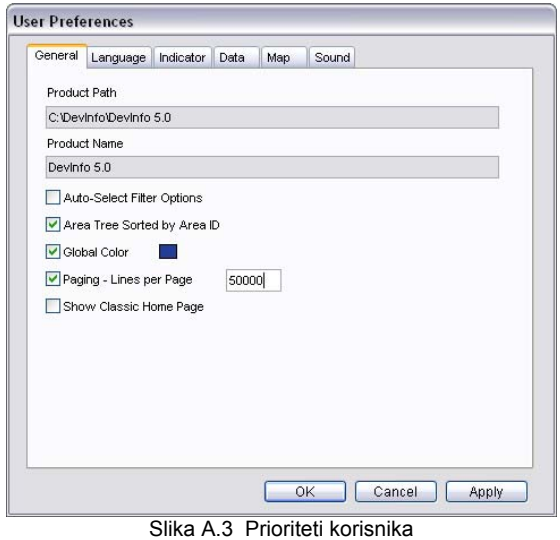

Slika A.3 Prioriteti korisnika

General (Opšte)

Product Path (Putanja proizvoda): prikazuje putanju bazičnog direktorijuma aplikacije i ne može se menjati.

Product Name (Naziv proizvoda): prikazuje naziv proizvoda koji se pojavljuje na labeli sa ikonom. Kao i kod putanje proizvoda, može se samo gledati ali ne i menjati.

Auto-Select Filter Option (Opcija za automatsko selektovanje filtera): potvrdite polje da automatski izaberete filter opciju. Ako polje nije potvrđeno, program će tražiti od vas da ručnim putem definišete filter opcije svaki put kada koristite opciju za automatsko selektovanje.

Napomena

Tekstualni deo interfejsa u DI 5.0 se može čitati na svih šest zvaničnih UN jezika: arapski, kineski, engleski, francuski, ruski I španski.

Area Tree Sorted by Area ID (stablo sa oblastima sortirano prema oblasnom ID): potvrdite polje da biste oblasni ID odredili kao unapred definisanu opciju za sortiranje u stablu sa oblastima.

Global Color (Globalna boja): Potvrdite polje da globalne elemente obojite drugom bojom. Kliknite na tabularni znak za boju da otvorite paletu boja i dodelite drugačiju boju.

Kliknite na **OK** da primenite promene i zađete iz ekrana sa svojstvima.

Kliknite na **Apply** da sačuvate promene i nastavite rad u ekranu sa svojstvima.

Kliknite na **Cancel** da poništite promene i izađete iz ekrana sa svojstvima.

Language (Jezik)
Na tabularnom znaku za jezik možete promeniti jezik i parametre za stil u tekstualnom delu interfejsa (Slika A.4).

Napomena
Osim izvornog., tekstovi interfejsa mogu biti i na drugim jezicima,

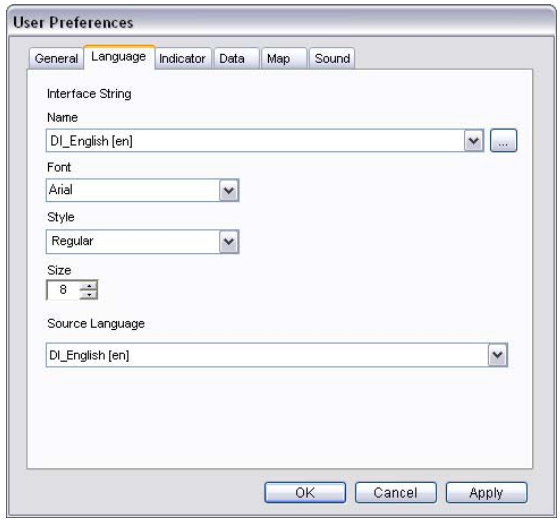

Slika A.4 Jezik

Kliknite na polje **Name** (ime) da promenite parametre za jezik u tekstualnom delu. Izaberite jezik sa padajuće liste i selektujte ga.

Kliknite na polje **Font** (tip slova) da izaberete željeni tip slova sa padajuće liste.

Kliknite na polje **Style** (stil) da izaberete željeni stil sa padajuće liste.

Kliknite na polje **Size** (dimenzija) da pretražite i primenite neku od raspoloživih dimanzija slova.

Kliknite na polje **Source language** (izvorni jezik) da izaberete tekstualne delove iz baze podataka. Izaberite željeni jezik sa padajuće liste.

Indikator
Tabularni znak za indikator vam omogućava da izaberete opcije za pregled klasifikacije indikatora. Postoji sedam načina klasifikacije indikatora.

Napomena

Možete izabrati samo jedan način kalsifikacije indikatora kao unapred definisani parametar za pregled.

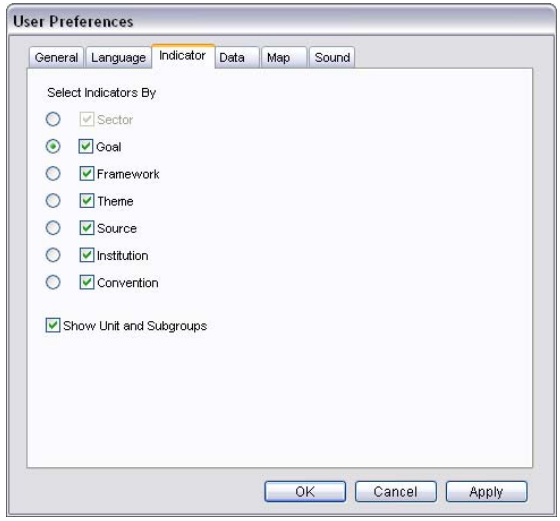

Slika A.5 Indikator

Primetićete dve grupe ikona—radio dugmad na krajnjoj levoj strani i polja za potvrdu sa leve strane elemenata (Slika A.5).

Kliknite na radio dugme levo od opcije IC da ga definišete kao unapred definisani pregled.

Potvrdite polja levo od IC da prikažete svaki elemenat. Poništite potvrdu da ih uklonite sa ekrana. Klasifikacija po „Sektoru“ je unapred definisana programom i ne može se poništavati.

Potvrdite polje levo od opcije **Show Unit and Subgroups** (prikaži jedinicu i podgrupe) da biste prikazali grupisanje po U-I-S kombinaciji. Poništite potvrdu da biste pregledali samo indikator.

Data (Podaci)

Tabularni znak Data vam omogućava da izaberete elemente i pregledate redosled na strani sa podacima u korisničkom modulu DevInfo aplikacije. (Slika A.6).

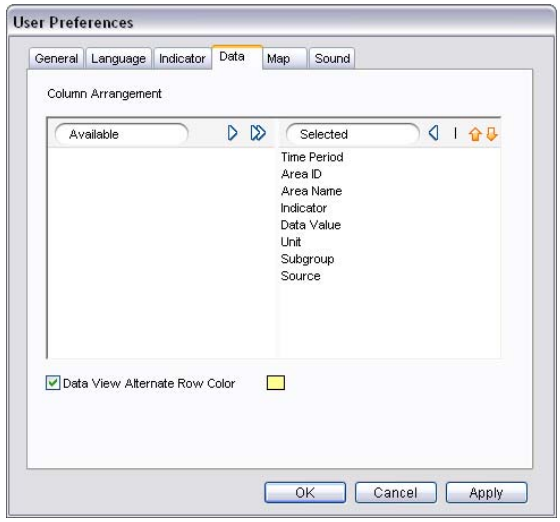

Slika A.6 Podaci

Da biste selektovali, dovucite i spustite elemente iz prozora za raspoloživo u prozor za selektovano.

Kliknite na da promenite željeni redosled po kome će se elementi pojaviti u modulu za unos podataka.

Potvrdite polje **Data View Alternate Row Color Map** da pregledate podatke u naizmenično obojenim redovima. Kliknite na tabularni znak za boju da promenite unapred definisanu šemu boja.

Mape

Tabularni znak za mapu vam omogućava da promenite unapred definisane boje za četiri definisana segmenta mape u čarobnjaku za mape (Slika A.7).

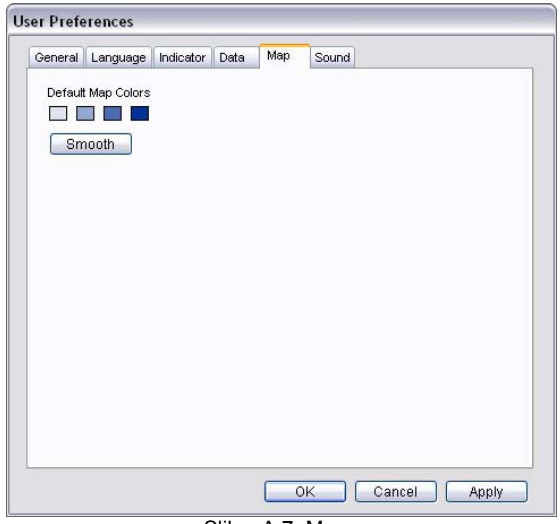

Slika A.7 Mapa

Definišite prvu i poslednju boju i kliknite na dugme **Smooth** (podesi) da dobijete nijansu za dve srednje boje.

Sound (Zvuk)
Tabularni znak za zvuk vam omogućava da izaberete unapred definisanu datoteku za zvuk koji se čuje kada se aktivira aplikacija DI 5.0 (Slika A.8).

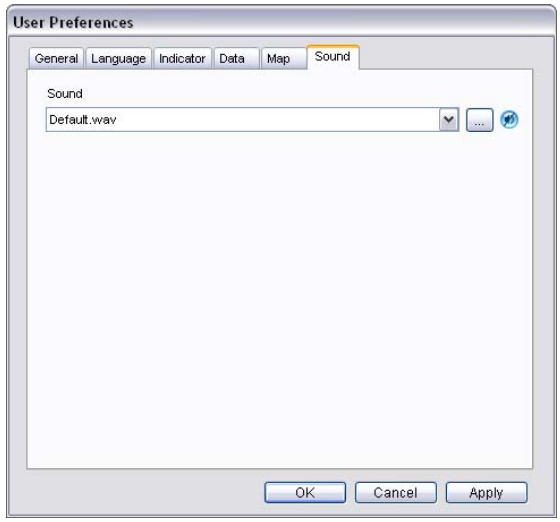

Slika A.8 Zvuk

Kliknite nan polje **Sound** i izaberite željenu muzičku datoteku sa padajuće liste. Kliknite na ... da izlistate muzičke datoteke koje se nalaze na drugoj lokaciji.

Kliknite na da uključite, odnosno isključite muziku koja se čuje u pozadini.

Exit (Izlaz)

Kliknite na taster Exit da izađete iz aplikacije DI 5.0. Takođe, sa tastature možete koristiti pomenutu prečicu koja se nalazi desno od tastera Exit.

Help Menu (Meni za pomoć)

Meni za pomoć sadrži četiri elementa: Content (Sadržaj), Tour (Obilazak), Support (Podrška) i About (O aplikaciji).

Support (Podrška)

Kliknite na opciju **Support** da uputite eventualna pitanja grupi za online tehničku podršku za aplikaciju DevInfo. Aktivira se unapred definisani program elektronske pošte i na ekranu se pojavljuje novi ekran sa elektronskom porukom. Unapred zadata identifikacija za elektronsku poštu tima za tehničku podršku u aplikaciji DevInfo se nalazi u polju “To” .

About (O aplikaciji)

Daje vam podatke, kao što su naziv proizvoda, verzija, logotip, napomena o autorskim pravima i izjava. (Slika A.9).

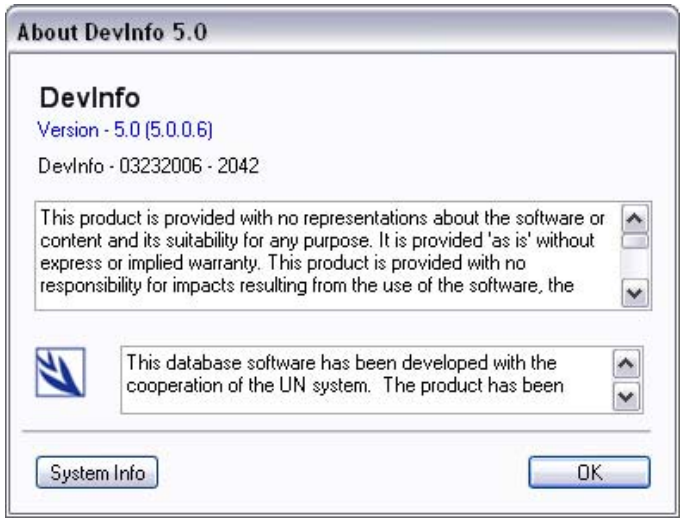

Slika A.9 O aplikaciji DevInfo 5.0

Kliknite na **System Info (informacije o sistemu)** da dobijete detaljan izveštaj o hardverskim i softverskim parametrima računara.

INDEX

A

Aktiviranje galerije, 73

B

Broj decimala, 42
Brisanje prezentacije iz Galerije, 74
Brisanje izabranog, 11

C

Cilj, 21

Č

Čarobnjak za grafikone, 49
Čarobnjaci za izveštaje, 76
Čarobnjak za kalkulacije, 79
Čarobnjaci za prezentacije, 36
Čarobnjak za tabele, 37
Čuvanje mape, 72
Čuvanje izveštaja, 47
Čuvanje tabele, 47
Čuvanje grafikona, 52

D

Dvostruku klik mišem, 10
DevInfo početna strana, 14
Diskontinuirani, 41
Dodavanje slojeva, 68
Dodavanje rasterske slike, 71
Dugme bafera, 69
Dugme za isečak, 63
Dugme za prikaz labele, 25
Dugme pokazivača mape, 65
Dugme za kretanje, 25
Dugme za uvećano zumiranje, 23
Dugme za smanjeno zumiranje, 23
Dugme za pregled u punoj veličini, 25
Dugme za zumiranje selektovano područja, 23
Dugmad linije sa alatima mape, 66
Dugme tabela, 37

E

Elementi baze podataka, 12
Elementi tabele u prozoru raspoloživo, 38

F

Filter, 9
Filtriranje podataka, 30
Fusnota, 40
Fusnota unutar reda, 40

G

Galerija, 73

I

Informacije, 9
Instaliranje DevInfo, 13
Institucija, 21
Isti broj, 40
Izvoz, 9
Izvoz formata izveštaja, 77
Izjava, 62
Izbor, 10
Izbor jezika i stilova, 116
Izbor oblasti, 23
Izbor oblasti po mapi, 24
Izbor oblasti po nazivu, 23
Izbor X i Y osa grafikona, 49
Izbor redova i kolona, 38
Izbor vremenskog perioda, 22
Izvor podataka, 21

J

Jednaka veličina, 41

K

Kalkulacija - 100 Minus, 86
Kalkulacija - Kompozitni Indeks, 90
Kalkulacija - Procenat, 80
Kalkulacija - Međizbir, 96
Kalkulacija - Jedinica konverzije, 101
Kalkulacija - Formula koju definiše korisnik, 107
Klasifikacija indikatora u tabeli, 43
Klasifikacija indikatora, 21
Kontinuirani, 41
Konvencija, 22
Kopiranje u prezentaciju sa slajdovima, 75
Korisnički interfejs, 8
Kreiranje teme za grafikone, 60
Kreiranje teme za boju, 55
Kreiranje teme za gustinu tačaka, 59
Kreiranje grafikona, 49
Kreiranje teme za skicu, 58
Kreiranje PowerPoint prezentacije, 75
Kreiranje mapa, 53
Kreiranje mape sa nizovima oblasti, 71
Kreiranje standardnih izveštaja, 76
Kreiranje tabela, 37
Kreiranje mapa za vremenske periode, 71

L

Linija alata, 9
Linija za menije, 8
Linija za grupisanje podataka, 28
Linija za naziv, 8
Linija za opcije strane, 9

M

Meni za datoteke, 112
Meni za pomoć, 120
Minimalna i Maksimalna vrednost segmenta, 41

N

Način segmentiranja, 41
Navigaciona linija, 8
Navigaciona linija za stranu sa podacima, 28
Naziv legende, 56
Naziv proizvoda, 115
Nedostajući podaci, 56
Nova svojstva DI 5.0, 6
Nova online konekcija, 17

O

Odvuci i spusti, 10
Okvir, 21
Online baza podataka, 16
Online tehnička podrška, 120
Opcije grafikona, 51
Opcija najnovije u filteru, 30
Opcije za pregled indikatora, 117
Opšte podešavanje, 114
Opcije za stranu sa podacima, 27
Opcije formatiranja tabele, 45
Opcije formatiranja mape, 61
Opcije sortiranja u tabeli, 44
Otvori u meniju Datoteka, 112
Oznake za legendu, 42
Offline baza podataka, 16

P

Panel sa karakteristikama, 65
Panel za sloj, 64
Panel za temu, 63
Parametri podataka, 19
Podešavanje bafera, 69
Podešavanje zvuka, 119
Poligonski sloj, 64
Polje sa vremenskim periodima, 71
Pregled podataka, 27
Pregled objekata u Galeriji, 74
Pregled opcija za pregled podataka, 117
Pregled izvora podataka, 32
Pregled statistike, 35
Pregled podgrupa, 34
Pregled jedinica, 33
Prethodni pregled mape, 63, 72
Prethodni pregled Tabele, 46
Pretraga, 9
Primeni boju u tabeli, 40
Prioriteti korisnika, 114
Promena pregleda, 9
Prozor sa agregatnim funkcijama, 39
Programski definisana lokacija galerije, 74
Programski definisana lokacija za izveštaje, 76

Prethodni pregled grafikona, 51
Prozor sa kolonama, 39
Prozor sa redovima, 39
Pregled sadržaja, 7

R

Raspoložive agregatne funkcije, 39
Rasterska slika, 71

S

Sadržaj, 3
Sektor, 21
Sistemski zahtevi, 12
Sklanjanje duplih zaglavlja, 39
Sloj sa tačkama, 64
Sloj sa linijama, 64
Sortiranje podataka, 29
Sortiranje, 9
Statistika - Prebrojavanje, 35
Statistika - Maksimum, 35
Statistika - Srednja vrednost, 35
Statistika - Minimum, 35
Statistika - Standardno odstupanje, 35
Statusna linija, 8
Sumarni pregled baze podataka, 112

T

Tematska klasifikacija, 21
Tematske opcije mape, 55

U

Unapred definisane boje mape, 118
Unos opcija za tabelu, 41
Uvoz formata izveštaja, 77

V

Visoka vrednost je dobra, 42

W

World Wind, 71

Z

Zaglavlje prozora, 10
Zamena osnovnog sloja, 69
Zatvaranje prozora za slajdove, 75